

**СИСТЕМАТИЗАЦИЯ И СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ ЗА СЪСТОЯНИЕТО
НА ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ УЧИЛИЩА В БЪЛГАРИЯ: ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА
ЗА УСПЕШНА РЕФОРМА**

доц. д-р инж. Лиляна Вълчева
гл. ас. д-р арх. Стефан Аспарухов
доц. д-р Агата Манолова
доц. д-р Александър Найденов

20/06/2017г.

РЕЗЮМЕ

Изведени са резултати от проведено изследване в периода юли 2016г. – март 2017г. върху 33 държавни висши училища (ДВУ) в България по данни на Национален браншов синдикат „Висше образование и наука” към Конфедерацията на независимите синдикати в България (ВОН-КНСБ), сравнени с данни от отчетите на държавните висши училища за 2016г. , представени в министерството на образованието и науката.

Сравнителният анализ е структуриран в две части – първо, за цялата съвкупност от ДВУ и второ – за систематизирани от ВОН-КНСБ шест групи ДВУ според спецификата на обучение в тях. Анализът е приложен за: i) стойности по натурални показатели (брой студенти, брой наети, брой преподаватели-учени); ii) стойности на основните трудови възнаграждения, вкл. съпоставени към регионалните средни brutни работни заплати (СБРЗ) по данни от Националния статистически институт (НСИ); iii) стойности на допълнителните трудови възнаграждения.

Изследването е направено по повод прилаганите и предстоящи реформи в системата на висшето образование и науката в България, в подкрепа на социалните партньори от Министерството на образованието и науката (МОН) и Комисията по образование и наука към Народното събрание (КОН-НС) – насочено към Работодателите – за подобряване ефективността на управление на ДВУ в контекста на новите изисквания на Закона за висшето образование (ЗВО), Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и други нормативни актове, свързани с начина, условията и реда за финансиране на висшето образование (ВО) и акредитацията на ДВУ.

Ключови думи: висше образование, наука, университети, автономия, качество, финансиране, управление, реформа, висши училища, синдикати, социален диалог и партньорство.

СЪДЪРЖАНИЕ НА ЧАСТ ПЪРВА

- 1.1. Анализ по брой студенти
- 1.2. Анализ по профил на наетите на трудов договор
- 1.3. Анализ по съотношение «студенти-наети на трудов договор»
- 1.4. Анализ по съотношение «студенти-преподаватели»
- 1.5. Средни брутни работни заплати във висши училища в браншови контекст
- 1.6. Сравнение на заплатите във висши училища в национален контекст
- 1.7. Анализ на допълнителните трудови възнаграждения за придобит трудов стаж и професионален опит, накратко „прослужено време“
- 1.8. Анализ на допълнителните трудови възнаграждения за придобита образователно-научна степен „Доктор“
- 1.9. Анализ на допълнителните трудови възнаграждения за придобита научна степен „Доктор на науките“

ПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ НА ДВУ

СУ – Софийски университет “Св. Климент Охридски”

УНСС – Университет за национално и световно стопанство

ТУ-София – Технически университет – София

ПУ – Пловдивски университет “Паисий Хилендарски”

ВТУ – Велико-търновски университет “Св. Св. Кирил и Методий”

ЮЗУ – Югозападен университет “Неофит Рилски”

ШУ – Шуменски университет “Еп. К. Преславски”

РУ – Русенски университет “Ангел Кънчев”

ИУ-Варна – Икономически университет - Варна

СА-Свищов – Стопанска академия “Димитър Ценов” - Свищов

МУ-София – Медицински университет – София

МУ-Пловдив – Медицински университет – Пловдив

МУ-Варна – Медицински университет – Варна

МУ-Плевен – Медицински университет – Плевен

ТрУ – Тракийски университет - Стара Загора

АУ-Пловдив – Аграрен университет - Пловдив

ПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ НА ДВУ

ЛТУ – Лесотехнически университет

УХТ-Пловдив – Университет по хранителни технологии - Пловдив

ХТМУ – Химико-технологичен и металургичен университет

МГУ – Минно-геоложки университет “Св. Иван Рилски”

ТУ-Варна – Технически университет - Варна

ТУ-Габрово – Технически университет - Габрово

УАСГ – Университет по архитектура, строителство и геодезия

У-т “Проф.А.Златаров” – университет “Проф. Асен Златаров” - Бургас

НАТФИЗ – Национална академия за театрално и филмово изкуство “К. Сарафов”

НМА - Национална музикална академия “Проф. П. Владигелов”

НХА – Национална художествена академия

НСА – Национална спортна академия “Васил Левски”

ВСУ “Л. Каравелов” – Висше строително училище “Любен Каравелов”

ВТУ”Т.К.” – Висше транспортно училище “Т. Каблешков”

АМТИИ – Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство

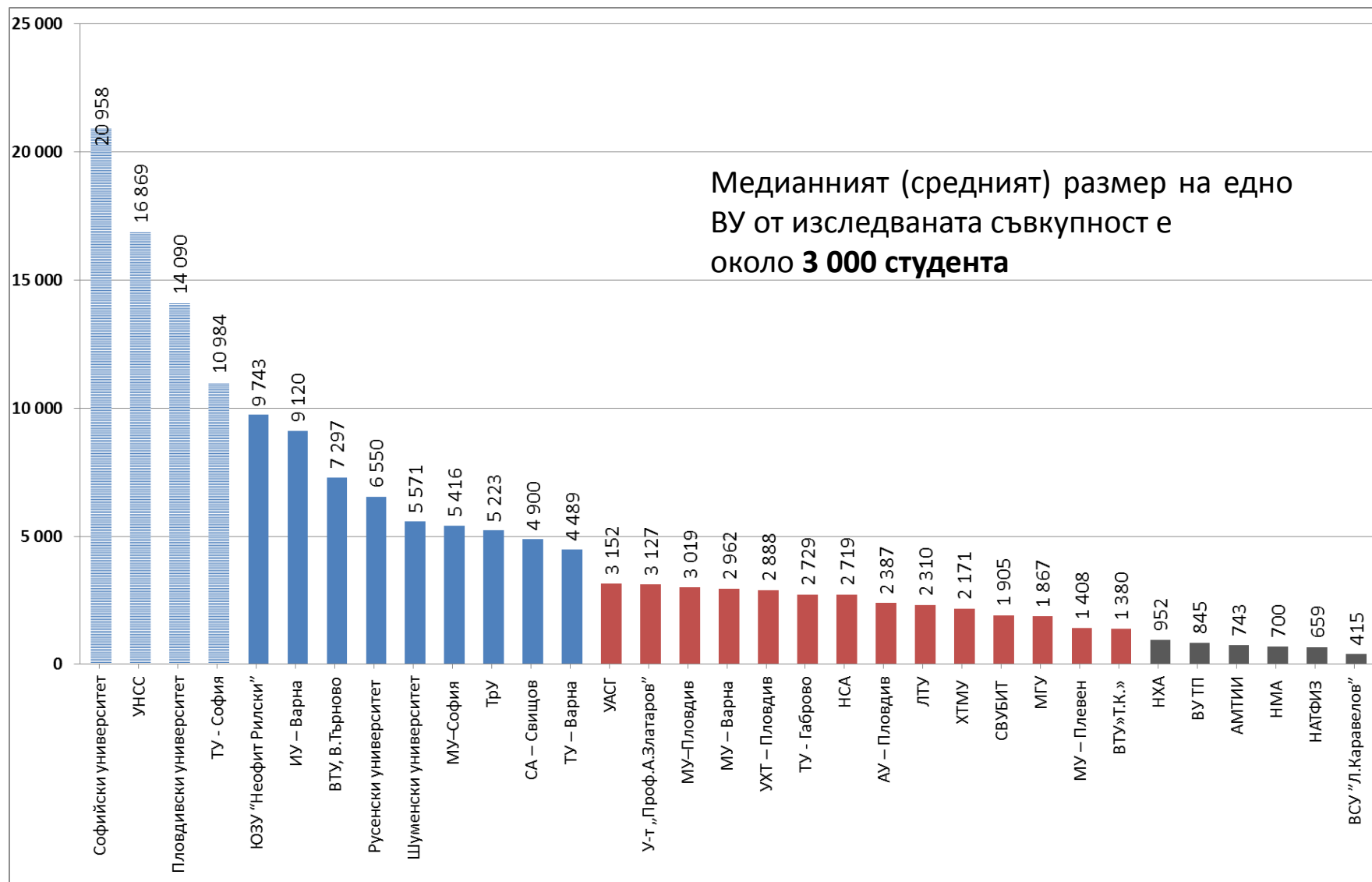
СВУБИТ – Университет по библиотекознание и информационни технологии

ВУ-ТП – Висше училище по телекомуникации и пощи

ВЪВЕДЕНИЕ

Изследването обхваща 33 ДВУ в Р България и не включва военните (3) и частните ВУ (14), академията на МВР и БАН.

Използван е подход „отгоре-надолу, т.е. първо е направено „заснемане“ на състоянието на всички ДВУ, независимо от тяхната принадлежност – по обективни показатели и данни, събрани от структурите на НБС ВОН, както и от справката, предоставена от МОН (№15-44/06.04.2017) с анализ на отчетите на висшите училища за 2016 г. [7]. На второ място, по препоръки на социалните партньори и ректори на ВУ, изследването ни се осъществи по групи ВУ, систематизирани от Синдиката според спецификата на обучението в тях. Индикациите, които получихме от социалните партньори - на среща с ректори на ВУ и МОН през април 2016г. и на Националния форум на НБС-ВОН в гр. Правец през ноември 2016г., дадоха повод за разработване на настоящето изследване. Неговата **цел** е да се популяризира актуална информация за ДВУ по натурални параметри, рефлектиращи върху възнагражденията в ДВУ, с оглед задаване на насоки и репери за ефективно управление в контекста на прилаганите и предстоящи реформи в системата.

1.1. Разпределение на броя студенти по държавна поръчка за учебната 2016/2017г.

- Спецификата на отделните държавни висши училища (ДВУ) в България обуславя голямата вариация в броя на обучаващите се в тях студенти по държавна поръчка (коефициентът на вариация възлиза на $V_{\%}=101,4\%$).

- С най-голям брой студенти е СУ (20 958), а с най-малък ВСУ „Л. Каравелов“ (415).
- Общият **средно приравнен брой** обучавани по държавна поръчка за учебната 2016/2017г., по данни от регистъра на МОН (чл.10, ал. 2/ЗВО), е **159 548**.

1.1. Разпределение на броя студенти по държавна поръчка за учебната 2016/2017г.

НАТУРАЛНИ ПОКАЗАТЕЛИ – БРОЙ ОБУЧАВАНИ В ДВУ

Според броя на обучаваните студенти, най-общо ДВУ могат да бъдат обособени в **ЧЕТИРИ ВИДА**: I) над 10 000 студента; II) от 4 000 до 10 000 студента; III) от 1 000 до 4 000 студента; IV) до 1 000 студента (Фиг. 1.1).

Към първи вид се причисляват четирите най-големи ДВУ според броя на обучаваните студенти във възходящ ред: Технически университет – София (ТУ-София); Пловдивски университет „Паисий Хилендарски” (ПУ); Университет за национално и световно стопанство (УНСС); Софийски университет „Св. Климент Охридски (СУ).

Във втори вид намират място 9 големи ДВУ, във възходящ ред, както следва: Технически университет – Варна (ТУ-Варна); Стопанска академия „Димитър Ценов” – Свищов (СА-Свищов); Тракийски университет – Стара Загора (ТрУ); Медицински университет – София (МУ-София); Шуменски университет „Епископ Константин Преславски” (ШУ); Русенски университет „Ангел Кънчев” (РУ); Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий” (ВТУ-В.Търново); Икономически университет – Варна (ИУ-Варна); Югозападен университет „Неофит Рилски” – Благоевград (ЮЗУ).

НАТУРАЛНИ ПОКАЗАТЕЛИ – БРОЙ ОБУЧАВАНИ В ДВУ

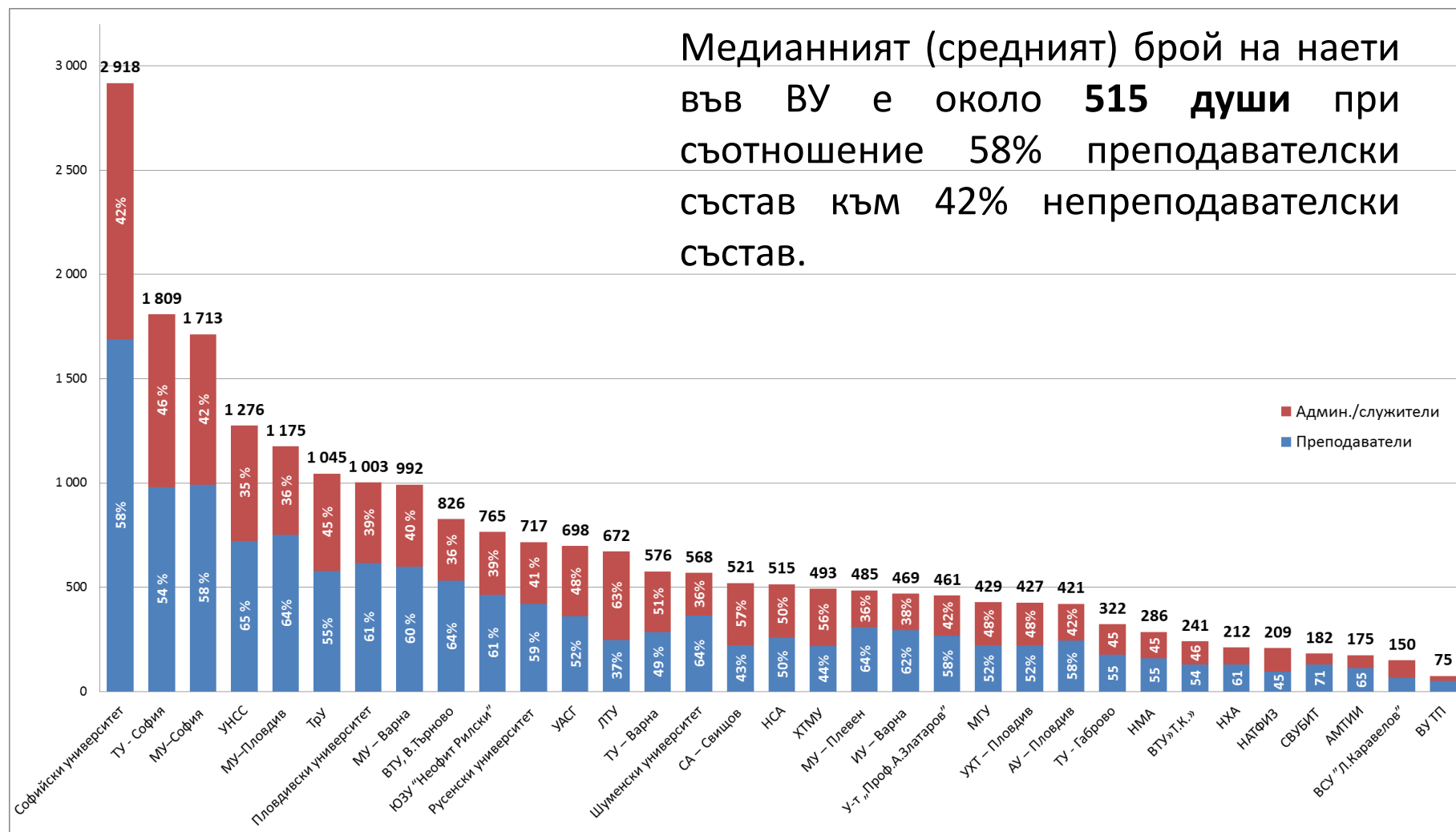
Към трети вид се причисляват най-голям брой ДВУ – 14, във възходящ ред, както следва: Висше транспортно училище „Тодор Каблешков” – София (ВУ „Т.К.”); Медицински университет – Плевен (МУ-Плевен); Минно-геоложки университет „Св. Иван Рилски” – София (МГУ); Университет по библиотекознание и информационни технологии – София (СВУБИТ); Химикотехнологичен и металургичен университет – София (ХТМУ); Лесотехнически университет – София (ЛТУ); Аграрен университет – Пловдив (АУ-Пловдив); Национална спортна академия „Васил Левски” – София (НСА); Технически университет – Габрово (ТУ-Габрово); Университет по хранителни технологии – Пловдив (УХТ); Медицински университет – Варна (МУ-Варна); Медицински университет – Пловдив (МУ-Пловдив); Университет „Проф. д-р Асен Златаров” – Бургас (У-т „Проф. А. Зл.”); Университет по архитектура, строителство и геодезия – София (УАСГ).

Към четвърти вид логично се причисляват четирите академии по изкуства: Национална академия за театрално и филмово изкуство „Кръстьо Сарафов” – София (НАТФИЗ); Национална музикална академия „Проф. Панчо Владигеров” – София (НМА); Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство – Пловдив (АМТИИ); Национална художествена академия – София (НХА). Интересно изключение за групата са и две „микро висши училища, обучаващи предимно в професионално направление (ПН) „технически науки” – ВСУ „Любен Каравелов” (ВСУ „Л.К”) и Висше училище по телекомуникации и пощи – София (ВУ ТП).

НАТУРАЛНИ ПОКАЗАТЕЛИ – БРОЙ НАЕТИ В ДВУ

Обстоятелството, че през учебната 2003/2004г. броя на преподавателите в ДВУ е 12 917, а 13 години по-късно, към декември 2016г. техния брой е 12 899, свидетелства за устойчивост в трудовата заетост в бранша [2]. По-задълбочени анализи по критерии, като отношение между хабилитирани и нехабилитирани преподаватели, разпределението им по висши училища или по отношение на броя непреподавателски състав (административно-технически и помощен персонал, обобщено наречен Администрация) спрямо преподавателския състав, биха дали по-ясна визия за инертността и адаптивността на структурите към реформите.

През 2017г. общият брой на наетите в ДВУ възлиза на 22 826, като усредненото отношение за всички ДВУ между броя на преподавателите и броя на работниците и служителите (непреподаватели) е 57% към 43%. Най-голям дял преподаватели от наетите се наблюдава във ВУ ТП (67%), АМТИИ (65%), ШУ, МУ-Пловдив и др., а най-малък – в ЛТУ (37%).

1.2. Разпределение на наетите в ДВУ по трудови отношения към 12.2016г.

- При разпределението на наетите във ВУ се наблюдава също голяма вариация, чиито размер е относително по-малък в сравнение с този при броя на студентите ($V_{\%}=84,6\%$)
- Съотношението служители/преподаватели в 28 от 33-те ДВУ обект на изследване, е в полза на преподавателите, като най-голям дял преподаватели от наетите се наблюдава в ШУ и МУ-Пловдив (64%), а най-малък - в ЛТУ (37%).

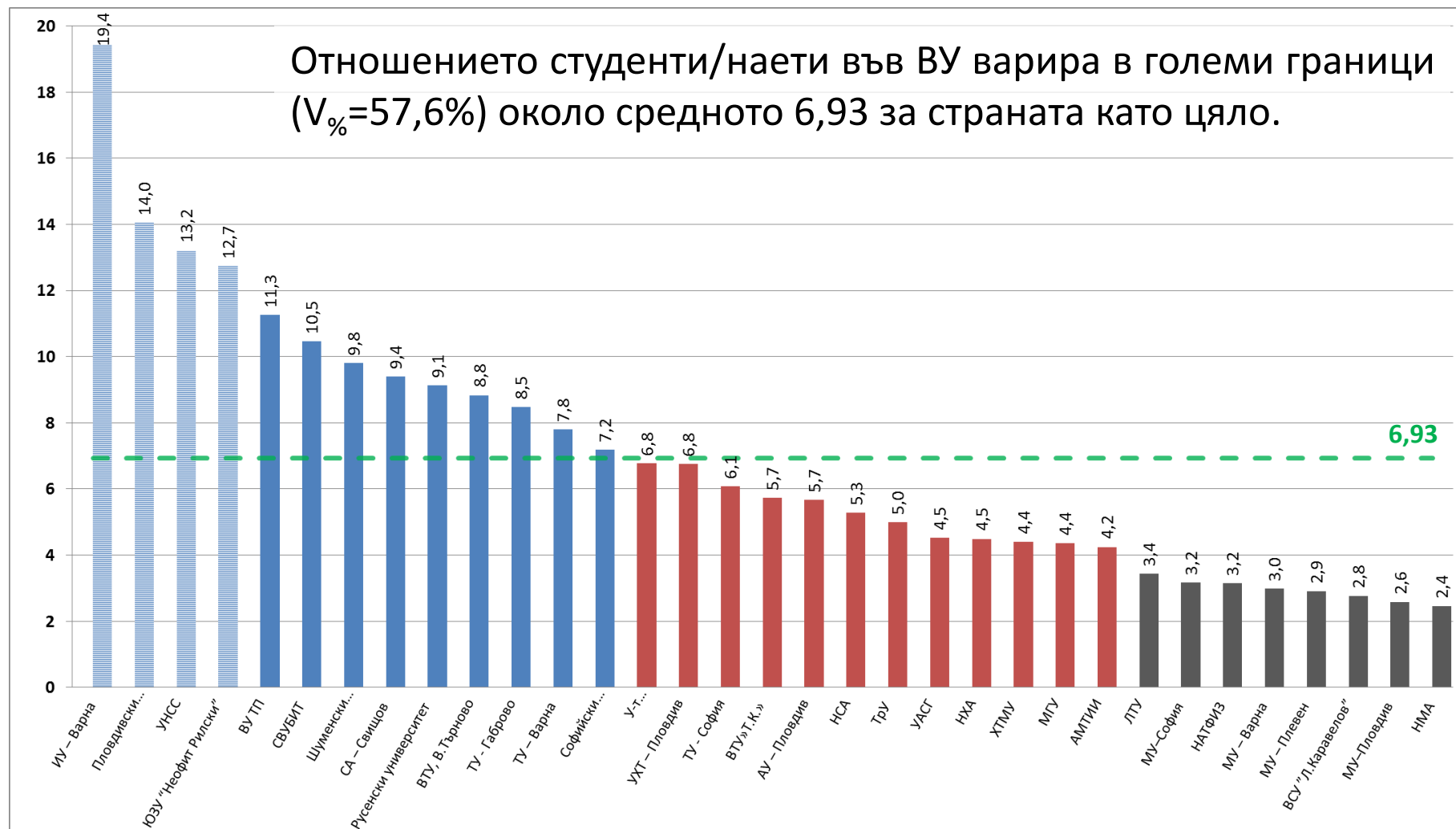
1.2. Разпределение на наетите в ДВУ по трудови отношения към 12.2016г.

Изследваните дотук натурални показатели „брой студенти“, „брой наети“ и „брой преподаватели“ са предпоставка за вторичен сравнителен анализ за общовалидните пропорции за *боя на студентите към едно наето лице на основен трудов договор* и между *боя на студентите към един преподавател*.

Първото отношение „брой студенти за едно наето лице в ДВУ“ варира в големи граници ($V_{\%}=57,6\%$) около средното 6,93 за страната като цяло. Най-голямо е отношението в ИУ-Варна (19,45), а най-малко в НМА (2,45).

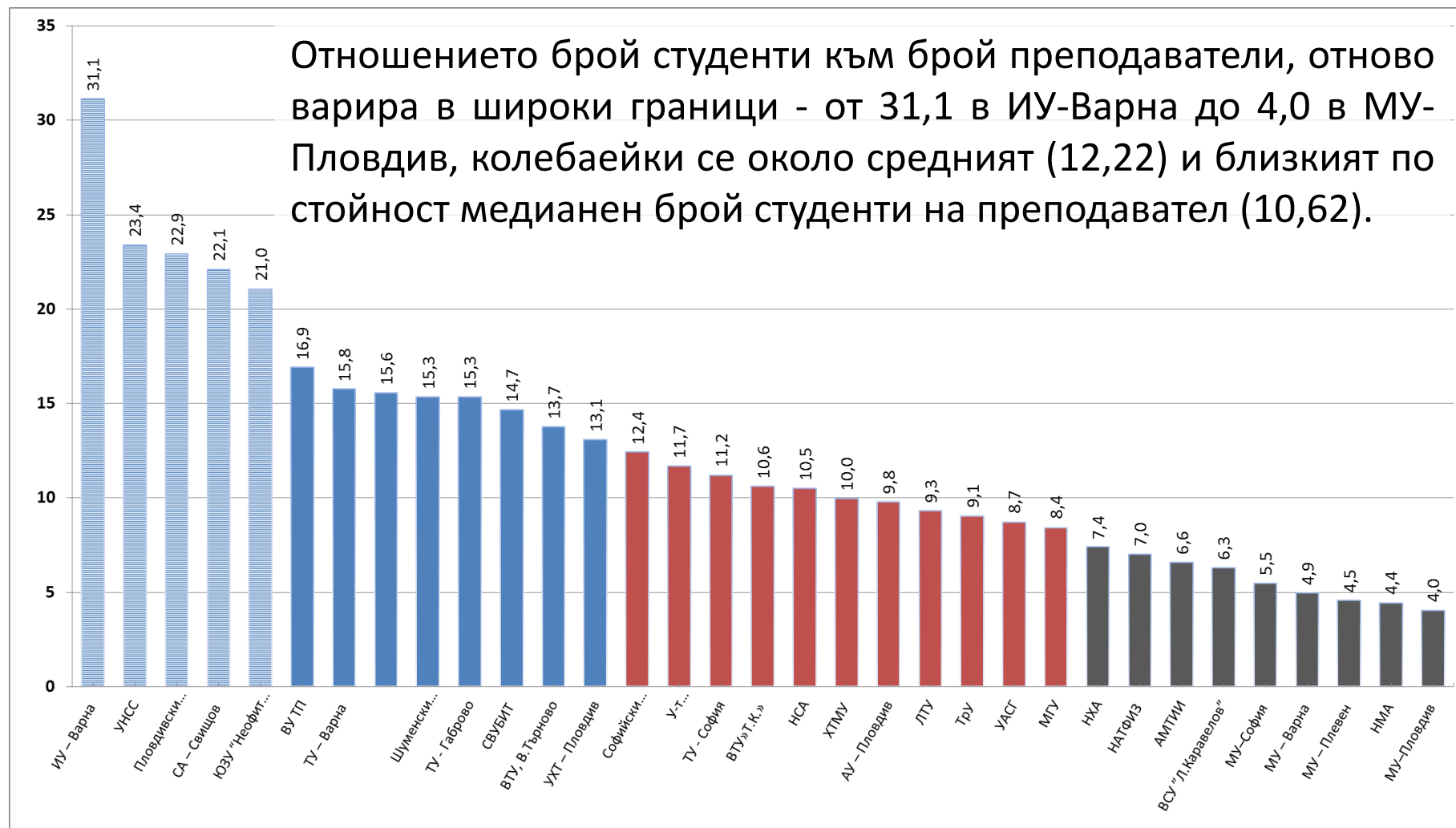
Второто отношение „брой студенти за един преподавател“, отново варира в широки граници – от 31,13 в ИУ-Варна до 4,03 в МУ-Пловдив, колебаейки се около средният (12,22) и близкият по стойност медианен брой студенти на един преподавател (10,62).

Отношението студенти/наети във ВУ варира в големи граници ($V_{\%}=57,6\%$) около средното 6,93 за страната като цяло.

1.3. Отношение на броя студенти към броя на всички наети по трудов договор в ДВУ

Отношението брой студенти към брой преподаватели, отново варира в широки граници - от 31,1 в ИУ-Варна до 4,0 в МУ-Пловдив, колебаейки се около средният (12,22) и близкият по стойност медианен брой студенти на преподавател (10,62).

1.4. Отношение на броя студенти към броя на преподавателите в ДВУ

На лице е ясна положителна корелация между броя на студентите и броя на преподавателите, макар че 41% от вариацията в броя на преподавателите не може да се обясни с вариацията в броя на студентите (коефициентът на детерминация е $R^2=59\%$), като това вероятно се дължи на други фактори като: специфика на учебния процес, научно-изследователската активност, политиката на ВУ и т.н. Резултатите са аналогични при съпоставката между брой студенти и брой наети общо във ВУ.

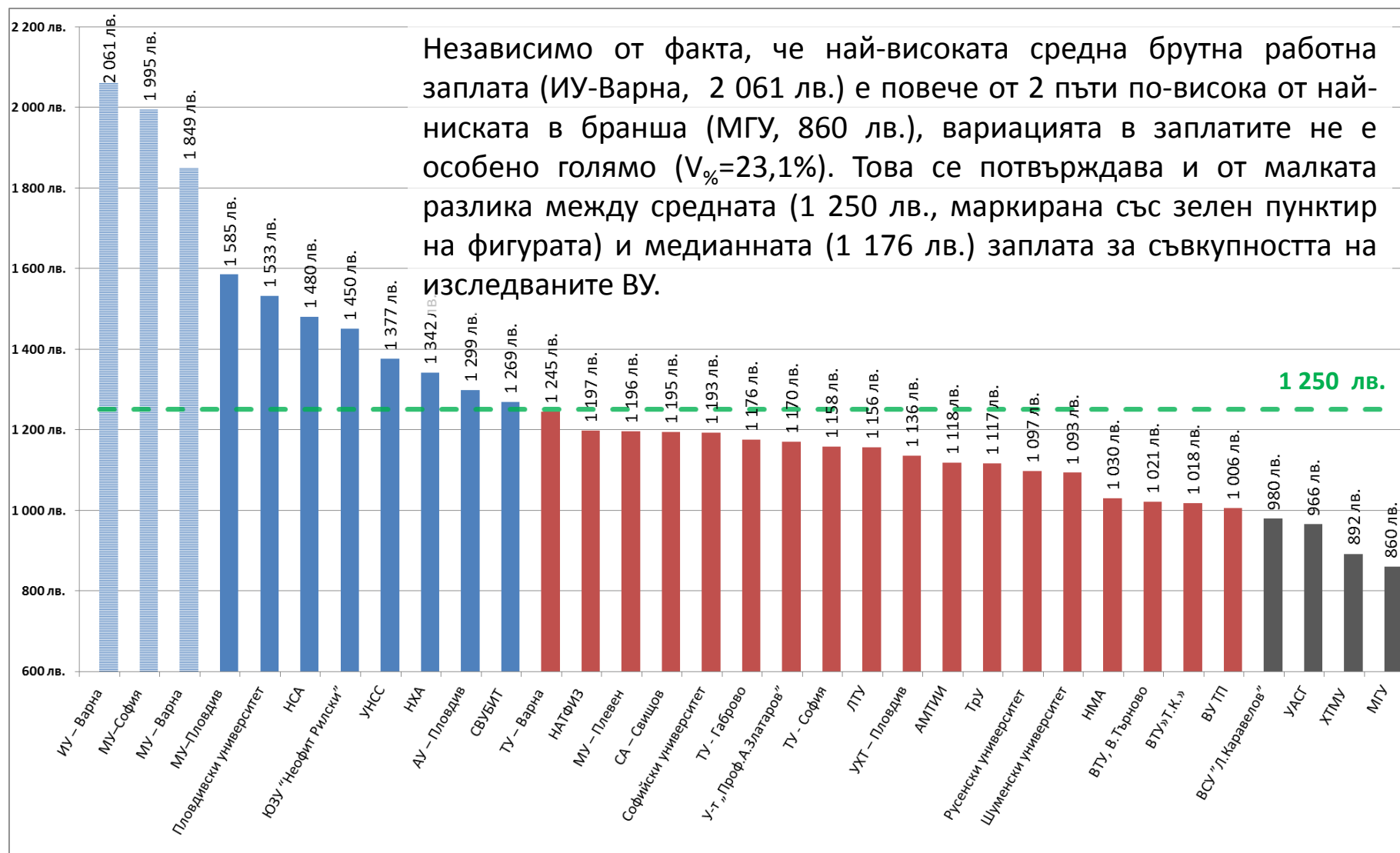
1.4. Отношение на броя студенти към броя на преподавателите в ДВУ

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ОСНОВНИТЕ ТРУДОВИ ВЪЗНАГРАЖДЕНИЯ

Теоретически размерът на основното трудово възнаграждение се явява важен мотивиращ **или демотивиращ фактор** за академично израстване и отдаденост за качествено изпълнение на основните трудови задължения на наетите в системата на ВО [1].

За съжаление в голяма част от ДВУ и днес размерът на основното трудово възнаграждение е по-скоро придобивка за престиж – второстепенен или дори третостепенен доход – на фона на високата експертност и познания на академичния състав.

От друга страна съществен проблем се наблюдава в размера на основните трудови възнаграждения за преподавателския състав, които се доближават до минималната работна заплата (МРЗ) за страната. Използват се различни механизми за стимулиране на администрацията под формата на неясно регламентирани допълнителни трудови възнаграждения, които не водят до повишаване на ефективното администриране и устойчиво управление на процесите в системата.

1.5. Средни брутни работни заплати в ДВУ към 12.2016г. (без наднормативните възнаграждения)

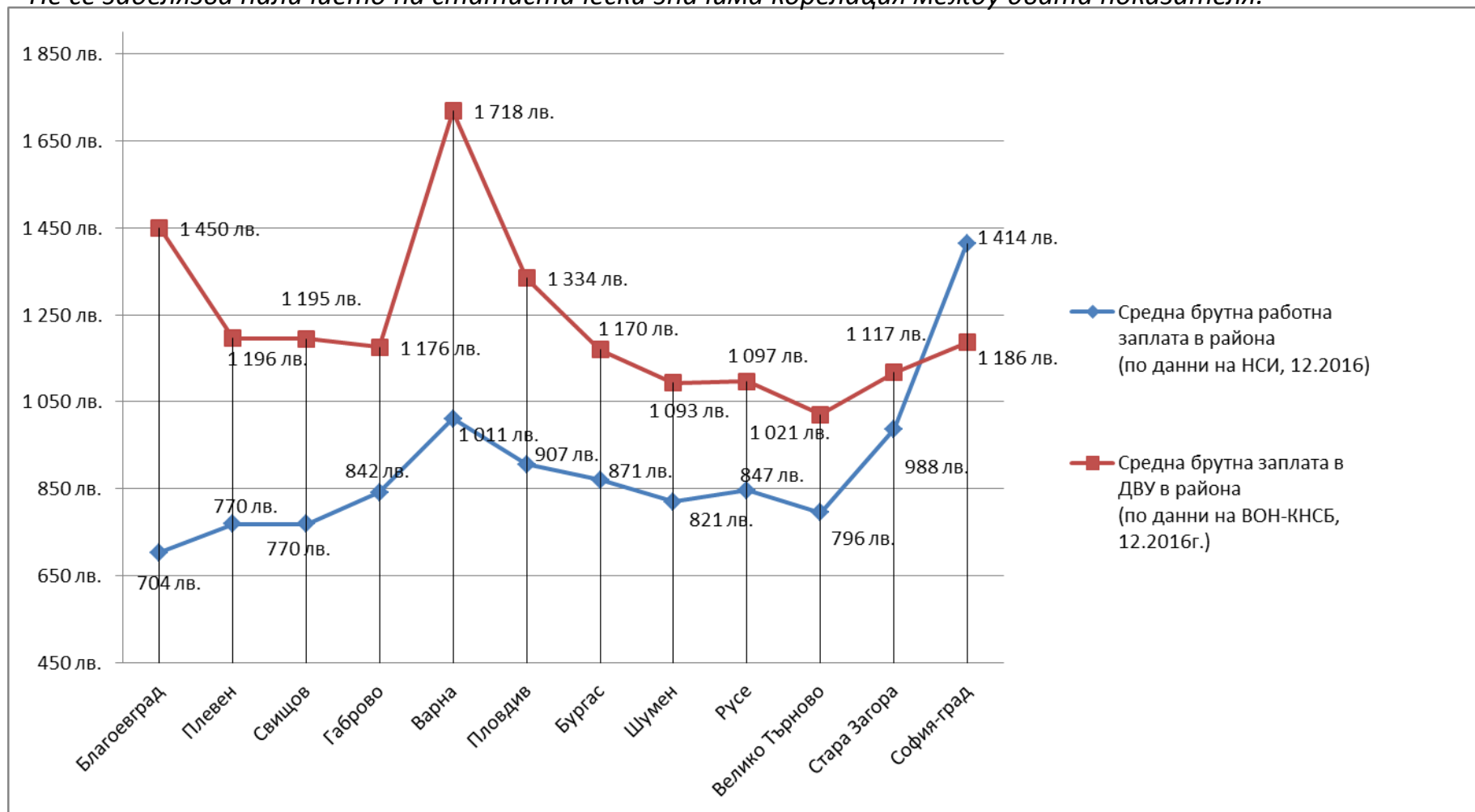
- В четири от ДВУ средната заплата е под 1 000 лв., което се отчита като **крайно негативна тенденция за сектора, като с най-ниски доходи са работещите в МГУ, после в ХТМУ, следват ги УАСГ и ВСУ „Л.К.“**.
- Корелацията между броя на студентите и размера на заплащането е слаба (коефициентът на корелация възлиза на $R=0,34$).
- Още по-незначителна е и връзката между броя на преподавателите във ВУ и размера на средната работна заплата ($R=0,24$).

1.5. Средни брутни работни заплати в ДВУ към 12.2016г. (без наднормативните възнаграждения)

ЧАСТ 1. ОБОБЩЕНИ ДАННИ ЗА ВСИЧКИ ДЪРЖАВНИ ВИШШИ УЧИЛИЩА

Средните брутни работни заплати за ДВУ са средно с 50% по-високи от средните работни заплати за областите, в които са локализирани. Най-драстична е разликата (2,1 пъти) за Благоевград, а най-малка (1,1 пъти) във Велико Търново. Изключение прави област София-град, където СБРЗ в ДВУ са **по-ниски от регионалните** с 19,2%.

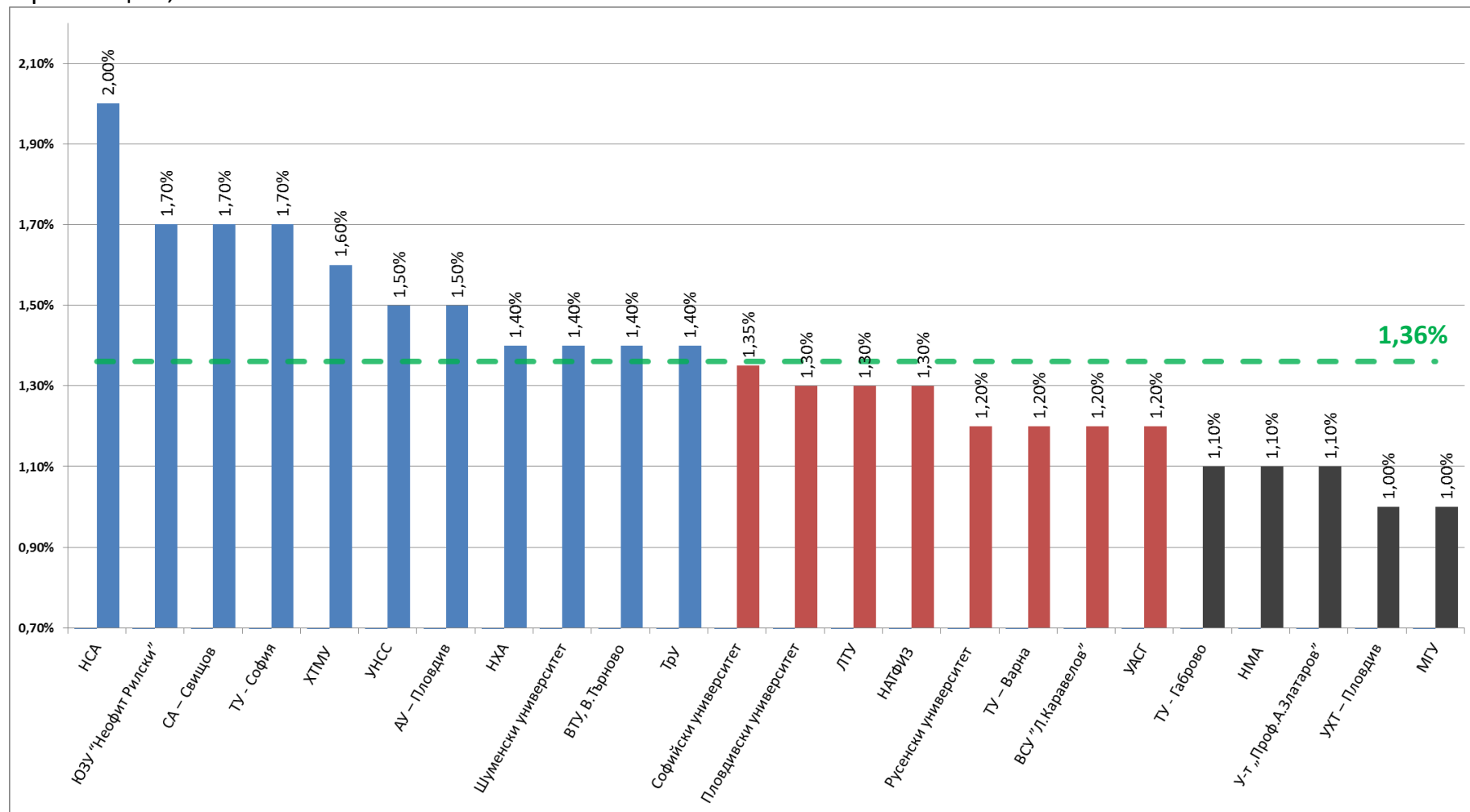
Не се забелязва наличието на статистически значима корелация между двата показателя.

1.6. Отношение на СБРЗ в района/града спрямо СБРЗ в ДВУ

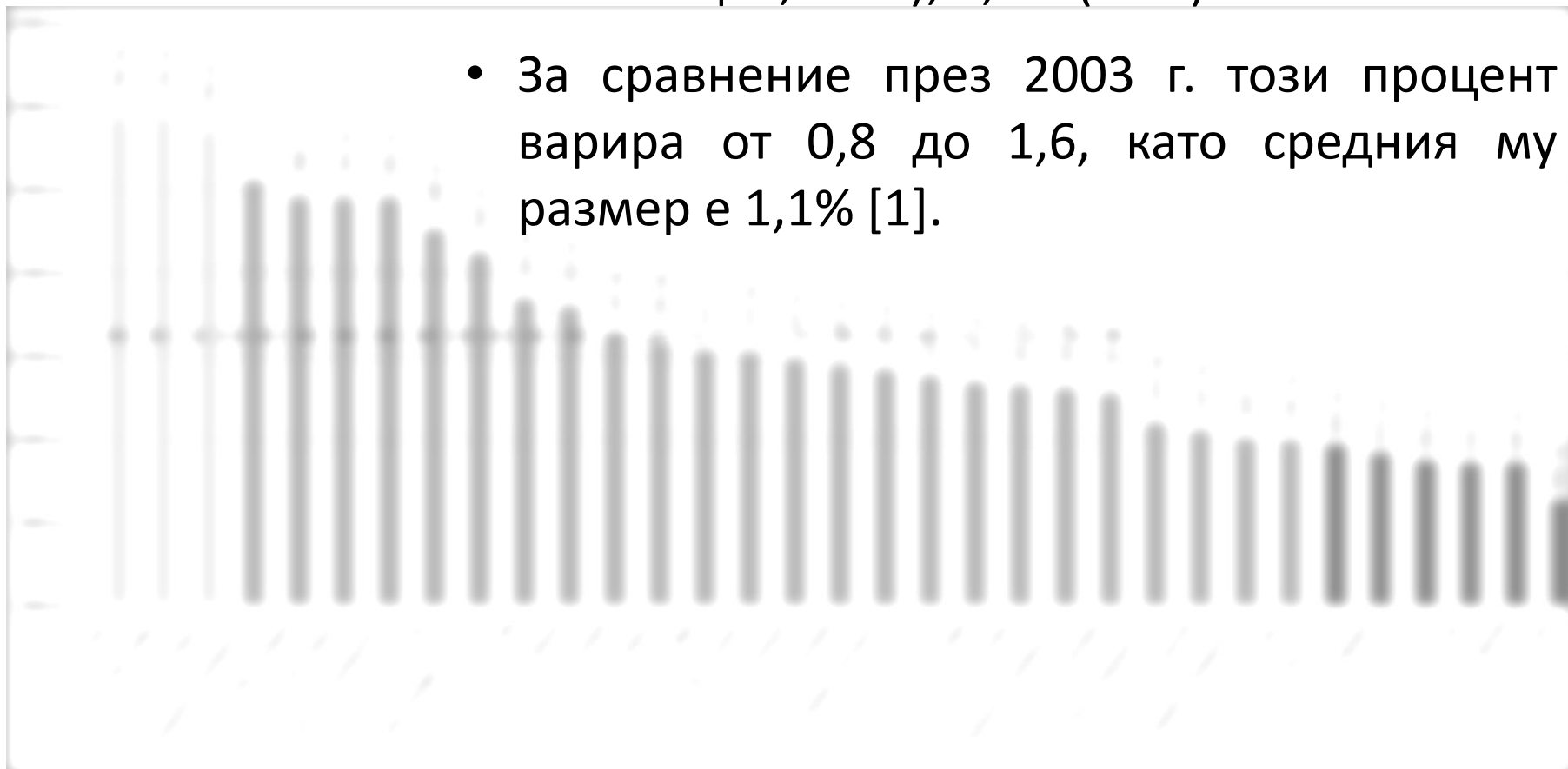
ЧАСТ 1. ОБОБЩЕНИ ДАННИ ЗА ВСИЧКИ ДЪРЖАВНИ ВИСШИ УЧИЛИЩА

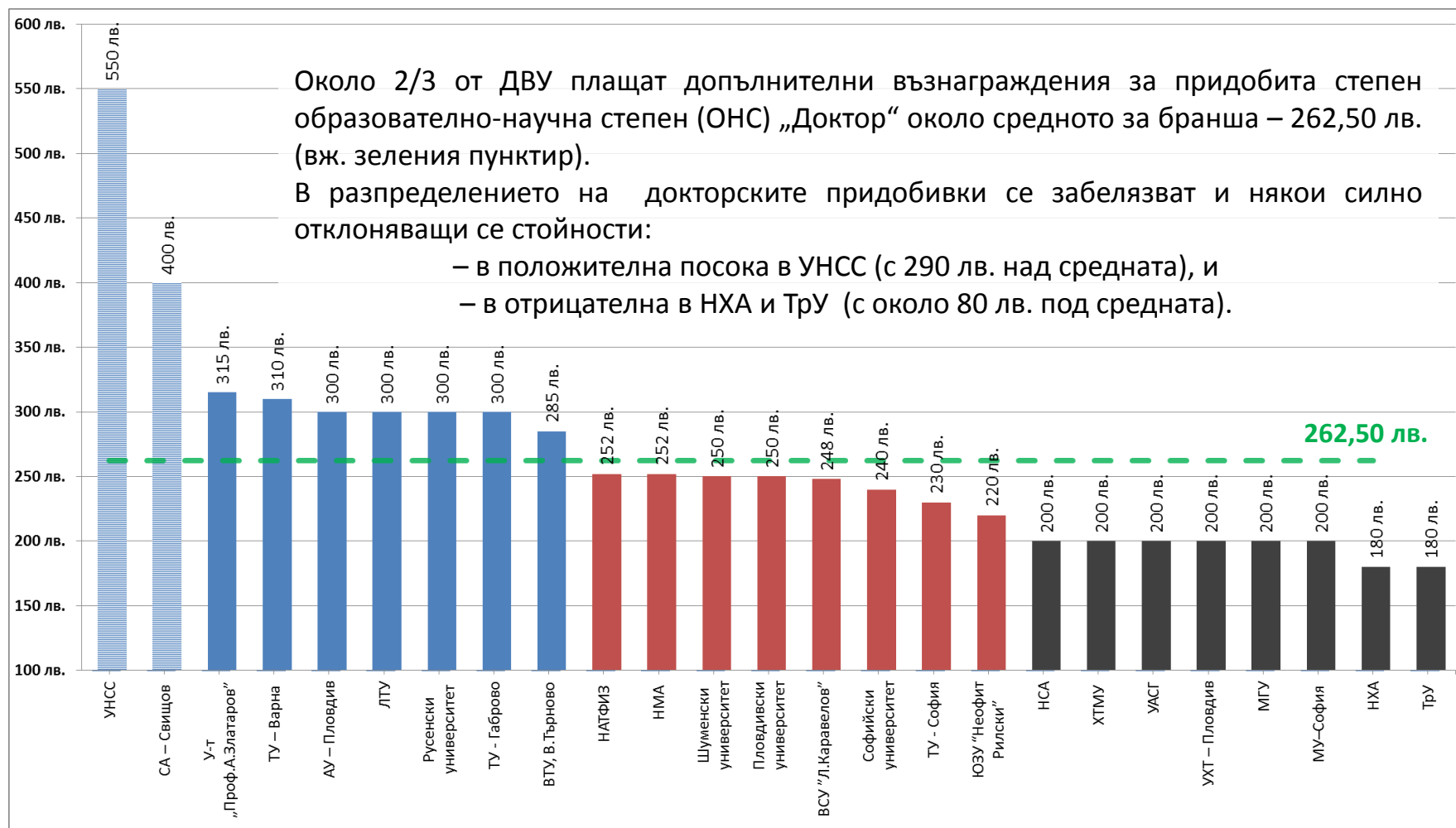
Варирането в допълнителното трудово възнаграждение за придобит трудов стаж и професионален опит, накратко „прослужено време“, е изключително слабо и попада в границите между 1 и 2 процента, при средно равнище 1,36 %.

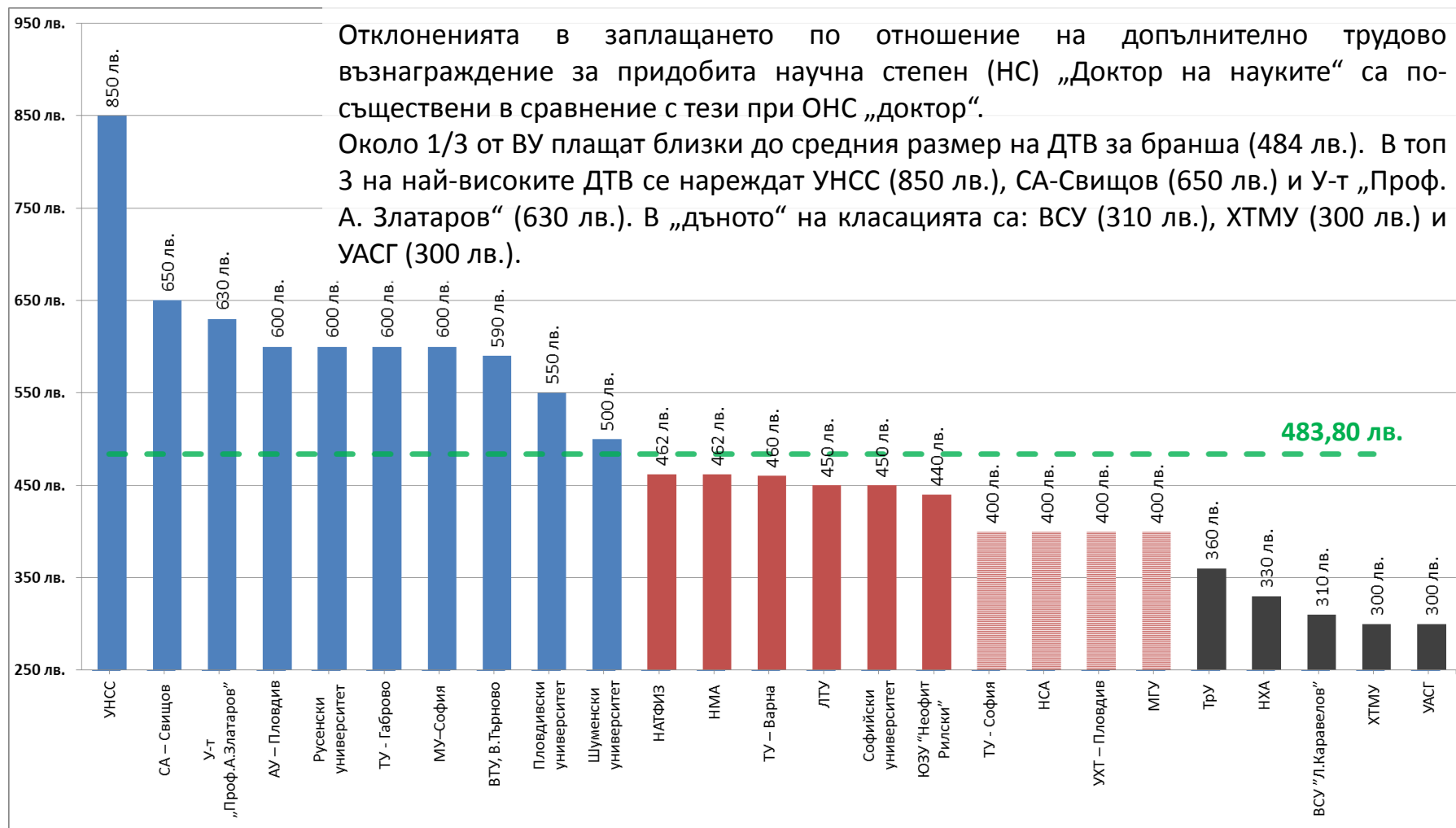
1.7. Стойности на допълнителните трудови възнаграждения за придобит клас „прослужено време“ към 12.2016г.

- Над средното равнище са договорени стойности в 11 ДВУ, както следва: 1,4% (НХА, ШУ, ВТУ-В.Търново, ТрУ); 1,5% (УНСС, АУ-Пловдив); 1,6% (ХТМУ), 1,7% (ТУ-София, СА-Свищов, ЮЗУ); 2,0% (НСА).
- За сравнение през 2003 г. този процент варира от 0,8 до 1,6, като средния му размер е 1,1% [1].

1.8. Стойности на допълнителните трудови възнаграждения за придобита ОНС „Доктор“

1.9. Стойности на допълнителните трудови възнаграждения за придобита НС „Доктор на науките“ към 12.2016г.

В ЗАКЛЮЧЕНИЕ...

- Връзката между допълнителните трудови възнаграждения и средните брутни работни заплати (СБРЗ) е статистически значима, като при допълнителните възнаграждения за ОНС „Доктор“ тя е относително слаба ($R=0,34$), а при НС „Доктор на науките“ е по-скоро умерена по сила ($R=0,54$).
- Въз основа на групирането на университетите по ключовите показатели – **брой студенти, брой преподаватели и СБРЗ**, използвайки клъстерен анализ, се формират **четири основни „типа“ висши училища**:
 - Тип А – относително малък брой преподаватели, обучаващи голям брой студенти при високо заплащане (УНСС, ПУ, ЮЗУ и ИУ–Варна);
 - Тип Б – ВУ с голям брой студенти, обучавани от голям брой преподаватели с относително ниско заплащане (СУ, ТУ-София);
 - Тип В – ДВУ с малък брой студенти, обучавани от малък брой преподаватели при високо ниво на заплащане (Медицинските университети);
 - Тип Г - ДВУ с малък брой студенти, обучавани от малък брой преподаватели при относително средно/ниско ниво на заплащане (останалите изследвани университети).

НО

ПРЕДВИД

- **Дадените препоръки** от социалните партньори при представянето на данните на националния форум, организиран от НБС ВОН-КНСБ в RIU Pravets Resort на 25-26 ноември 2016г.,
- **Вторичен клъстерен анализ на ВОН-КНСБ**, базиращ се на зададените в ПМС 125/24.06.2002г., ПМС 162/2001г. и ПМС 8/2017г. показатели - според преобладаващата научна област, в която ВУ обучават студенти и докторанти, и
- **Натрупаният 15 годишен опит** на ВОН-КНСБ в системата на висшето образование,

ДИФЕРЕНЦИРАХМЕ ИЗСЛЕДВАНЕТО ЗА

ШЕСТ ГРУПИ ВУ

СЪДЪРЖАНИЕ НА ЧАСТ ВТОРА

2.1. Сравнителен анализ на ДВУ от ГРУПА 1, обучаващи предимно в областта на **педагогическите, хуманитарните и природните науки, математиката и информатиката**

2.2. Сравнителен анализ на ДВУ от ГРУПА 2, обучаващи предимно в областта на **социалните, стопанските и правните науки**

2.3. Сравнителен анализ на ДВУ от ГРУПА 3, обучаващи предимно в областта на **техническите науки**

2.4. Сравнителен анализ на ДВУ от ГРУПА 4, обучаващи предимно в областта на **аграрните науки и ветеринарната медицина**

2.5. Сравнителен анализ на ДВУ от ГРУПА 5, обучаващи предимно в областта на **здравеопазването и спорта**

2.6. Сравнителен анализ на ДВУ от ГРУПА 6, обучаващи предимно в областта на **изкуствата**

За всяка от групите са представени сравнителни анализи по представените по-горе параметри за общата съвкупност от ДВУ в България.

На първо място подходът за систематизиране следва клъстерен анализ, чрез който университетите са групирани според доминиращия брой студенти по направления в съответното ДВУ, но съставляващи поне 75% от общия брой на обучаваните студенти. Така например многопрофилен университет като ПУ е класифициран в три групи висши училища, защото около 78% от студентите се обучават в четири значими за съответното висше училище професионални области (Педагогически науки – 27%, Хуманитарни науки – 12%; Социални, стопански и правни науки – 32%, Природни науки, математика и информатика – 7%). Принадлежността на ДВУ към съответната група е категорично определена за университети/академии от *тип Г* (в.ж. т. 2.4) – например УАСГ (100% от студентите се обучават в областта на техническите науки), НХА (100% - в областта на изкуствата), МУ-Варна (84% - в областта на здравеопазването) и др.

На второ място, систематизирането следва размера на финансирането по коефициентите на ПМС 8/13.01.2017г. Това е една от причините по-старата ни систематизация на ДВУ през 2003г., основаваща се на тогава действащото ПМС 162/2001г., да се отличава от сегашната. През 2003г. Синдикатът групира ДВУ, като: 1) технически науки; 2) специализирани технически ВУ; 3) икономически ВУ; 4) Университети, обучаващи в сферата на хуманитарните, естествените и др. науки; 5) ВУ, обучаващи в сферата на аграрните и медицинските науки; 6) ВУ по изкуства и спорт [1].

*2.1. Сравнителен анализ на ДВУ от
ГРУПА 1 - Държавни висши училища,
обучаващи предимно в областта на:*

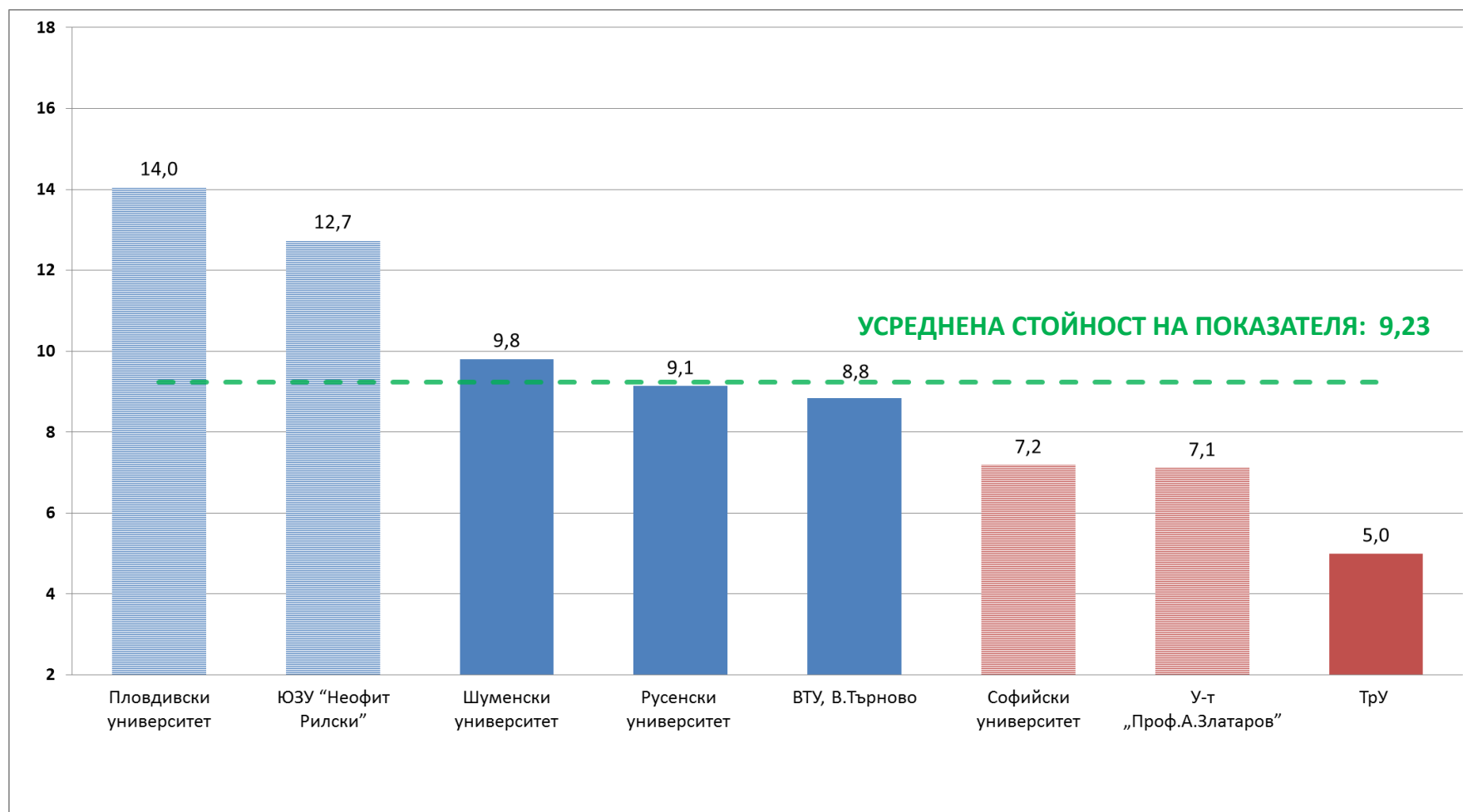
**ПЕДАГОГИЧЕСКИТЕ,
ХУМАНИТАРНИТЕ И
ПРИРОДНИТЕ НАУКИ,
МАТЕМАТИКАТА И
ИНФОРМАТИКАТА**

- ВТУ, В. Търново
- Пловдивски университет
- Русенски университет
- Софийски университет
- Тракийски университет
- У-т „Проф. А. Златаров“, Бургас
- Шуменски университет
- ЮЗУ “Неофит Рилски”

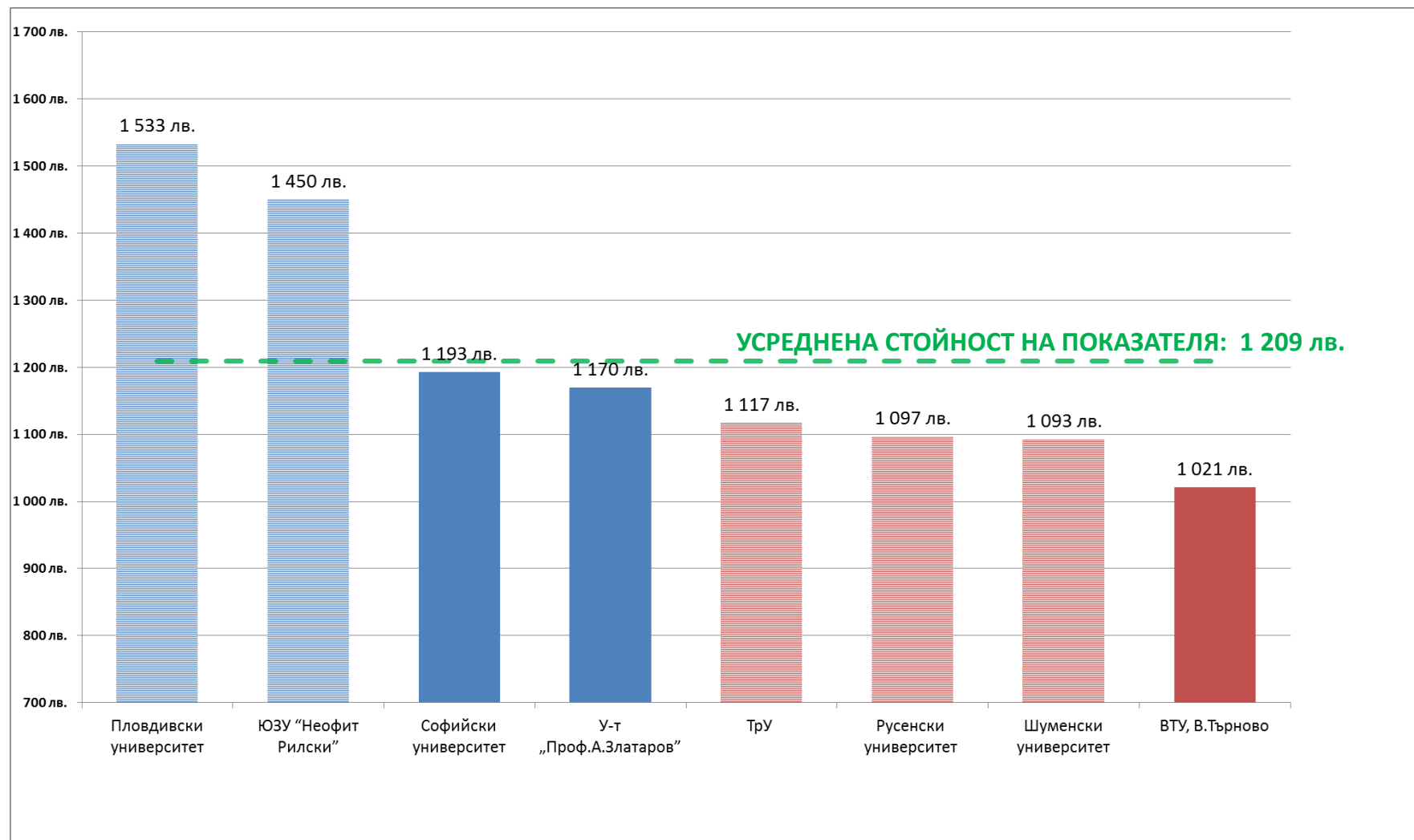
2.1.1. Брой студенти във ВУ от ГРУПА 1 за учебната 2016/17г.

Средната стойност на отношението «брой студенти / брой наети» е 9,23, като най-голямо е отношението в ПУ (14,0), а почти три пъти по-малко е в ТрУ (5,0). Средно-претеглената стойност на показателя (9,23) е по-висока от същата за страната (6,93).

2.1.2. Отношение на броя студенти към броя на всички наети по трудов договор в ДВУ от ГРУПА 1

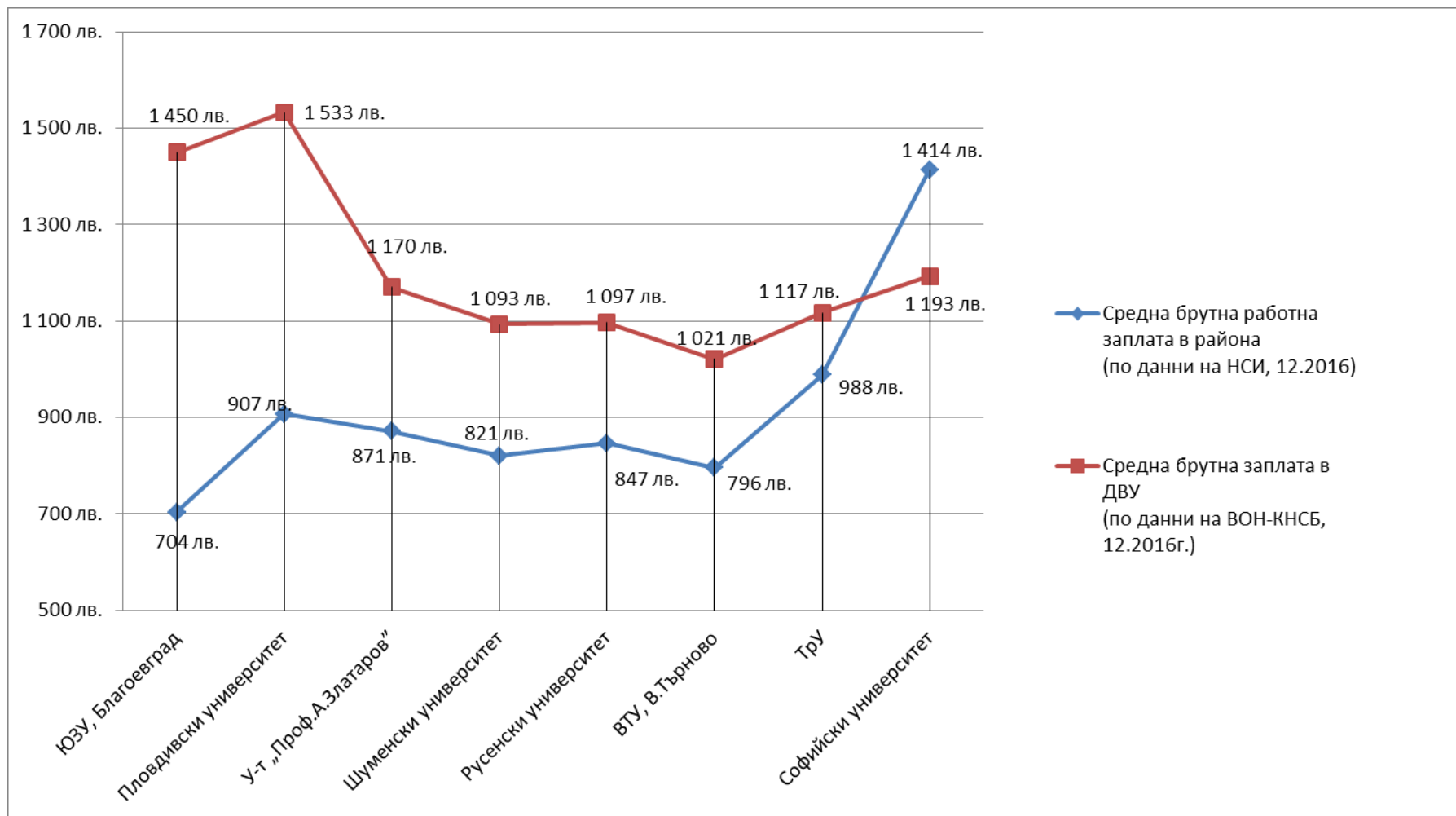
Варирането в заплащането е относително малко ($V_{\%}=15\%$). Средната стойност на показателя за групата е 1 209 лв./мес и медиана 1 144 лв./мес., което е сходно с данните за страната (1 250 лв. и респ. 1 176 лв.).

2.1.3. Средни брутни работни заплати във ВУ от ГРУПА 1 (към 12.2016, без наднормативните възнаграждения)

Регионалните сравнения показват най-големи различия между:

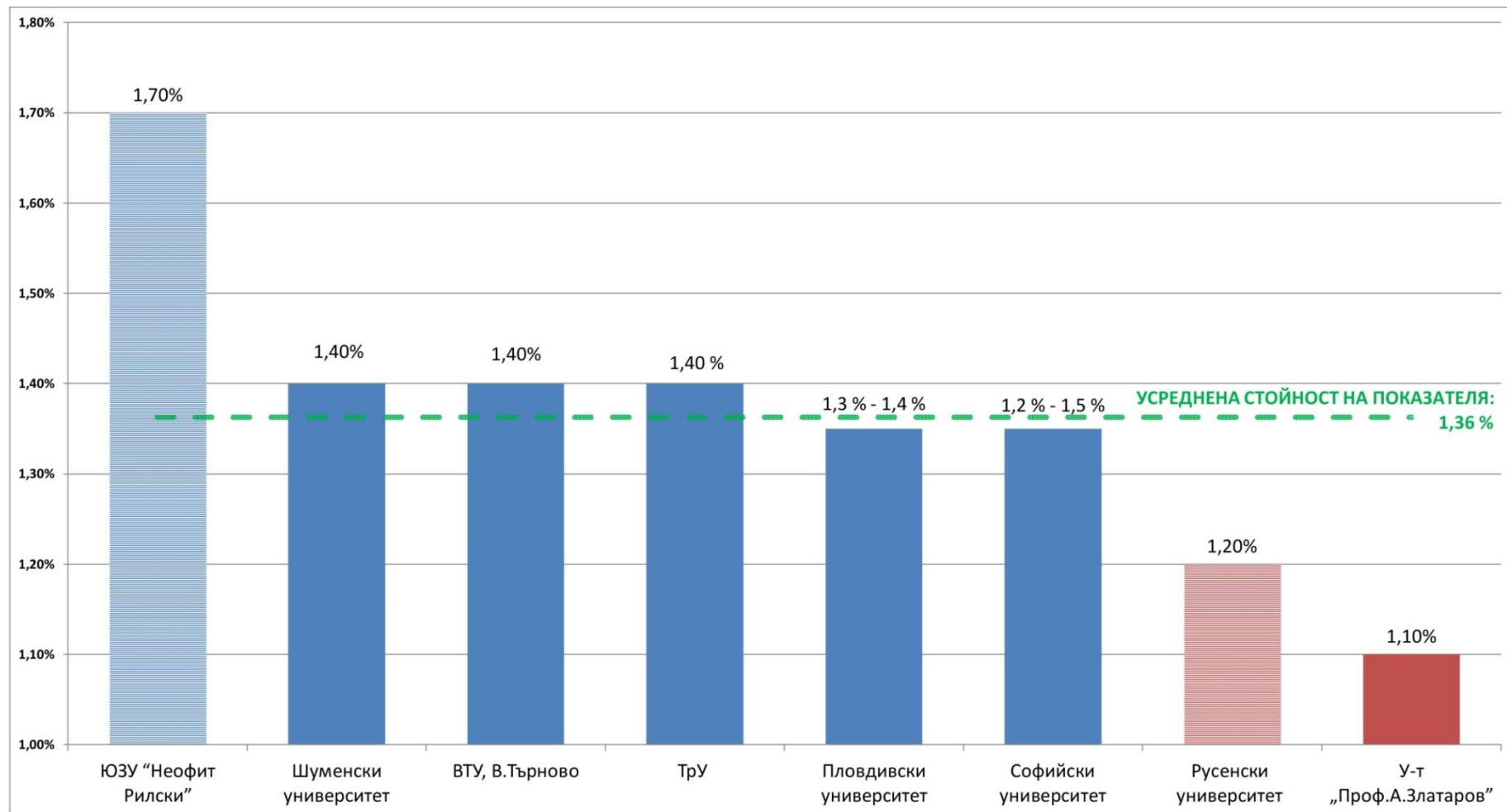
- СБРЗ в ЮЗУ и тази за област Благоевград (2,1 пъти в полза на ЮЗУ), и в другата крайност
- СБРЗ в СУ - по-ниска с 18,5% от тази в София-град

2.1.4. Отношение на СБРЗ в района спрямо СБРЗ в ДВУ от ГРУПА 1

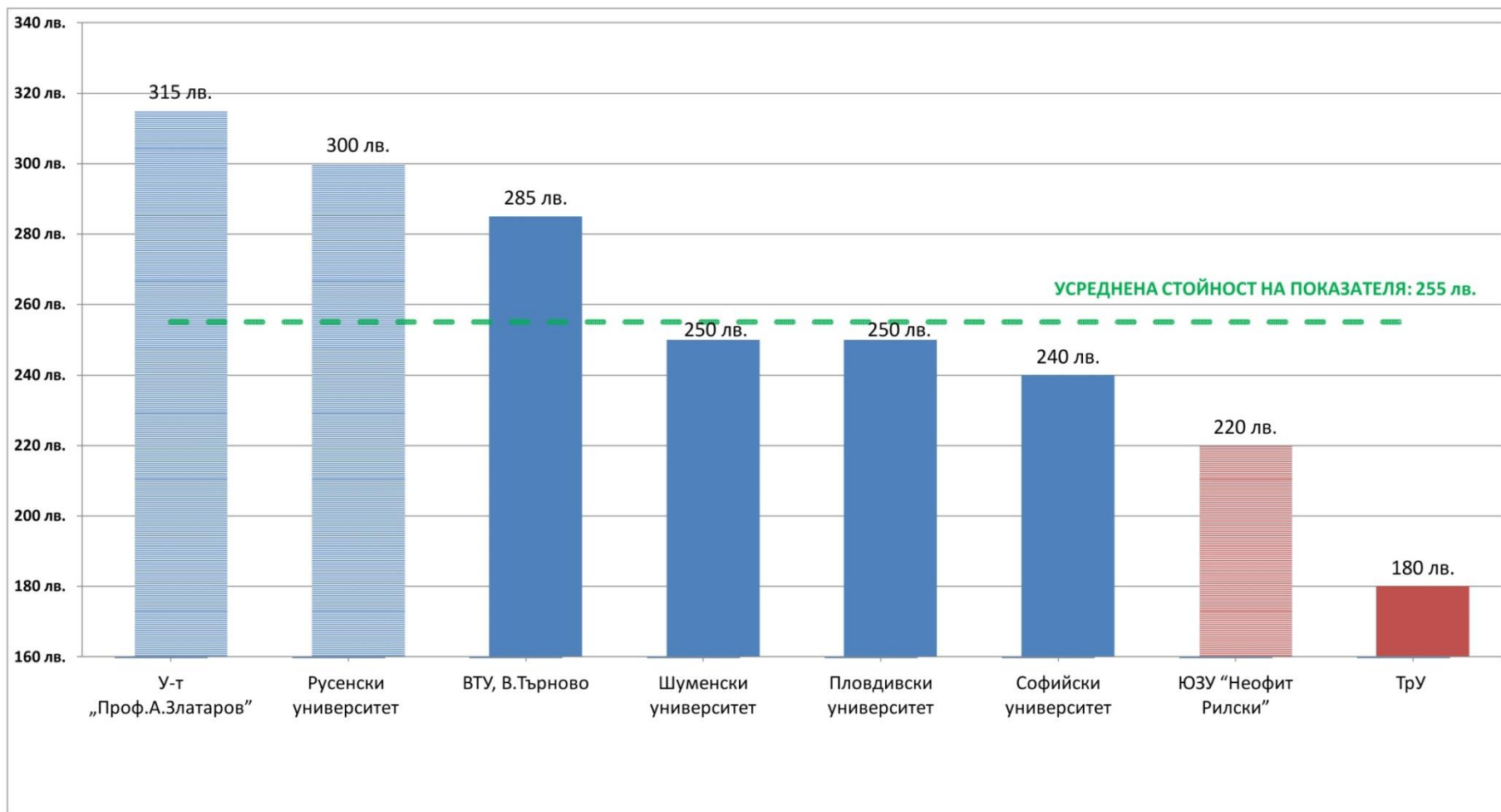
ЧАСТ 2. СПЕЦИФИЧНИ ДАННИ ПО ГРУПИ ВИСШИ УЧИЛИЩА

Варирането в допълнителните възнаграждения за “прослужено време” е значимо за абсолютната стойност на изплащаните средства, изразяващо се в две крайности – в ЮЗУ (1,7%) и в У-т “Проф. А. Златаров” (1,1%) – разлика от 100%, съпоставена спрямо минималните параметри на ПМС 147/29.06.2007г.

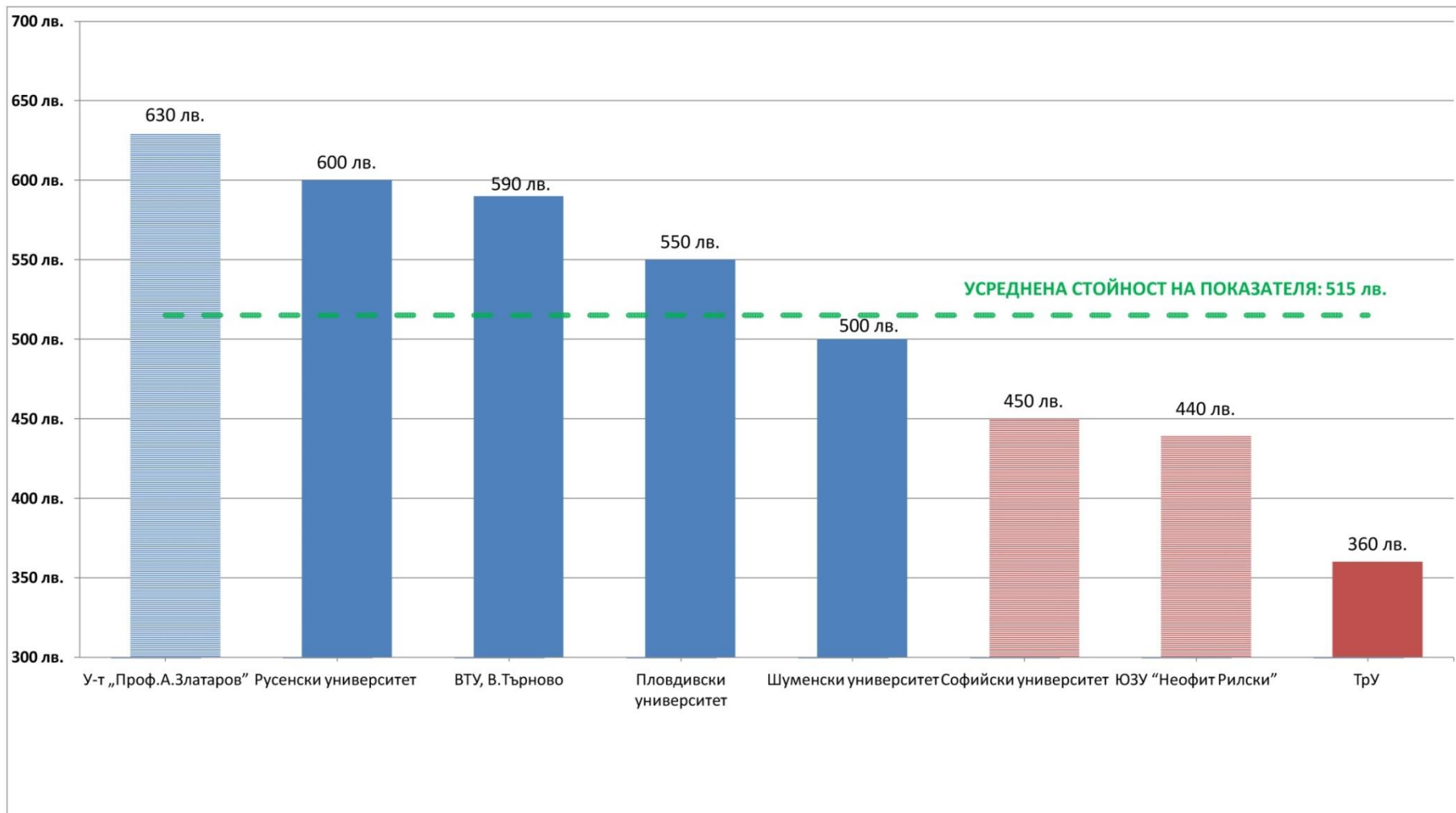
2.1.5. Стойности на допълнителните трудови възнаграждения във ВУ от ГРУПА 1 за клас „прослужено време” към 12.2016г.

Общото средно равнище на допълнителните трудови възнаграждения за придобита ОНС „Доктор“ за групата е относително ниско и възлиза на 255 лв. Само три от ВУ изплащат по-високи възнаграждения от средната стойност за застраната (262,5 лв.). Остър проблем по този показател се наблюдава в ТрУ - едва 180 лв./мес.

2.1.6. Стойности на допълнителните трудови възнаграждения във ВУ от ГРУПА 1 за придобита ОНС „Доктор“ към 12.2016г.

Средната сума, отделяна от ВУ за допълнително трудово възнаграждение за придобита НС „Доктор на науките“, е по-висока от средната за страната (483,8 лв.) и възлиза на 515 лв/мес. В негативно отношение се отличава отново ТрУ - с 43% под средното възнаграждение за групата.

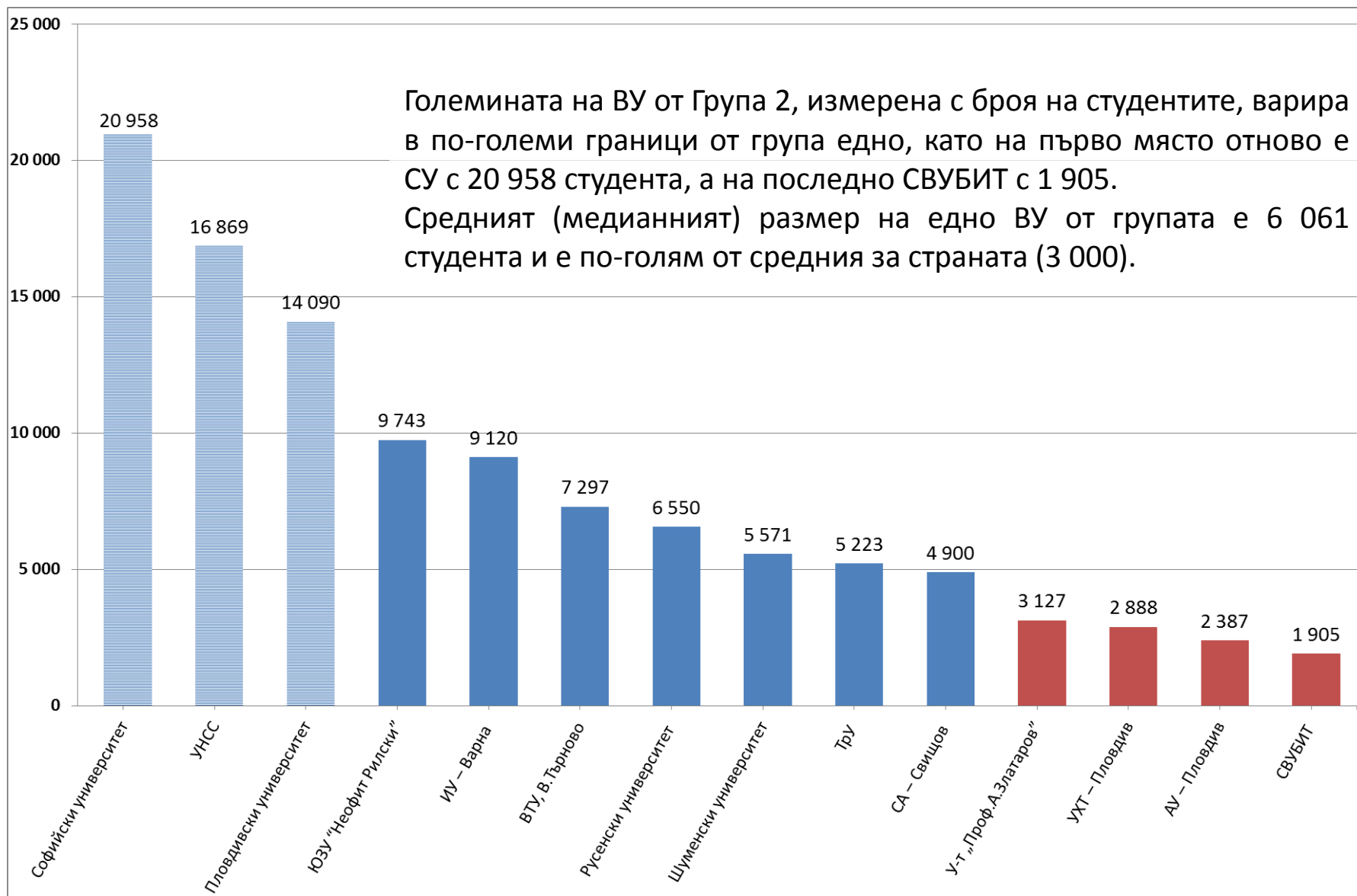
2.1.7. Стойности на допълнителните трудови възнаграждения във ВУ от ГРУПА 1 за придобита НС „Доктор на науките“ към 12.2016г.

*2.2. Сравнителен анализ на ДВУ от
ГРУПА 2 - Държавни висши училища,
обучаващи предимно в областта на:*

СОЦИАЛНИ, СТОПАНСКИ И ПРАВНИ НАУКИ

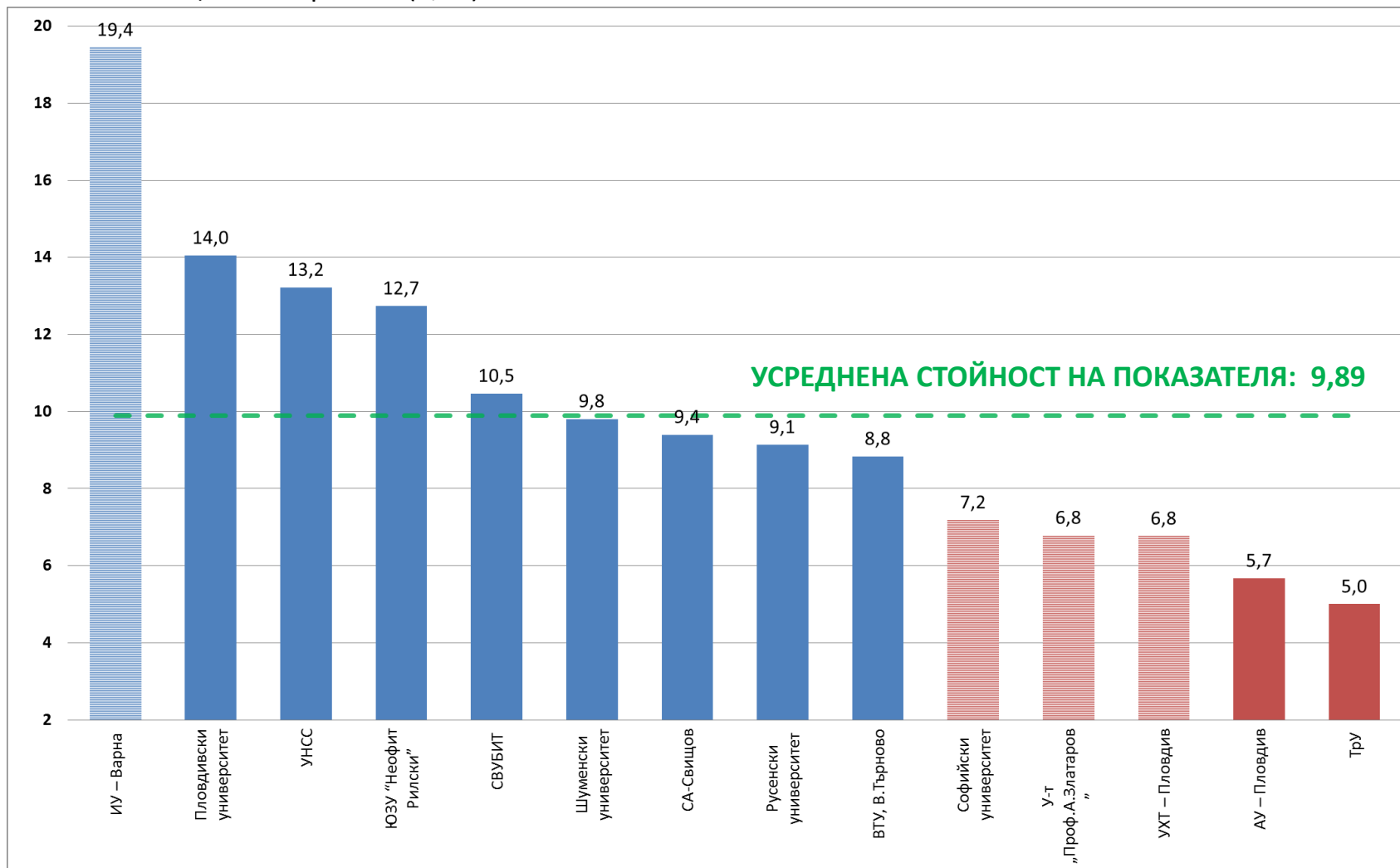
- АУ – Пловдив
- ВТУ, В. Търново
- ИУ – Варна
- Пловдивски университет
- Русенски университет
- СА “Димитър Ценов” - Свищов
- СВУБИТ
- Софийски университет
- Тракийски университет
- УНСС
- У-т „Проф. А. Златаров”
- УХТ – Пловдив
- Шуменски университет
- ЮЗУ “Неофит Рилски”

2.2.1. Брой студенти във ВУ от ГРУПА 2 за учебната 2016/17г.

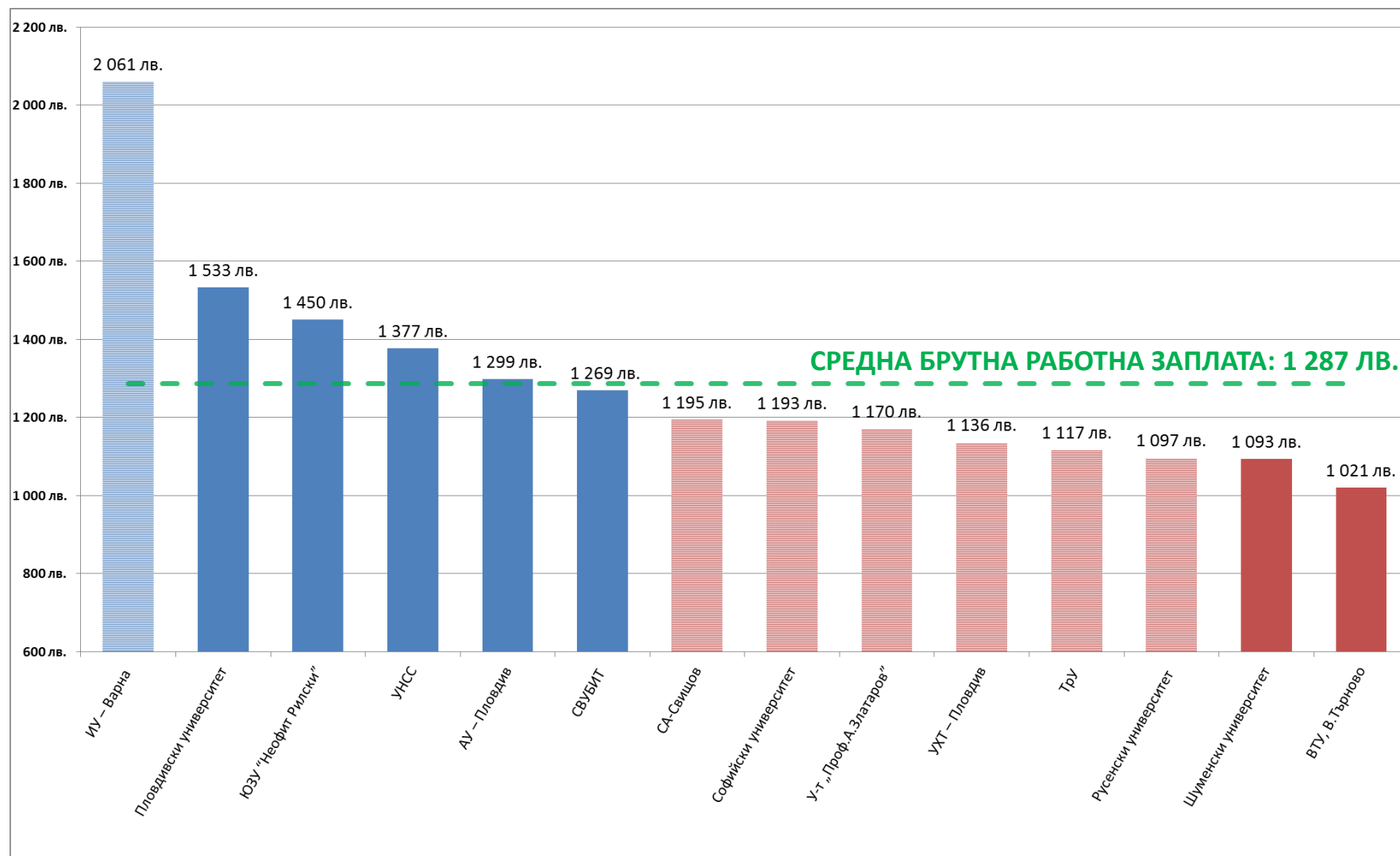
ЧАСТ 2. СПЕЦИФИЧНИ ДАННИ ПО ГРУПИ ВИСШИ УЧИЛИЩА

Средната стойност на отношението «брой студенти / брой наети» е 9,89, като най-голямо е отношението в ИУ-Варна (19,4), а почти четири пъти по-малко е в ТрУ (5,0). Средно-претеглената стойност на показателя (9,89) е по-висока от същата за страната (6,93).

2.2.2. Отношение на броя студенти към броя на всички наети по трудов договор в ДВУ от ГРУПА 2

Варирането в заплащането е относително малко ($V_{\%} = 21\%$). Средната стойност на показателя за групата е 1 287 лв. и медиана 1 194 лв., което е малко по-високо от средното за страната (1 250 лв. и респ. 1 176 лв.).

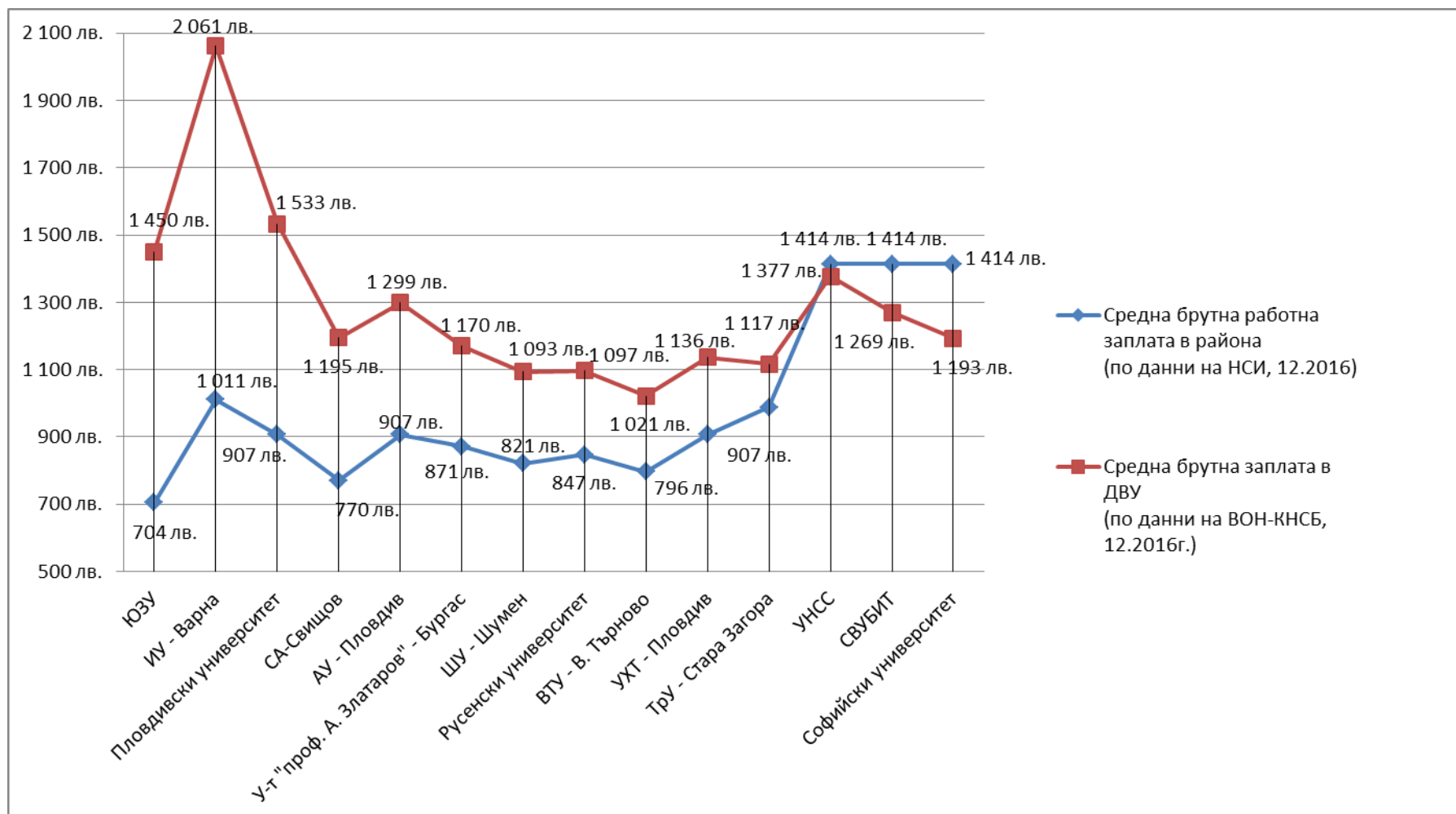
2.2.3. Средни брутни работни заплати във ВУ от ГРУПА 2 (към 12.2016, без наднормативните възнаграждения)

ЧАСТ 2. СПЕЦИФИЧНИ ДАННИ ПО ГРУПИ ВИСШИ УЧИЛИЩА

Регионалните сравнения показват най-големи различия между:

- СБРЗ в ЮЗУ и тази за област Благоевград (2,1 пъти в полза на ЮЗУ), а в другата крайност
- СБРЗ в СУ - по-ниска с 19% от тази в София-град.

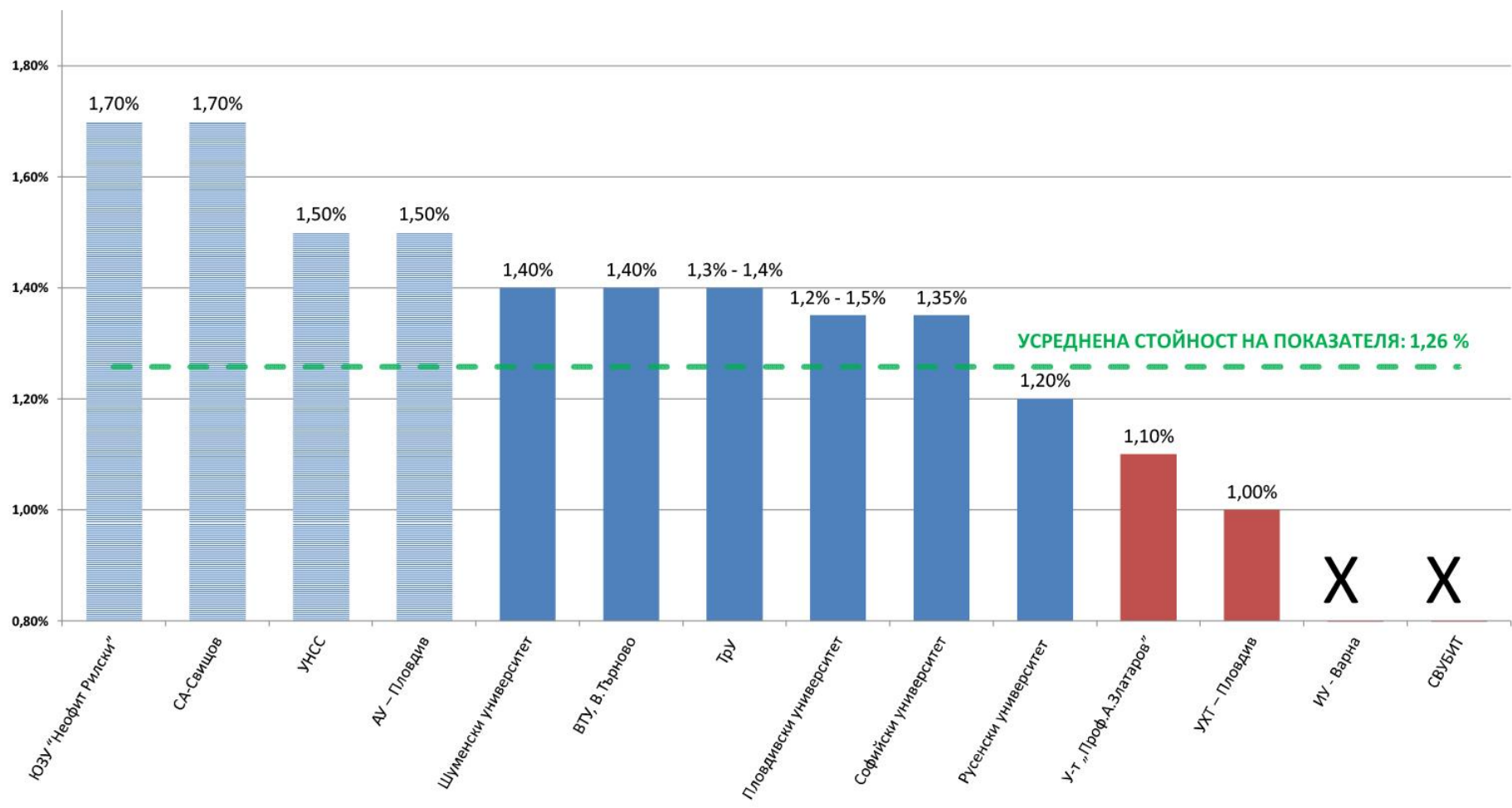
От ДВУ в Столицата, единствено в УНСС размера на СБРЗ се доближава до средните равнища на заплатите за района.

2.2.4. Отношение на СБРЗ в района спрямо СБРЗ в ДВУ от ГРУПА 2

ЧАСТ 2. СПЕЦИФИЧНИ ДАННИ ПО ГРУПИ ВИСШИ УЧИЛИЩА

Варирането в допълнителните възнаграждения за “прослужено време” е значимо за абсолютната стойност на изплащаните средства, изразяващо се в две крайности – в ЮЗУ (1,7%) и в СА-Свищов (1,7%), а в УХТ-Пловдив (1,0%), като разликата от **НАД 100%** между двете групи ВУ е на база посочените минимални стойности от 0,6% в ПМС 147/29.06.2007г.

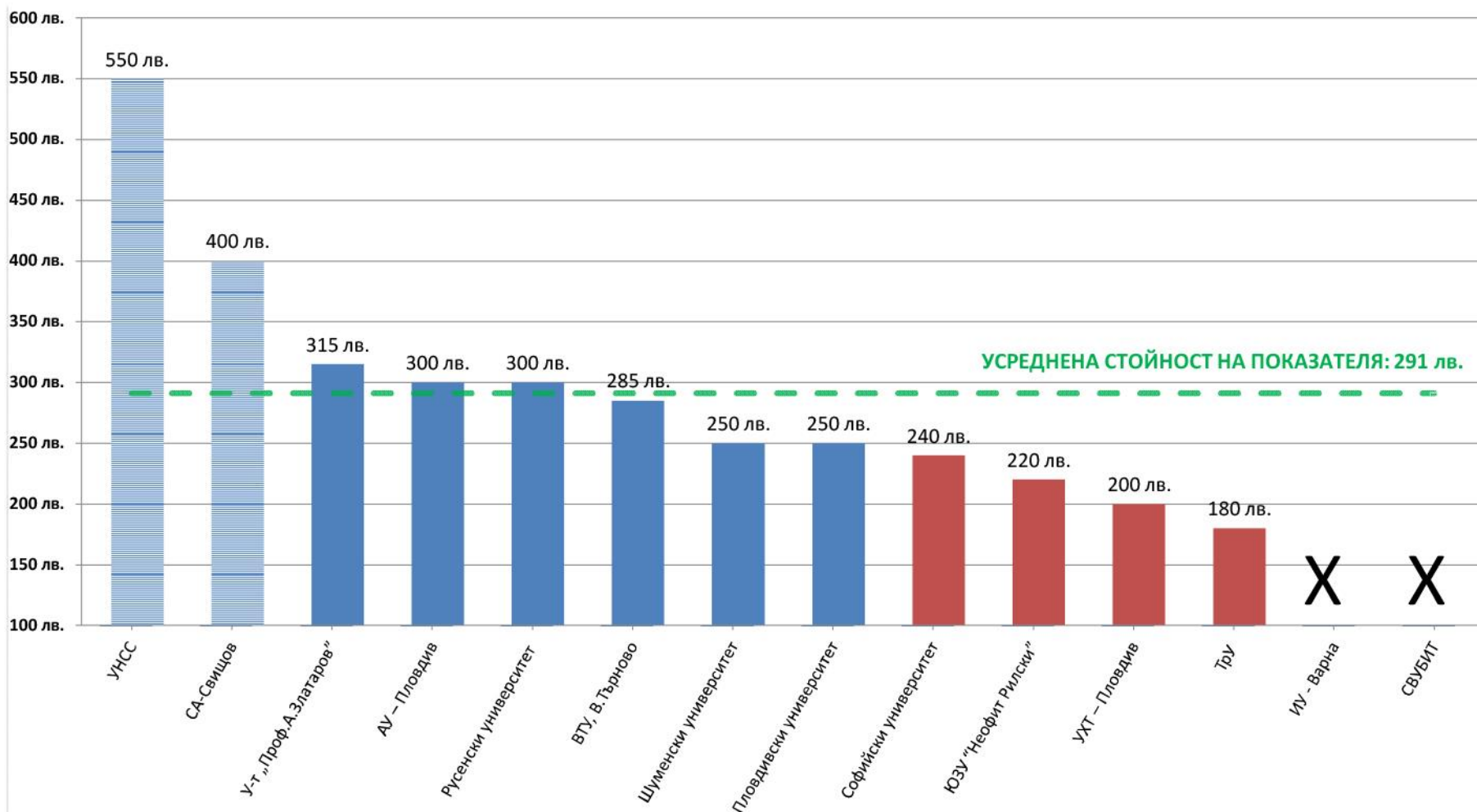

2.2.5. Стойности на допълнителните трудови възнаграждения във ВУ от ГРУПА 2 за „прослужено време“ към 12.2016г.

НБС ВОИ-КНСБ, 2017г.

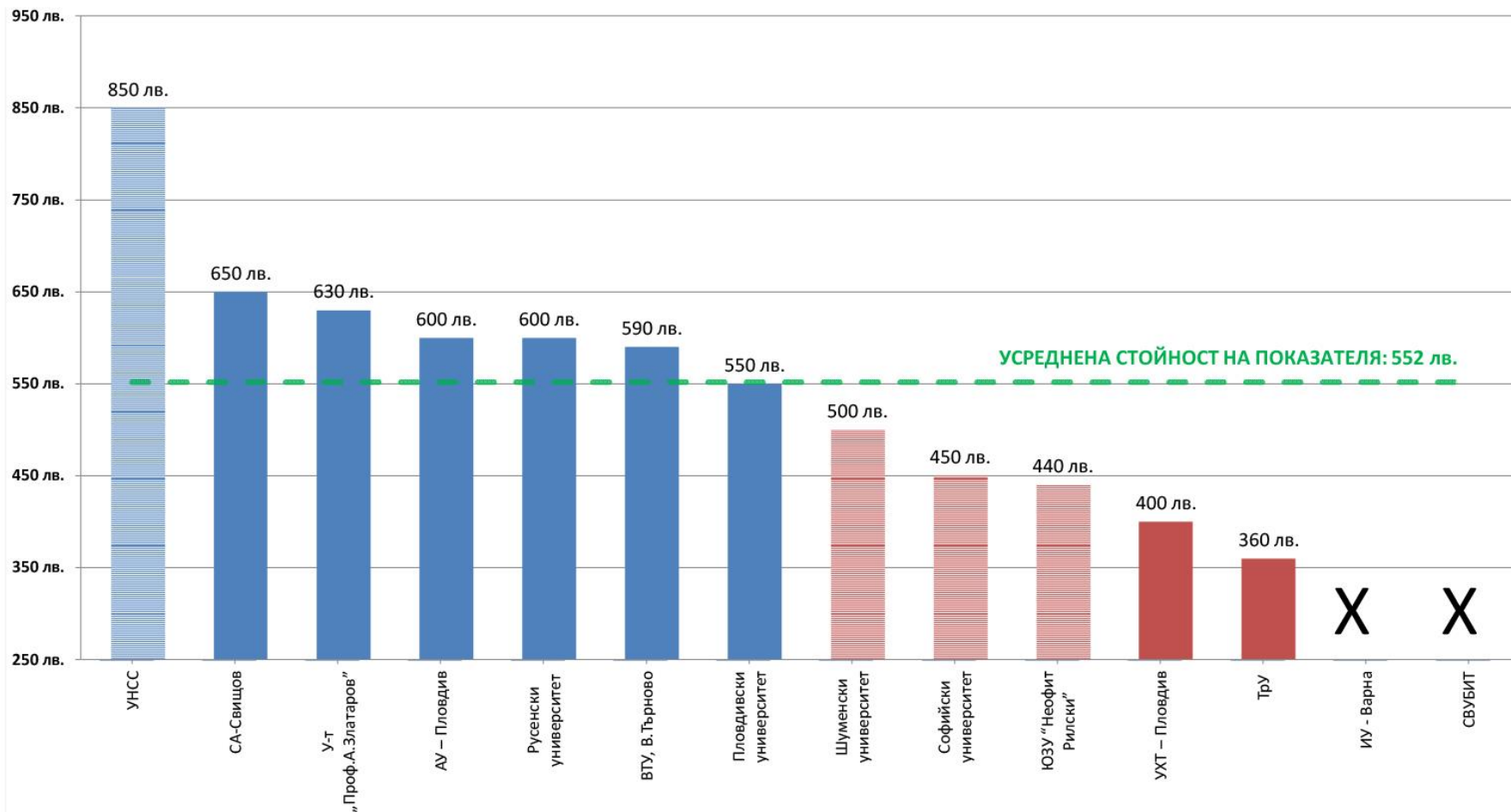
ЧАСТ 2. СПЕЦИФИЧНИ ДАННИ ПО ГРУПИ ВИСШИ УЧИЛИЩА

Общото средно равнище на допълнителните трудови възнаграждения за придобита ОНС „Доктор“ за групата е по-високо от средното за страната и възлиза на 291 лв. Драматично, в положителна посока се отклонява УНСС – с 550 лв./мес и СА-Свищов (400 лв./мес). Наблюдават се занижени стойности на този показател в ТрУ (180 лв.) и УХТ (200 лв.), които са значително по-ниски от средното възнаграждение за страната (262,50 лв.).

2.2.6. Стойности на допълнителните трудови възнаграждения във ВУ от ГРУПА 2 за придобита ОНС „Доктор“ към 12.2016г.

Средната сума, отделяна от ВУ за допълнително трудово възнаграждение за придобита НС „доктор на науките“, е по-висока от средната за страната (483,8 лв.) и възлиза на 552 лв/мес. В негативно отношение се отличават отново Тру (360 лв) и УХТ (400 лв) - с около 45% по-нисък размер на възнаграждението от средния за групата (552 лв).

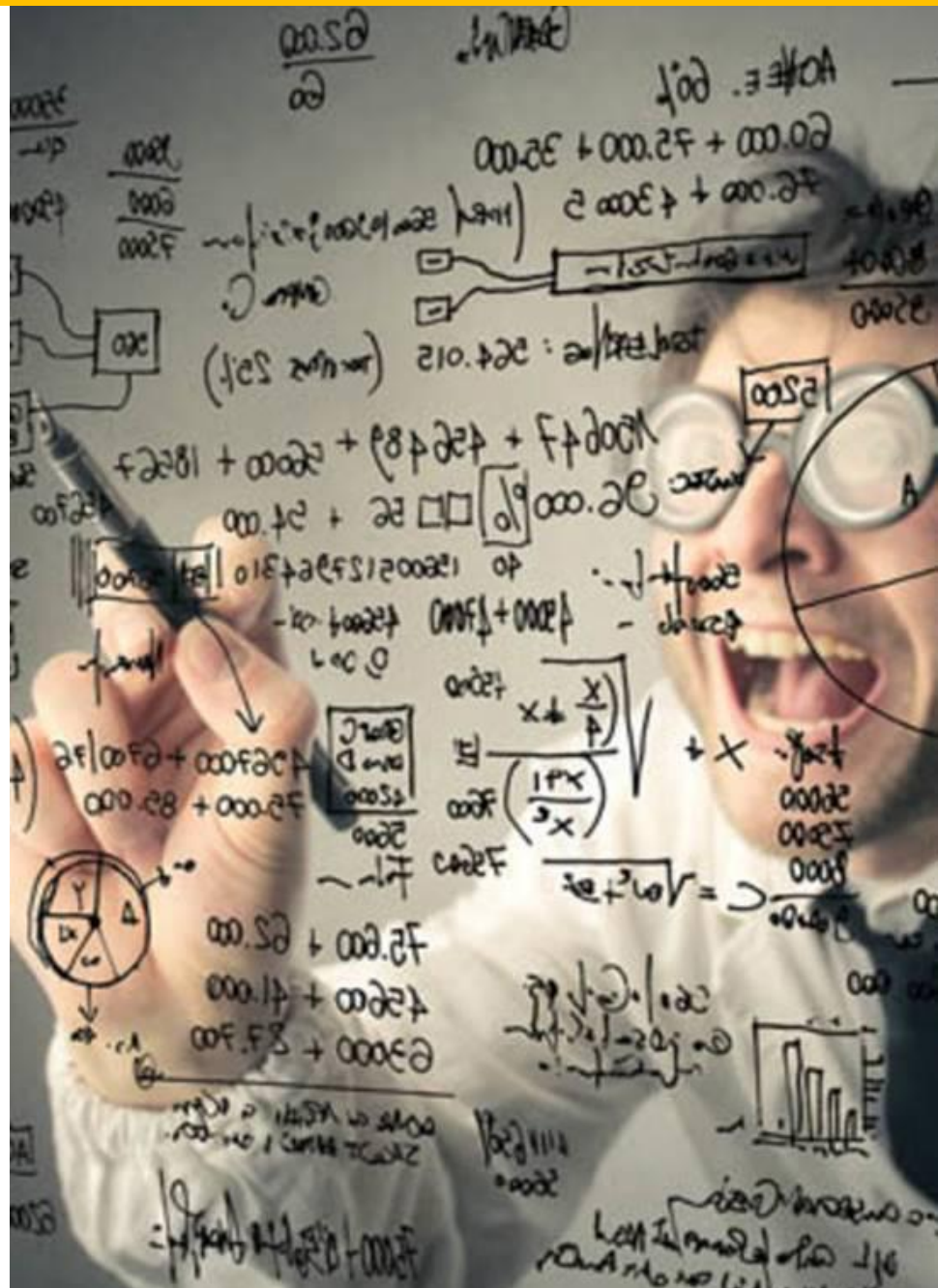

2.2.7. Стойности на допълнителните трудови възнаграждения във ВУ от ГРУПА 2 за придобита НС „Доктор на науките“ към 12.2016г.

2.3. Сравнителен анализ на ГРУПА 3 -
Държавни висши училища, обучаващи
предимно в областта на

ТЕХНИЧЕСКИТЕ НАУКИ

- ВСУ „Л. Каравелов“
- ВТУ „Т. Каблешков“
- ВУ ТП
- МГУ
- Русенски университет
- ТУ – Варна
- ТУ - Габрово
- ТУ - София
- УАСГ
- У-т „Проф. А. Златаров“
- УХТ – Пловдив
- ХТМУ

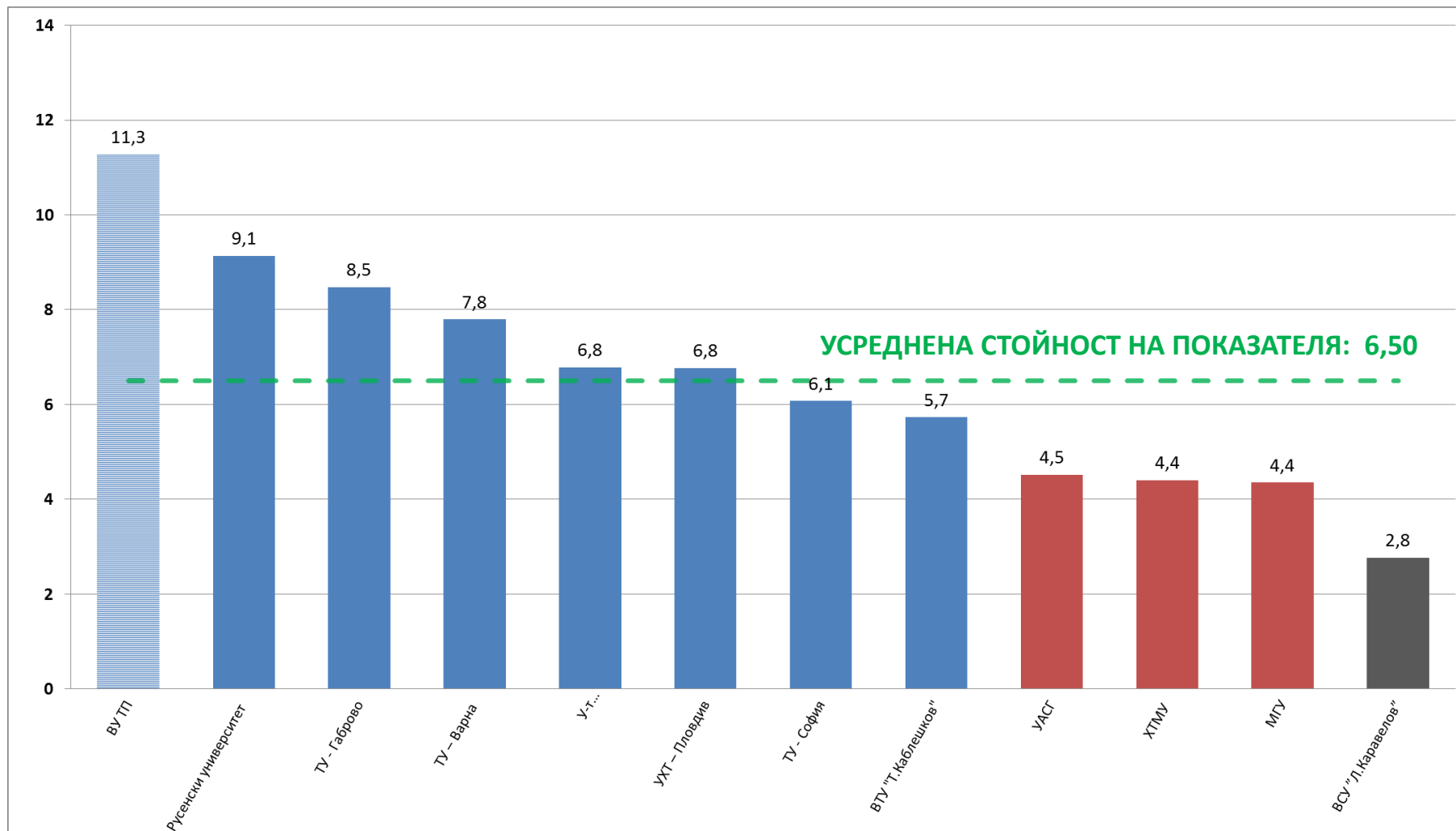

2.3.1. Брой студенти във ВУ от ГРУПА 3 за учебната 2016/17г.

ЧАСТ 2. СПЕЦИФИЧНИ ДАННИ ПО ГРУПИ ВИСШИ УЧИЛИЩА

Средната стойност на отношението «брой студенти / брой наети» е 6,50, като най-голямо е отношението в ВУ ТП (11,3), а четири пъти по-малко е в ВСУ „Л. Каравелов“ (2,8).

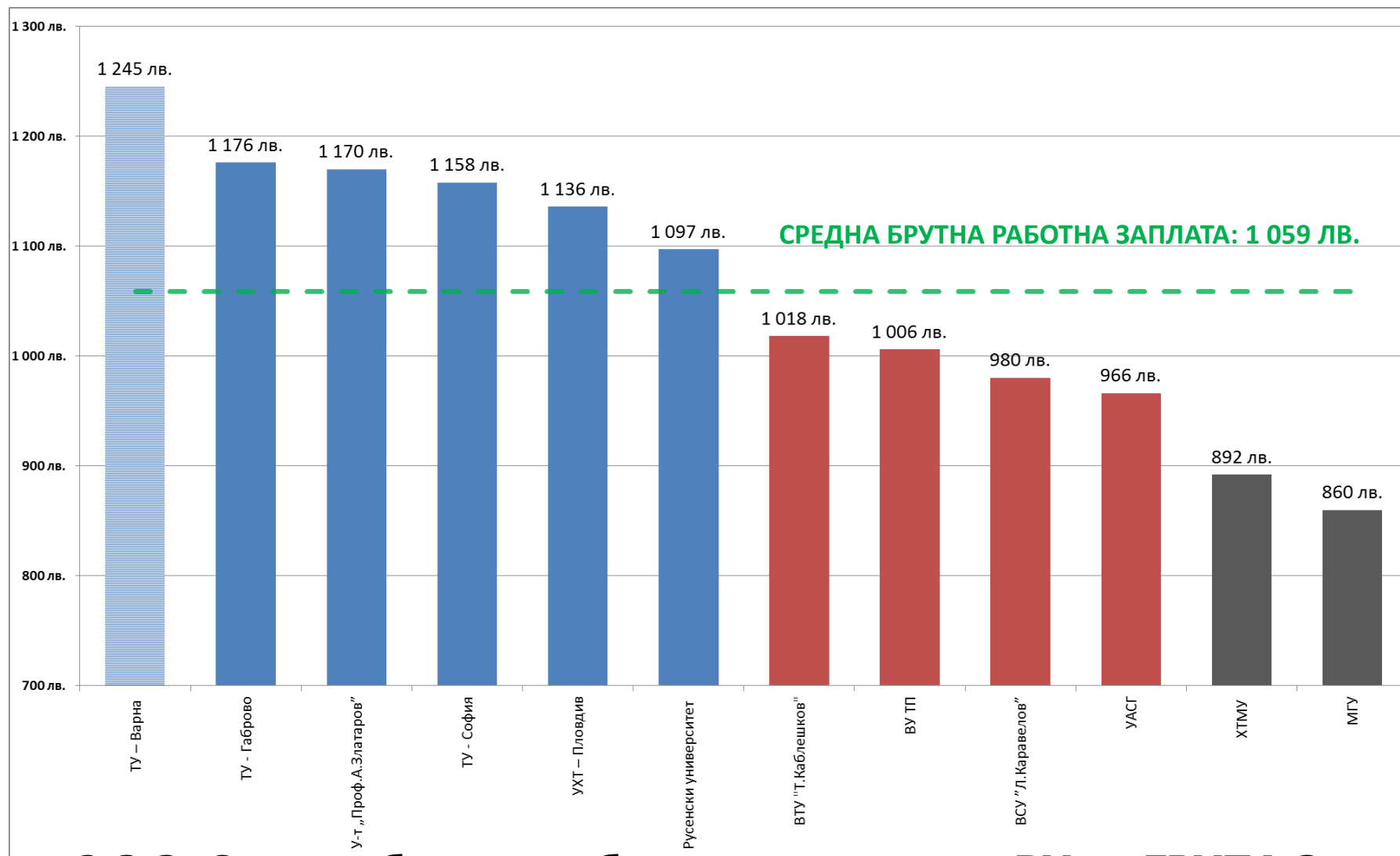
Средно-претеглената стойност на показателя (6,50) за групата е по-ниска от същата за страната (6,93).

2.3.2. Отношение на броя студенти към броя на всички наети по трудов договор в ДВУ от ГРУПА 3

ЧАСТ 2. СПЕЦИФИЧНИ ДАННИ ПО ГРУПИ ВИСШИ УЧИЛИЩА

Вариането в заплащането е много малко ($V_{\%}=11,6\%$), при средно равнище за групата 1 059 лв. и медиана 1 058 лв. СБРЗ е по-ниска от средната за страната (1 250 лв. и респ. 1 176 лв.). Наблюдават се негативни отклонения за две ВУ с ниски размери на основните трудови възнаграждения (под 900 лв./мес) – МГУ (860 лв.), ХТМУ (892 лв.).

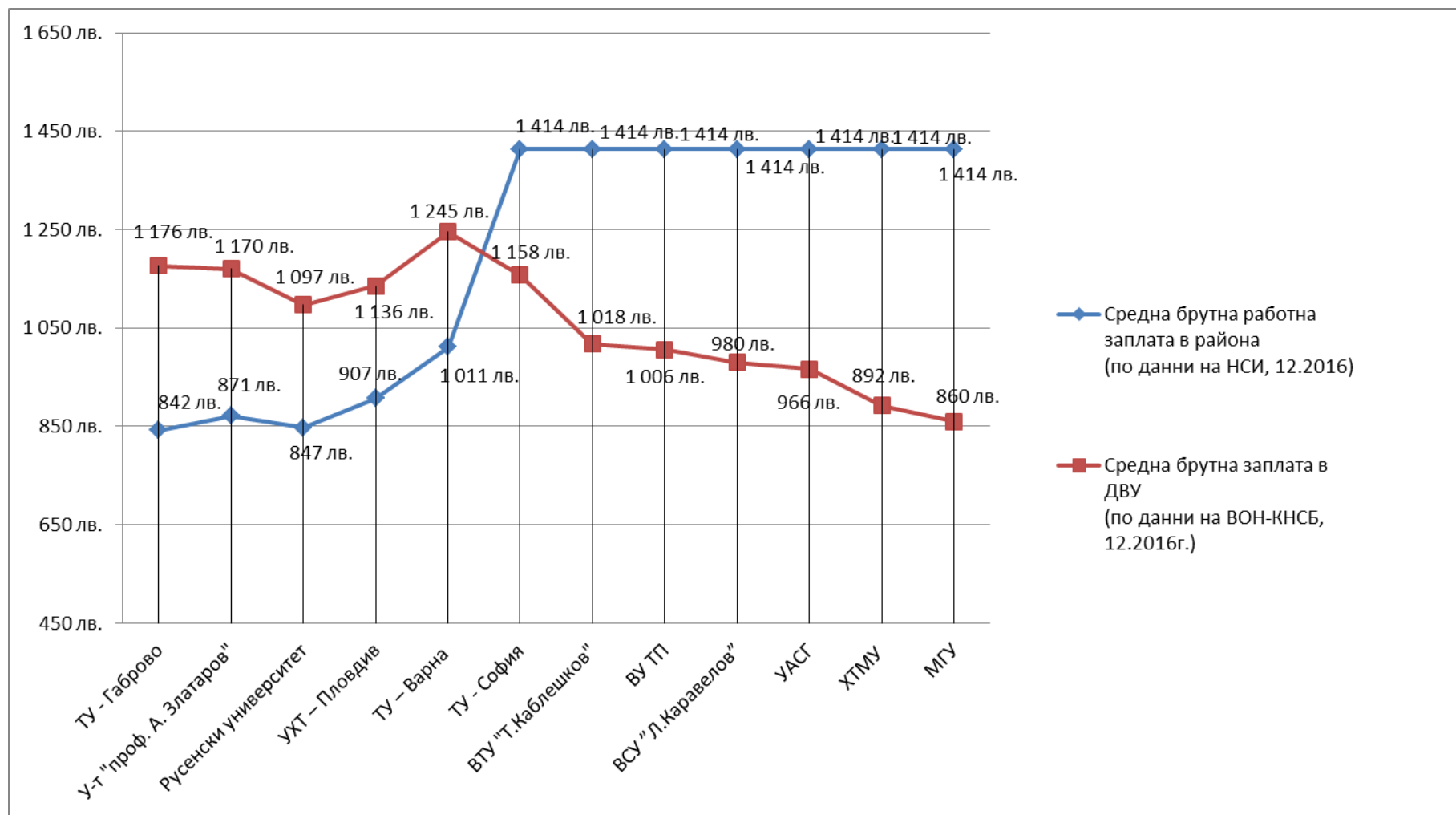

2.3.3. Средни брутни работни заплати във ВУ от ГРУПА 3 (към 12.2016, без наднормативните възнаграждения)

НБС ВОН-КНСБ, 2017г.

Регионалните сравнения показват най-големи различия между:

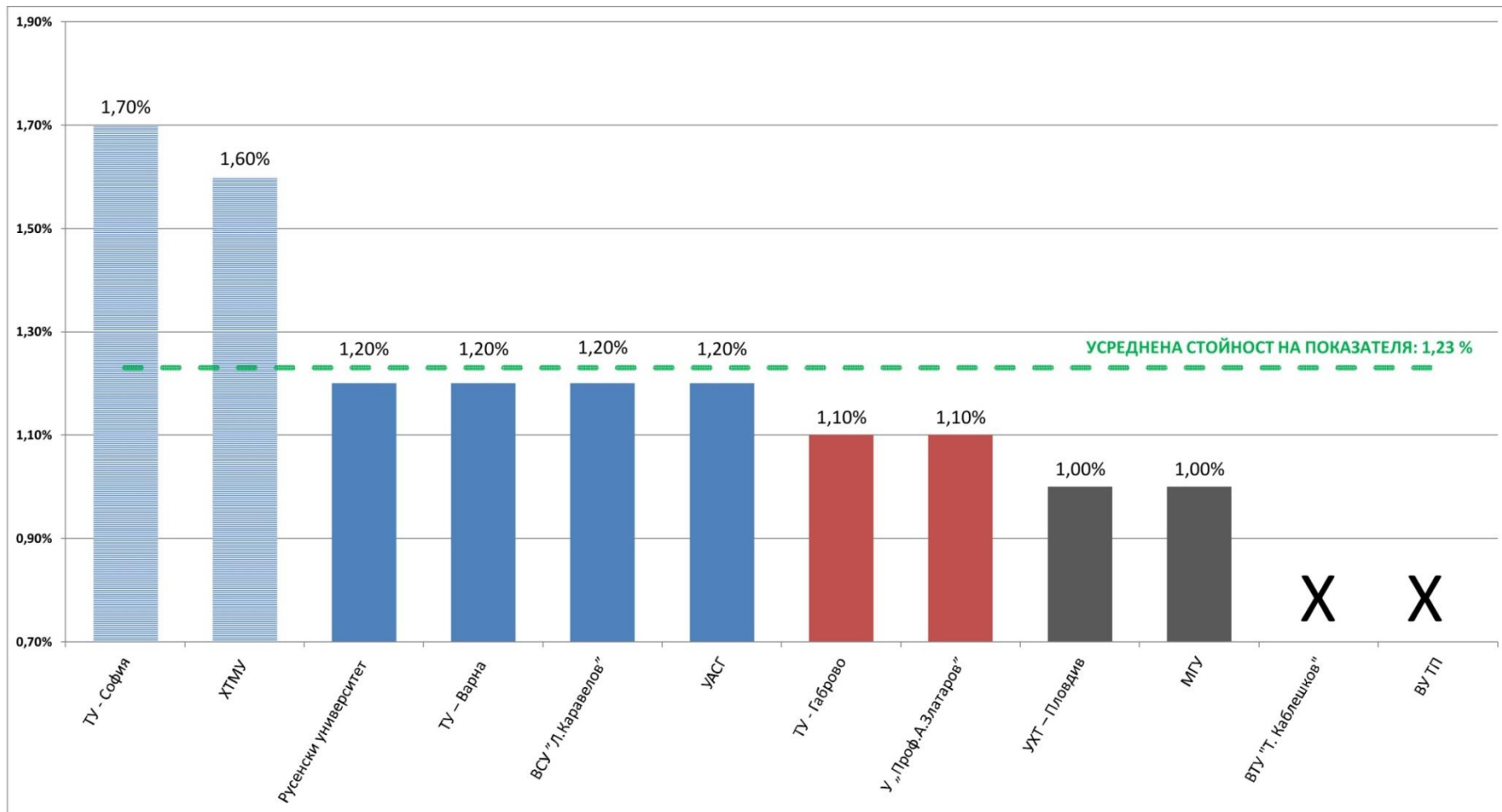
- СБРЗ в ТУ-Габрово и тази за областта (1,4 пъти в полза на ТУ-Габрово), а в другата крайност
- СБРЗ в МГУ - по-ниска с 64% от тази в София-град.

2.3.4. Отношение на СБРЗ в района спрямо СБРЗ в ДВУ от ГРУПА 3

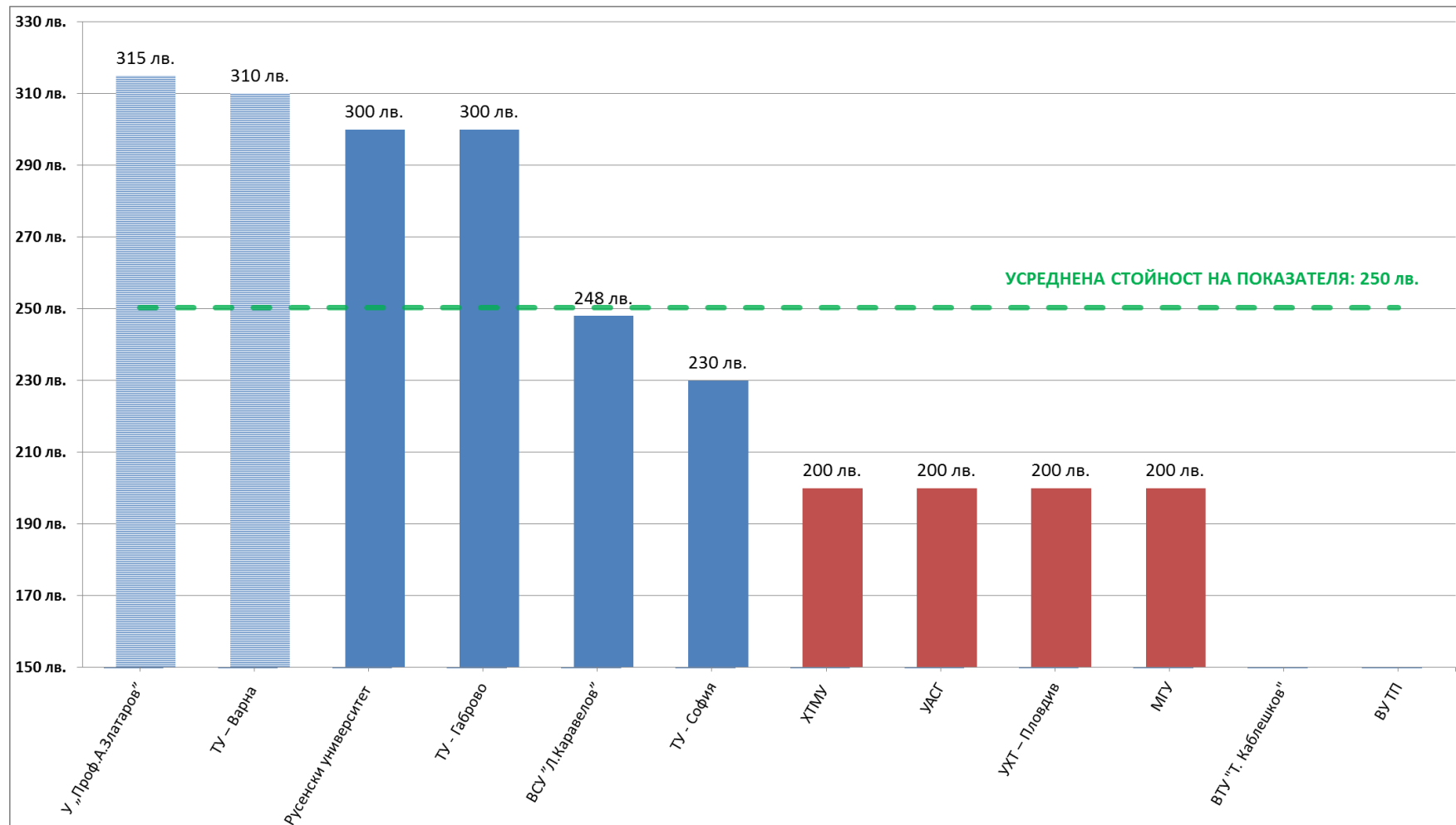
ЧАСТ 2. СПЕЦИФИЧНИ ДАННИ ПО ГРУПИ ВИСШИ УЧИЛИЩА

Варирането в допълнителните възнаграждения за «прослужено време» в тази гупа също е значимо, защото се наблюдават крайности – с добре договорени параметри в ТУ-София (1,7%), ХТМУ (1,6%) и такива с ниски стойности – УХТ-Пловдив (1,0%) и МГУ (1,0%). Четири от ДВУ са с по-ниски показатели от средно-претеглената за групата (1,23%). Две от ДВУ не са предоставили данни – ВУ ТП и ВТУ „Т.К.“.

2.3.5. Стойности на допълнителните трудови възнаграждения във ВУ от ГРУПА 3 за „прослужено време“ към 12.2016г.

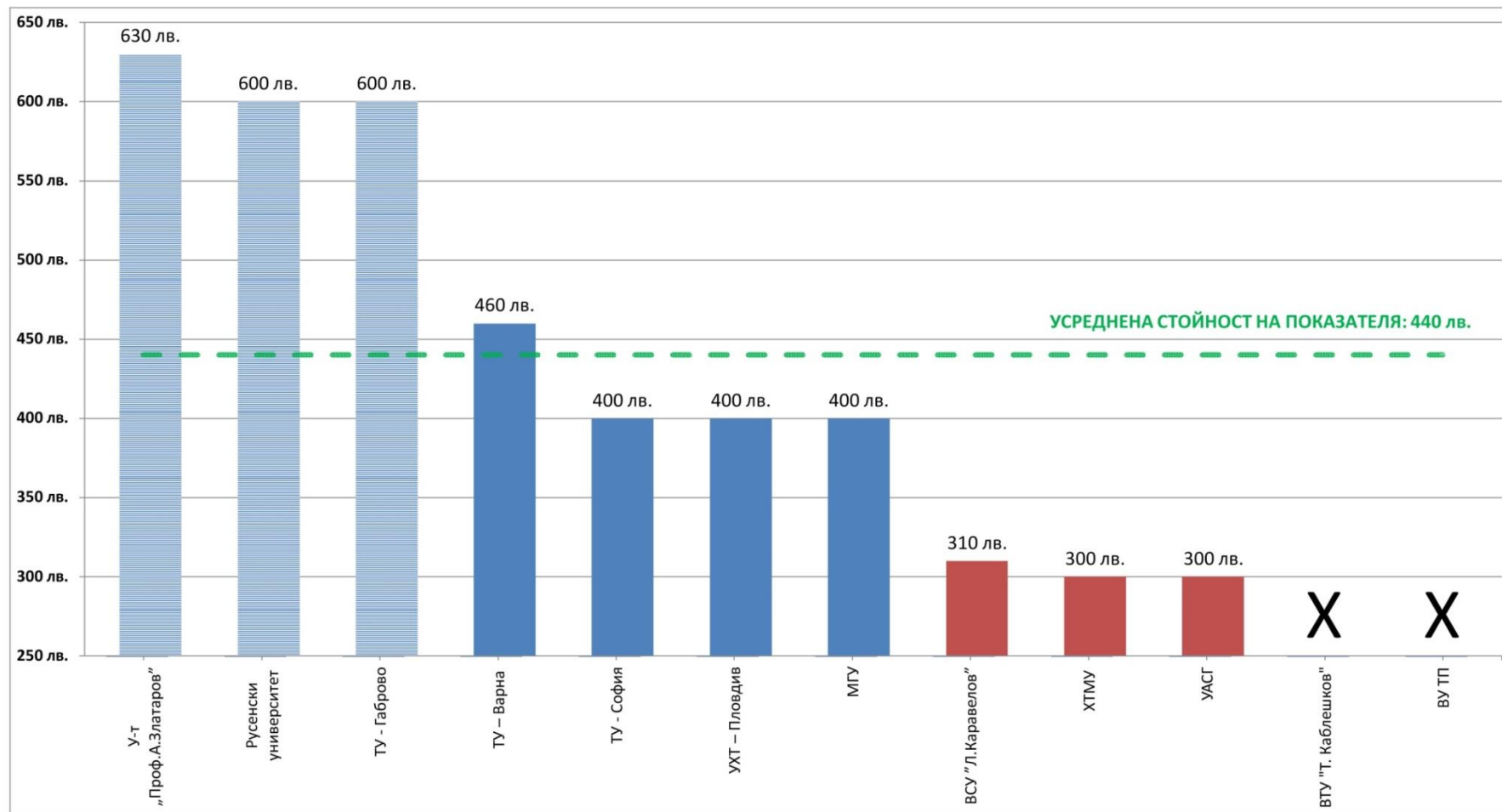
Общото средно равнище на допълнителните трудови възнаграждения за придобита ОНС „Доктор“ за групата е по-ниско от средното за страната и възлиза на 250 лв. Драстично отклонение, в отрицателна посока, се наблюдава за четири ДВУ (ХТМУ, УАСГ, УХТ-Пловдив, МГУ) с размер на възнаграждението от 200 лв./мес. Две от ДВУ не са предоставили данни – ВУ ТП и ВТУ „Т.К.“.

2.3.6. Стойности на допълнителните трудови възнаграждения във ВУ от ГРУПА 3 за придобита ОНС „Доктор“ към 12.2016г.

ЧАСТ 2. СПЕЦИФИЧНИ ДАННИ ПО ГРУПИ ВИСШИ УЧИЛИЩА

Средната сума, отделяна от ВУ за допълнително трудово възнаграждение за придобита НС „Доктор на науките“, е по-ниска от средната за страната (483,8 лв.) и възлиза на 440 лв/мес. В негативна посока се отклоняват УАСГ (300 лв.), ХТМУ (300 лв.) и ВСУ „Л. Каравелов“ (310 лв) със стойности с над 100 лв. по-ниски от средното равнище за групата (440 лв.). И за това изследване две ДВУ не са предоставили данни.

2.3.7. Стойности на допълнителните трудови възнаграждения във ВУ от ГРУПА 3 за придобита НС „Доктор на науките“ към 12.2016г.

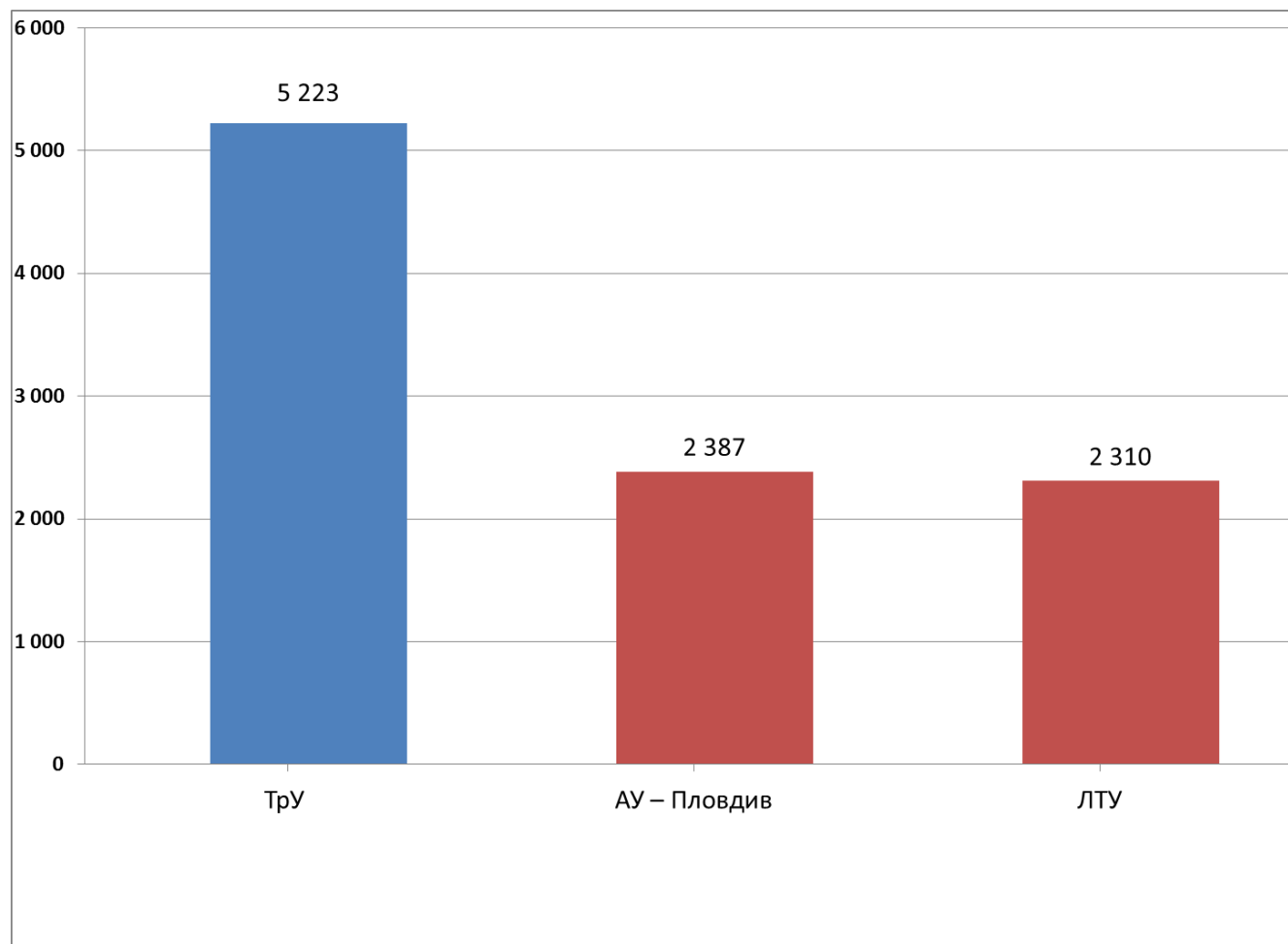
*2.4. Сравнителен анализ на ДВУ от
ГРУПА 4 - Държавни висши училища,
обучаващи предимно в областта на*

АГРАРНИ НАУКИ И ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА

- АУ – Пловдив
- ЛТУ - София
- Тракийски университет,
Стара Загора

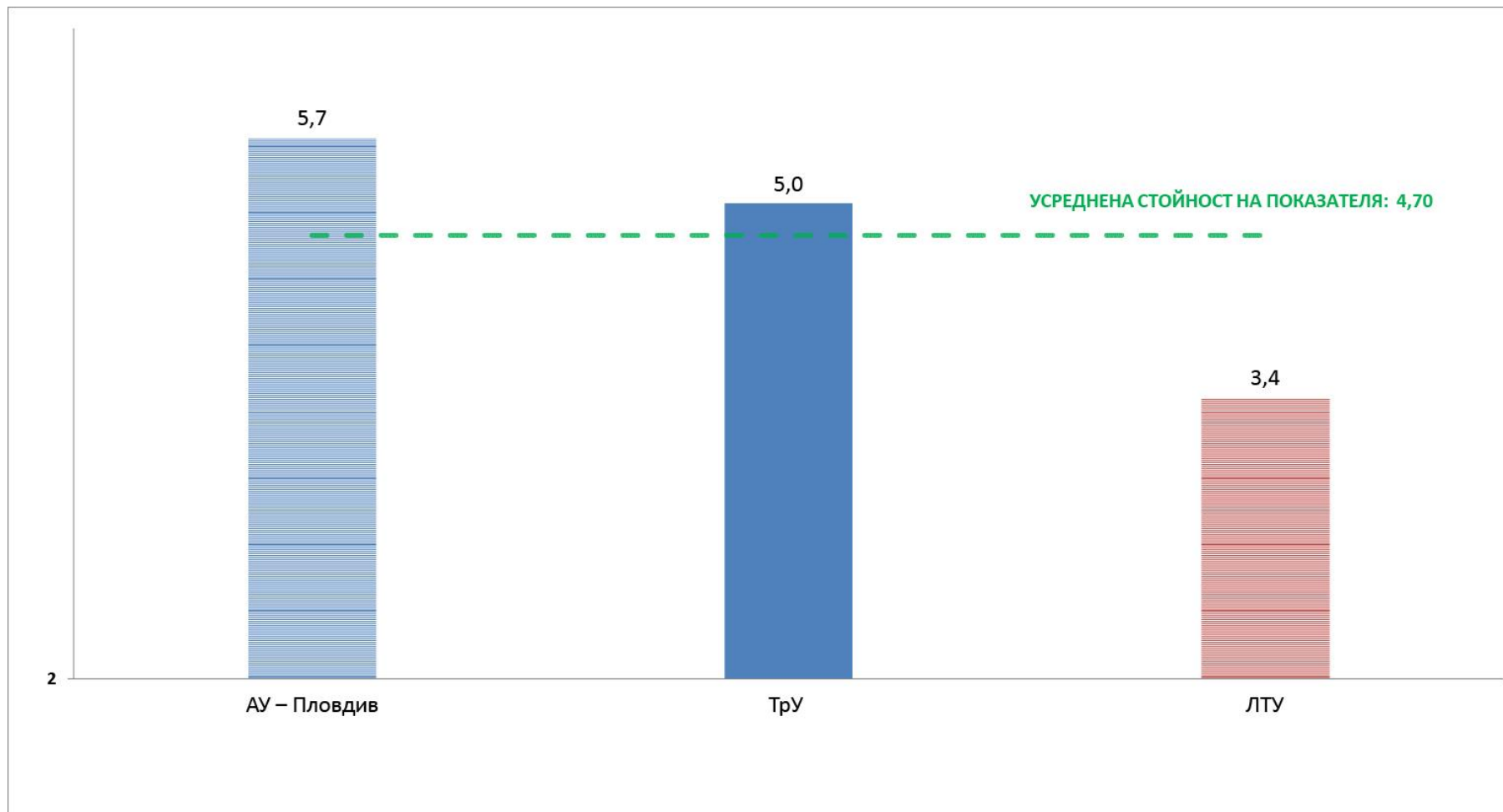

Големината на ВУ от Група 4, измерена с броя на студентите, не варира в големи граници. Най-голям е ТрУ с 5 223 студента, а най-малък ЛТУ с 2 310. Средният (медианният) размер на едно ВУ от групата е 2 387 студента и е по-малък от средния за страната.

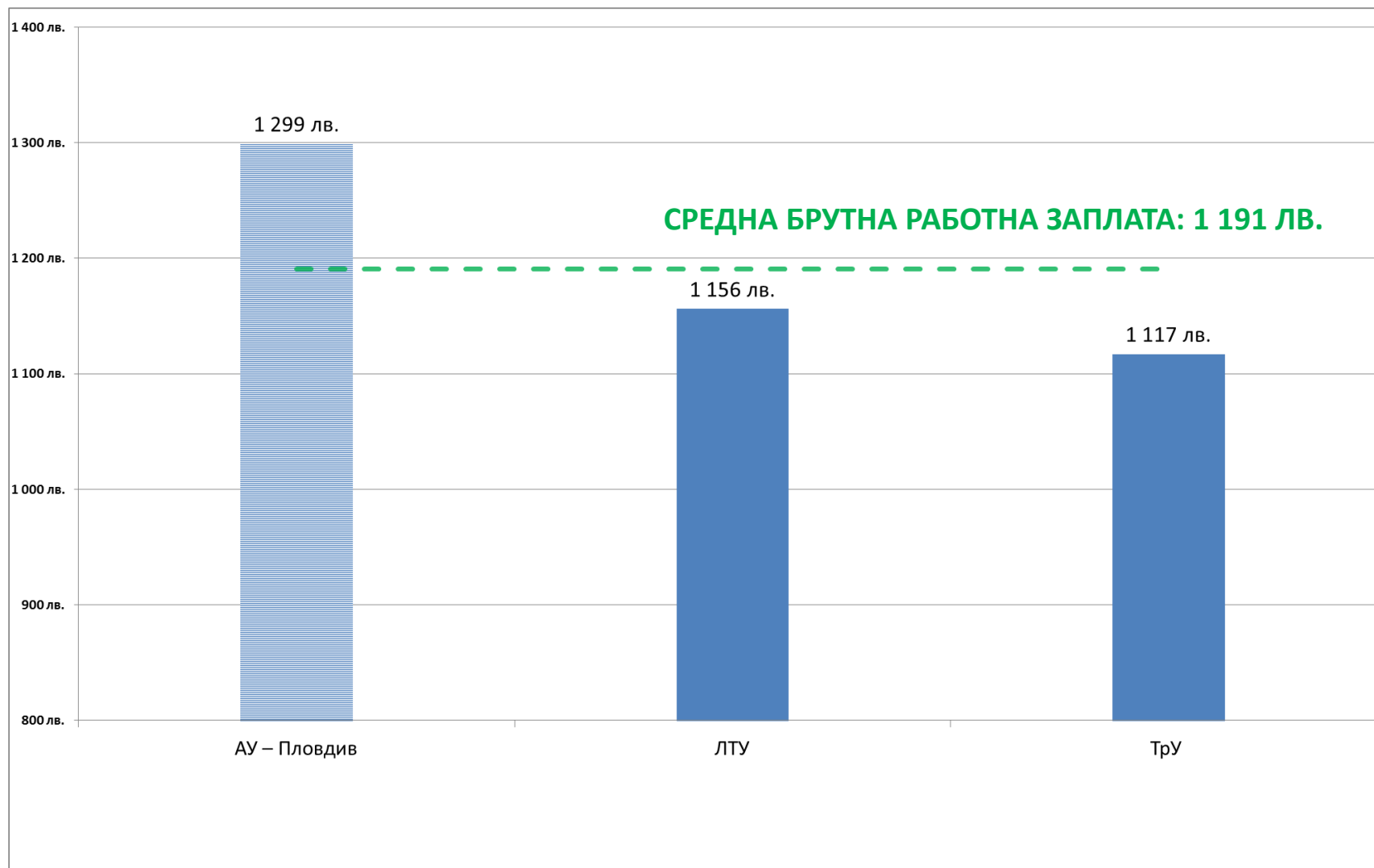
2.4.1. Брой студенти във ВУ от ГРУПА 4 за учебната 2016/17г.

Средната стойност на отношението „брой студенти / брой наети“ е 4,70 като най-голямо е отношението в АУ-Пловдив (5,7), а най-малко е в ЛТУ (3,4). Средно-претеглената стойност на показателя (4,70) за групата е значително по-ниска от същата за страната (6,93).

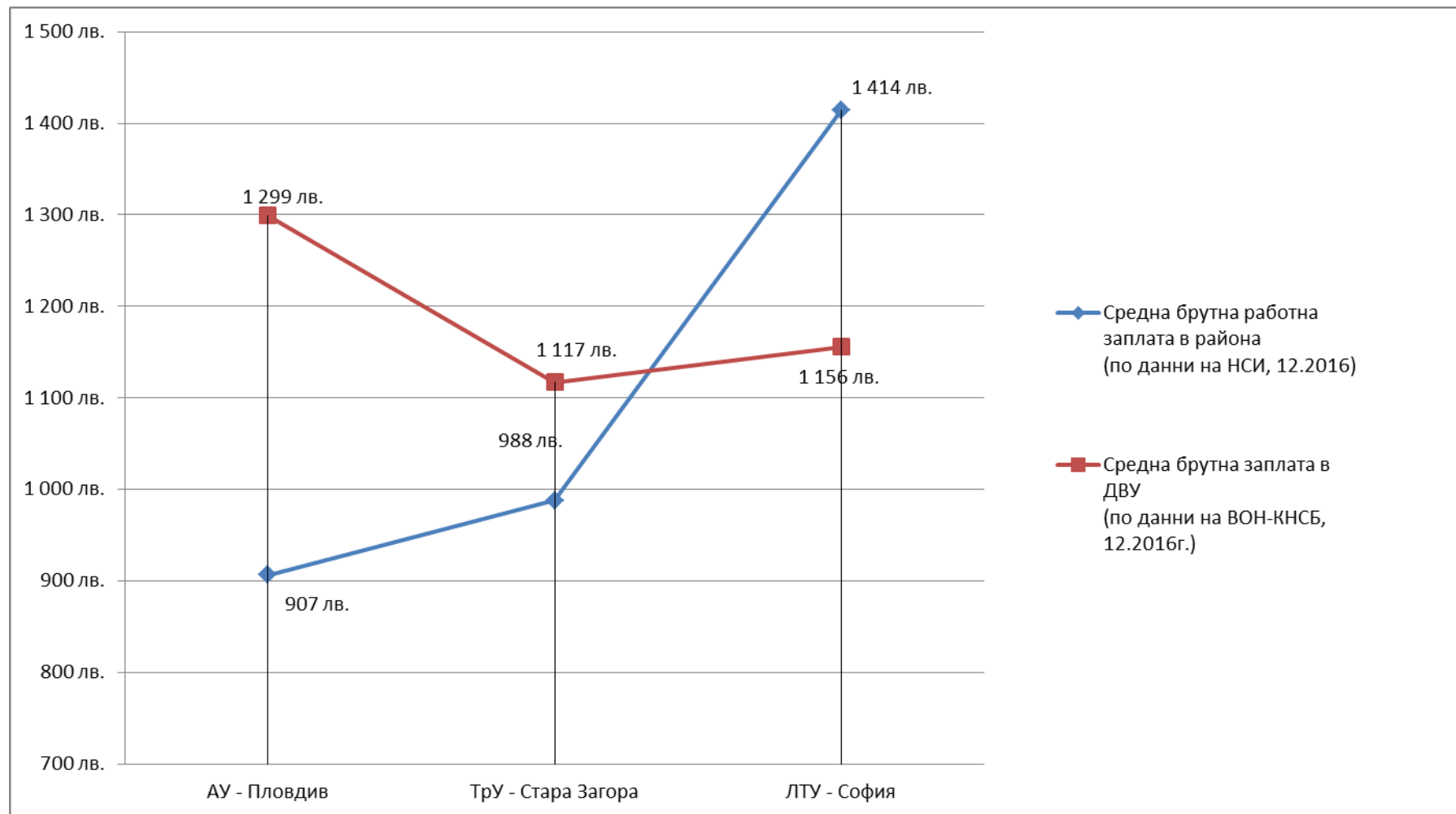
2.4.2. Отношение на броя студенти към броя на всички наети по трудов договор в ДВУ от ГРУПА 4

Варирането в заплащането е много малко ($V_{\%}=8\%$). Средната стойност на показателя за групата е 1191 лв. и медиана - 1 156 лв., което е по-ниско от средното за страната (1 250 лв. и респ. 1 176 лв.).

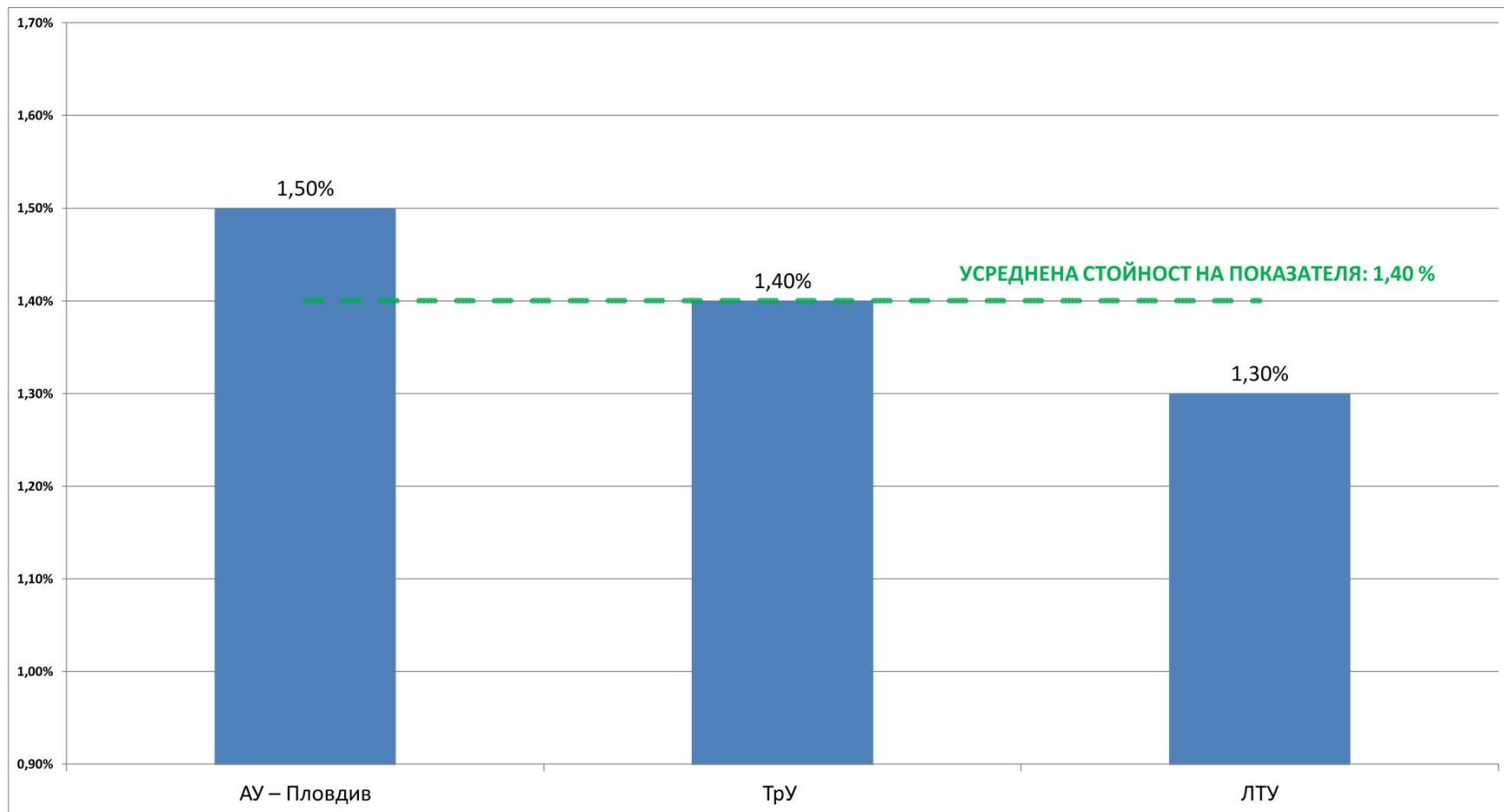
2.4.3. Средни брутни работни заплати във ВУ от ГРУПА 4 (към 12.2016, без наднормативните възнаграждения)

Регионалните сравнения показват близки стойности между СБРЗ в ДВУ и тази за областта, като положителна е разликата в АУ-Пловдив (43% по-висока от областната), а отрицателна в ЛТУ-София (22% по-ниска от областната).

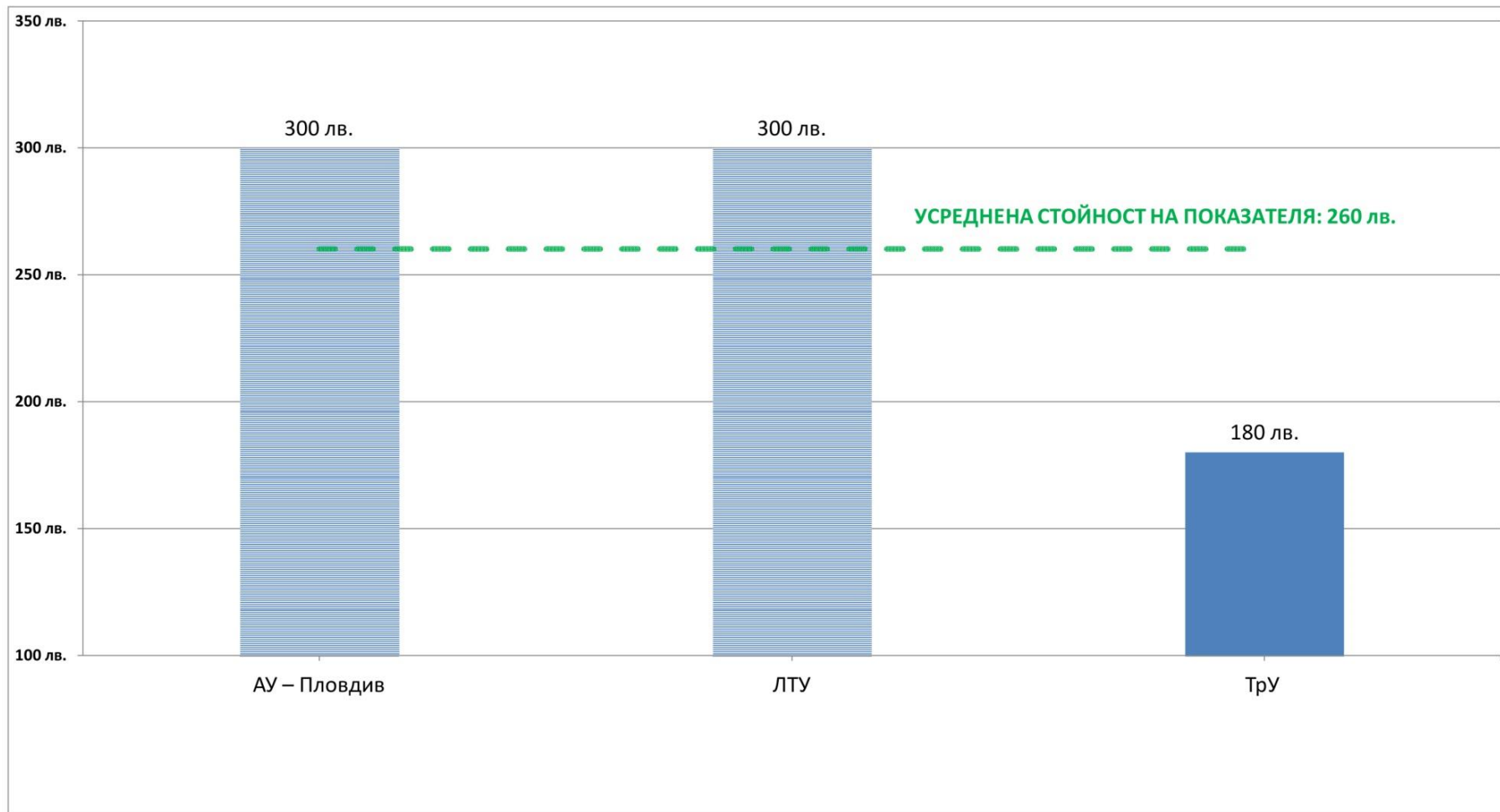
2.4.4. Отношение на СБРЗ в района спрямо СБРЗ в ДВУ от ГРУПА 4

Варирането в допълнителните възнаграждения за «прослужено време» в тази група не е съществено. Усреднената стойност на показателя за групата (1,4%) е по-висока от същата за страната (1,36%), като неблагоприятни отклонения не се наблюдават.

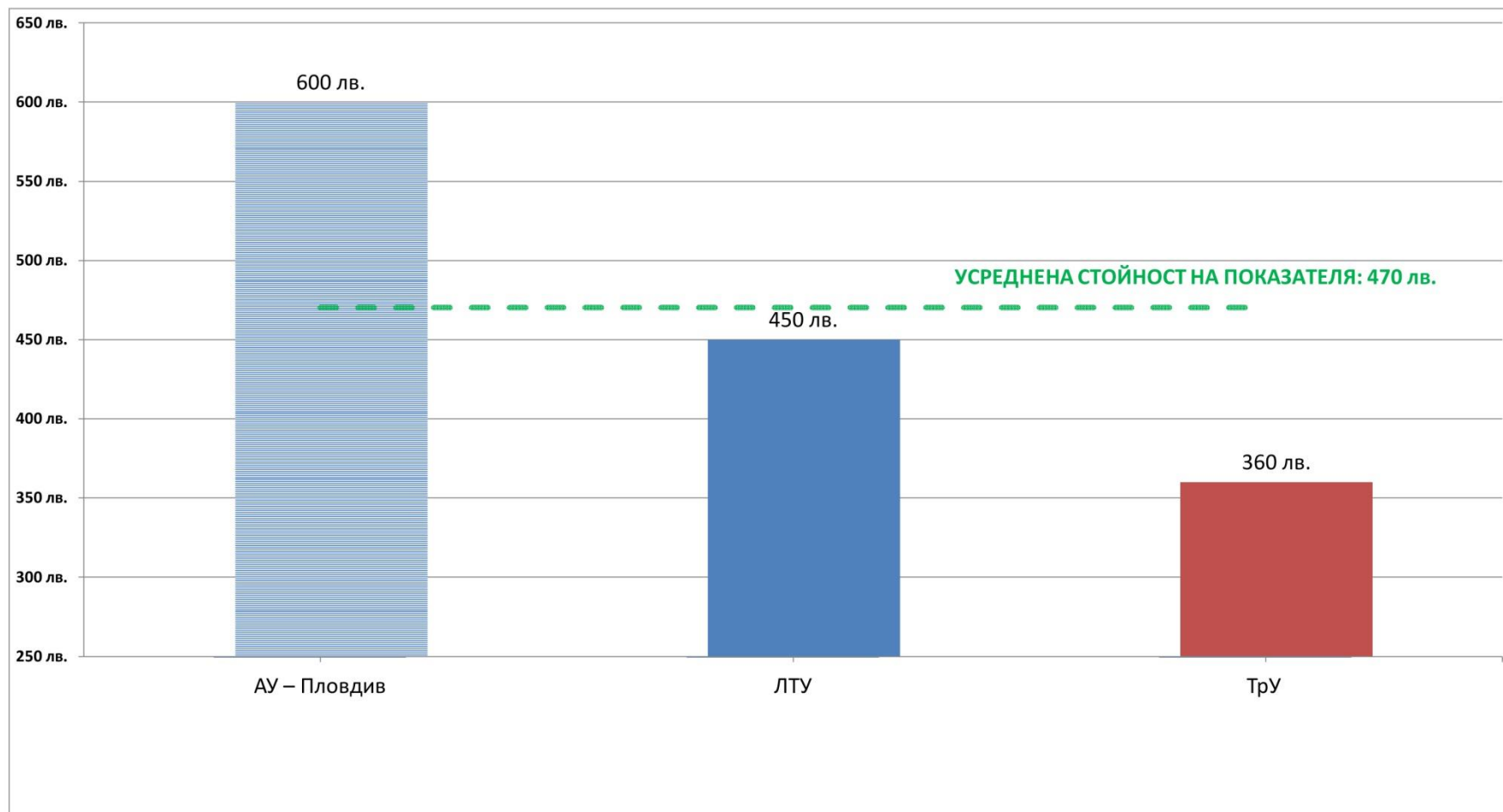
2.4.5. Стойности на допълнителните трудови възнаграждения във ВУ от ГРУПА 4 за „прослужено време“ към 12.2016г.

Общото средно равнище на допълнителните трудови възнаграждения за придобита ОНС „Доктор“ за групата е близко до средното за страната (262,50 лв.) и възлиза на 260 лв. Възнаграждението варира в границите от 180 лв. до 300 лв., като **в отрицателна посока се отклонява ТрУ** със стойност около 46% по-ниска от средната за страната.

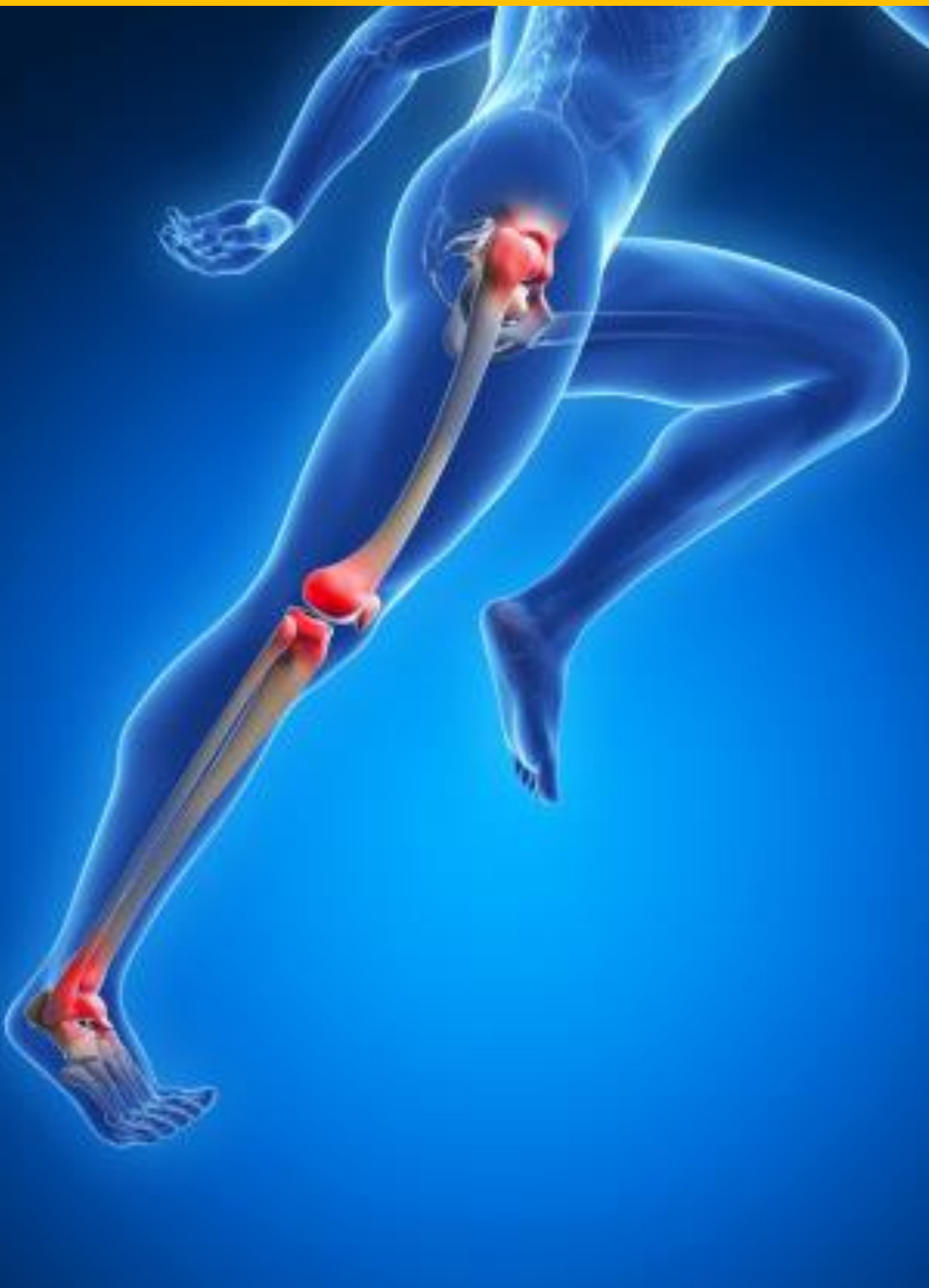

2.4.6. Стойности на допълнителните трудови възнаграждения във ВУ от ГРУПА 4 за придобита ОНС „Доктор“ към 12.2016г.

Средната сума, отделяна от ВУ за допълнително трудово възнаграждение за придобита НС „Доктор на науките“, е малко по-ниска от средната за страната (483,8 лв.) и възлиза на 470 лв/мес. Вариацията за показателя е съществена в негативно отношение за ТрУ - със стойност около 34% по-ниска от средната за страната.

2.4.7. Стойности на допълнителните трудови възнаграждения във ВУ от ГРУПА 4 за придобита НС „Доктор на науките“ към 12.2016г.

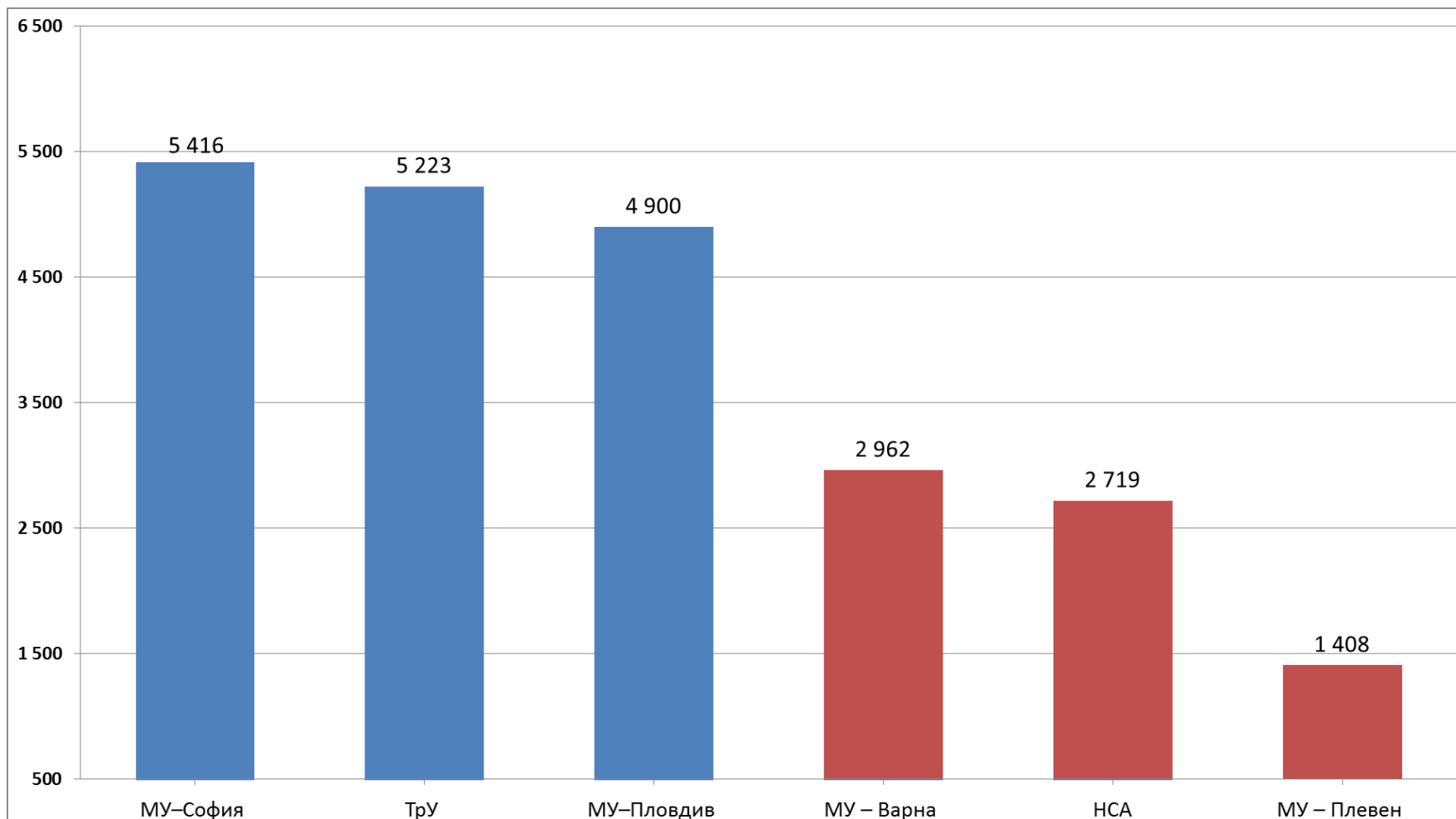

*2.5. Сравнителен анализ на ДВУ
от ГРУПА 5 - Държавни висши
училища, обучаващи предимно в
областта на*

ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СПОРТ

- МУ – Варна
- МУ – Плевен
- МУ – Пловдив
- МУ – София
- НСА
- Тракийски университет,
Стара Загора

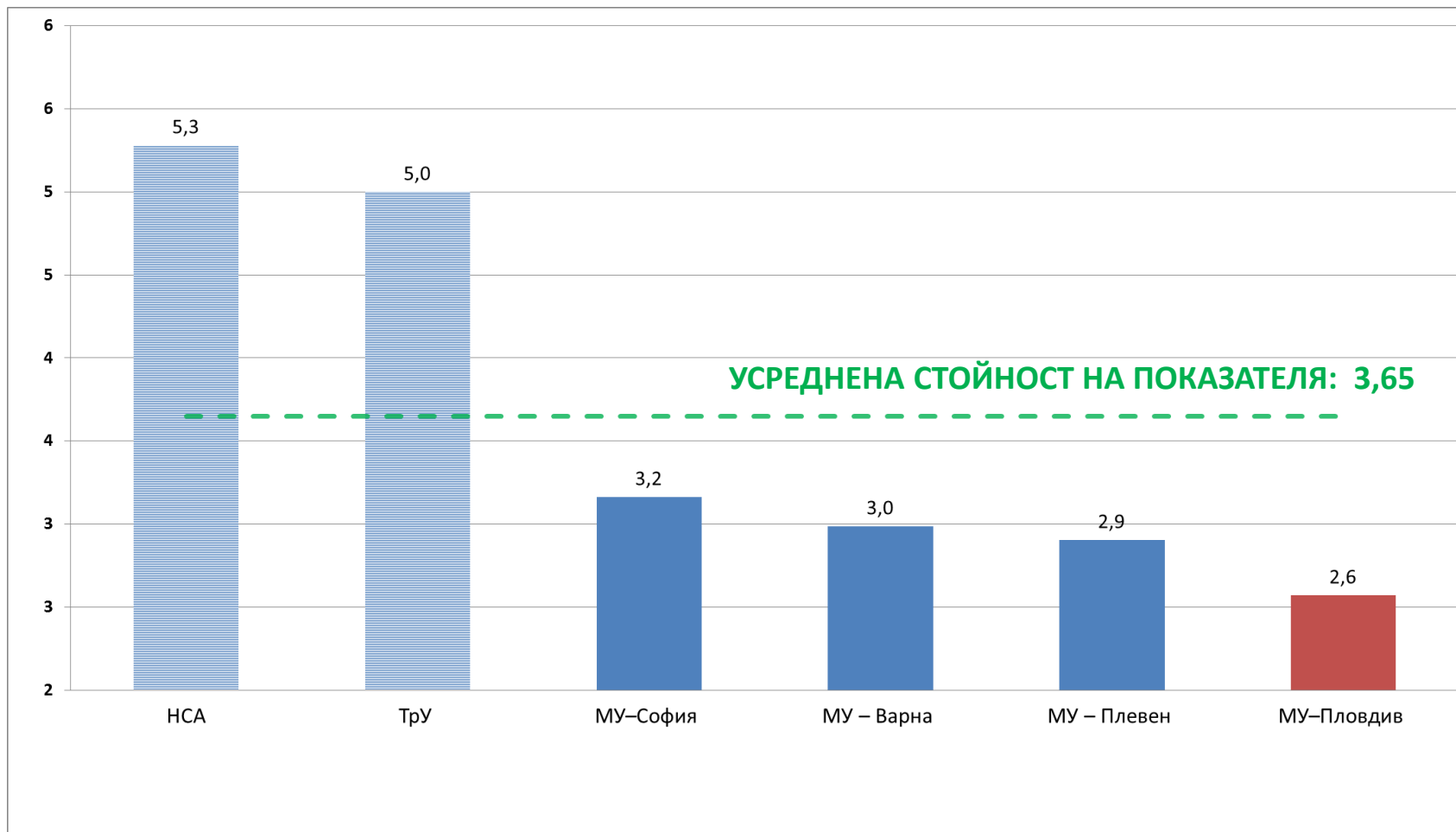
Големината на ВУ от Група 5, измерена с броя на студентите, варира в границите от 1 408 студента в МУ-Плевен до 5 416 студента в МУ-София. Средният (медианният) размер на едно ВУ от групата е 3 900 студента и е малко по-висок от средния за страната (3 000).

2.5.1. Брой студенти във ВУ от ГРУПА 5 за учебната 2016/17г.

ЧАСТ 2. СПЕЦИФИЧНИ ДАННИ ПО ГРУПИ ВИСШИ УЧИЛИЩА

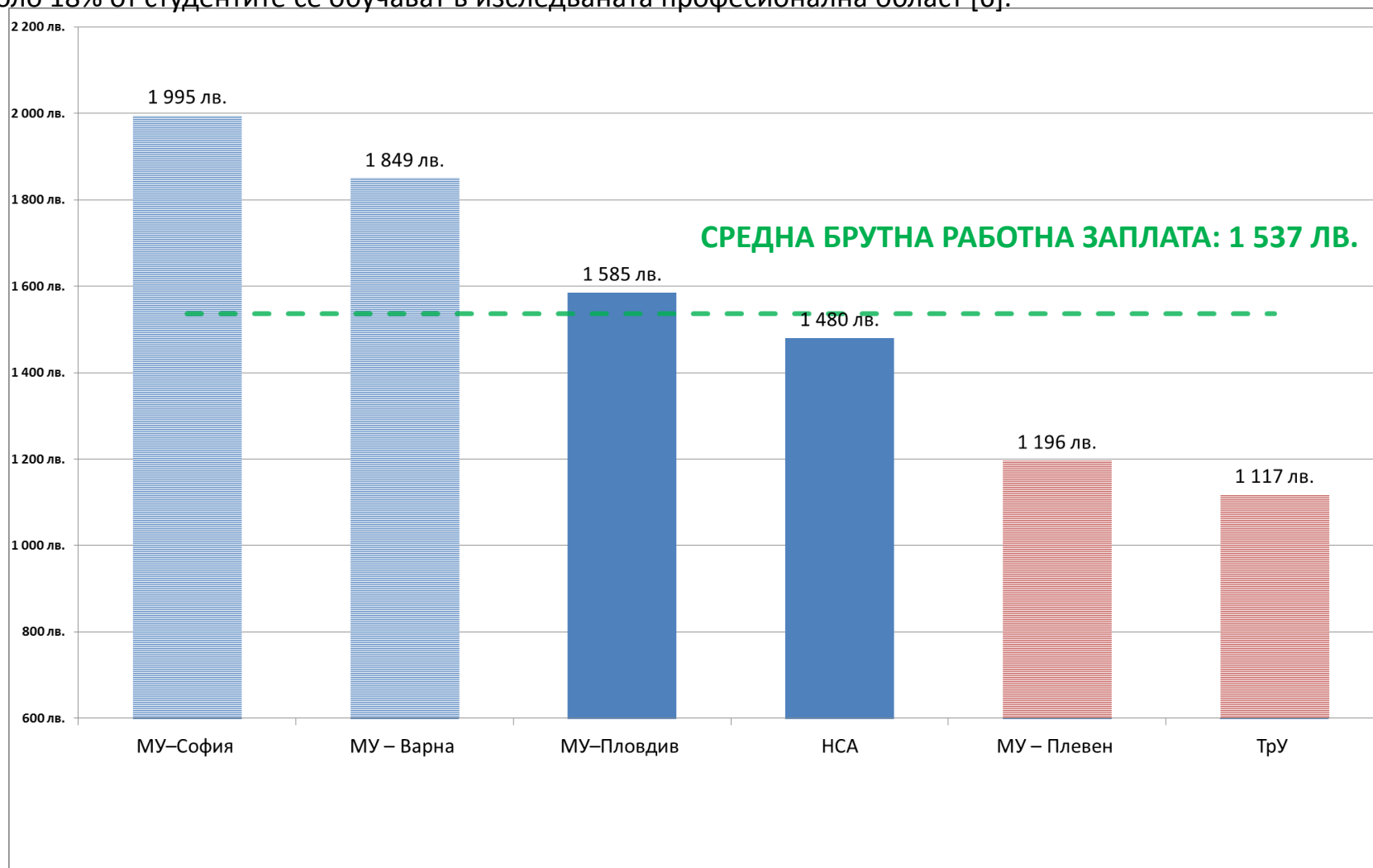
Средната стойност на отношението „брой студенти / брой наети“ е 3,65 и е почти наполовина спрямо средната за страната, като най-голямо е отношението в НСА (5,3) и на половина в МУ-Пловдив (2,6). Средната стойност за четирите медицински университети е около 2,9, като в негативно отношение се отличава МУ-Пловдив, при който тази пропорция е с около 15% по-ниска от средната за медицинските университети и с 40% по-ниска от средната за групата.

2.5.2. Отношение на броя студенти към броя на всички наети по трудов договор в ДВУ от ГРУПА 5

ЧАСТ 2. СПЕЦИФИЧНИ ДАННИ ПО ГРУПИ ВИСШИ УЧИЛИЩА

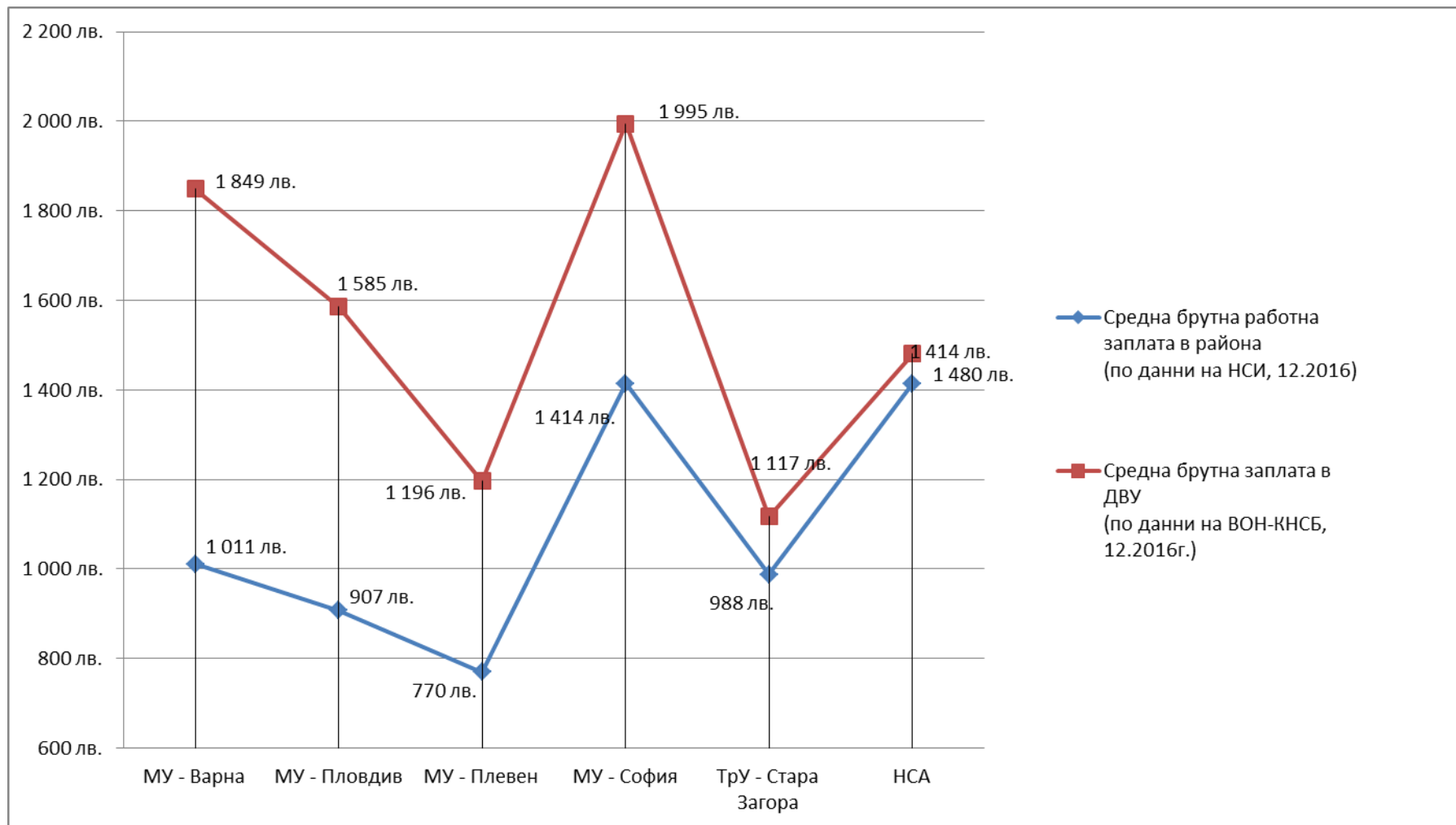
Варирането в заплащането е много малко ($V_{\%}=23\%$). Средната стойност на показателя за групата е 1 537 лв. и медиана - 1 533 лв., което е много по-високо от средното за страната (1 250 лв. и респ. 1 176 лв.). Негативна девиация по този параметър се наблюдава при ТрУ, отчитайки че това ДВУ има по-широк профил и само около 18% от студентите се обучават в изследваната професионална област [6].

2.5.3. Средни брутни работни заплати във ВУ от ГРУПА 5 (към 12.2016, без наднормативните възнаграждения)

НБС ВОН-КНСБ, 2017г.

Регионалните сравнения показват, че във всички университети в група 5, **СБРЗ са по-високи от тези за областта**. Най-голяма е разликата в МУ-Варна (83% по-висока от регионалната) и в низходящ ред, както следва: МУ-Пловдив (75% по-висока); МУ-Плевен (55% по-висока); МУ-София (41% по-висока); ТрУ (13% по-висока); НСА (почти уеднаквена със СБРЗ за София-град, но все пак по-висока с 5%).

2.5.4. Отношение на СБРЗ в района спрямо СБРЗ в ДПУ от ГРУПА 5

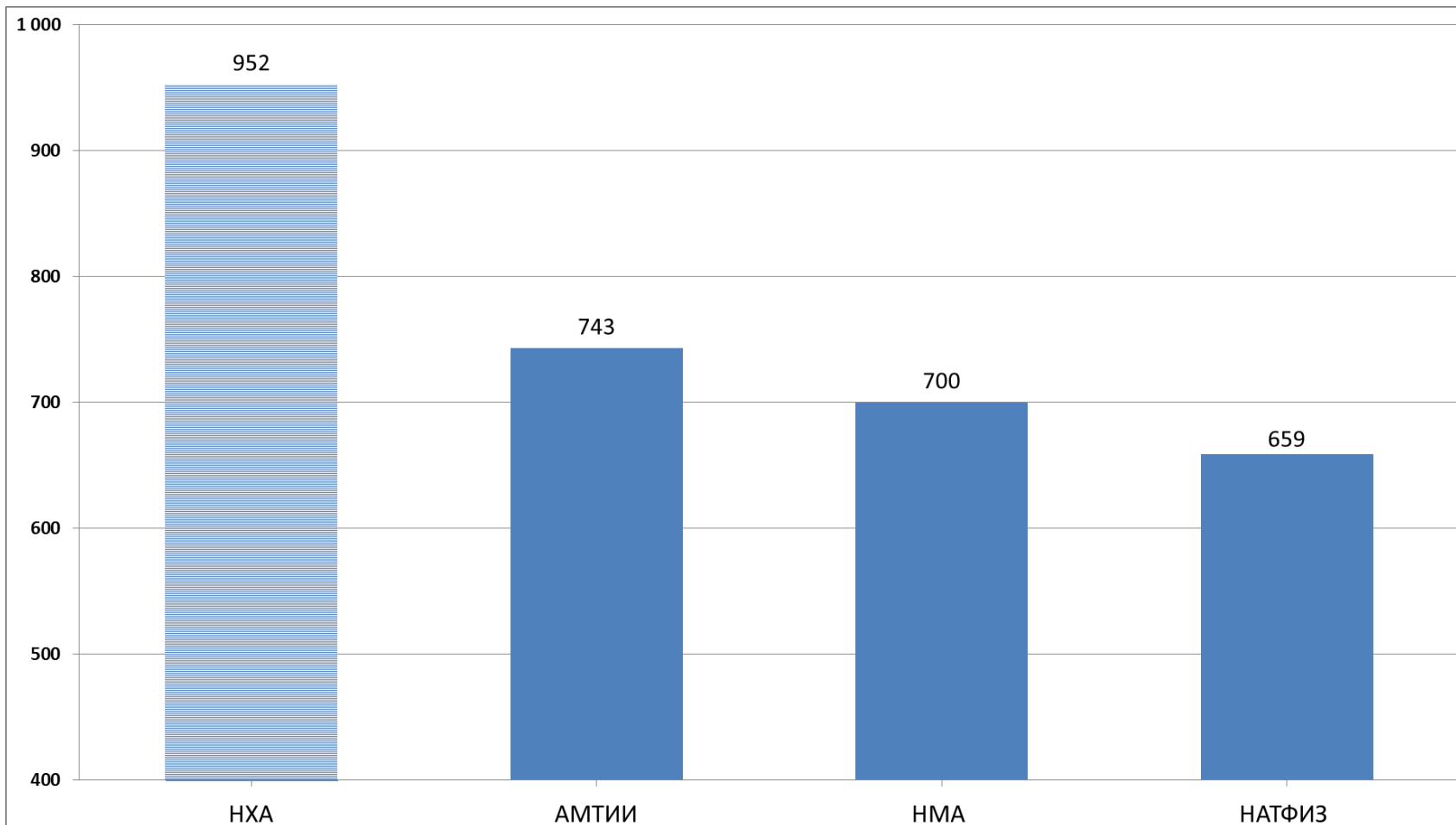
*2.6. Сравнителен анализ на ДВУ
от ГРУПА 6 - Държавни висши
училища, обучаващи предимно в
областта на*

ИЗКУСТВАТА

- АМТИИ
- НАТФИЗ
- НМА
- НХА

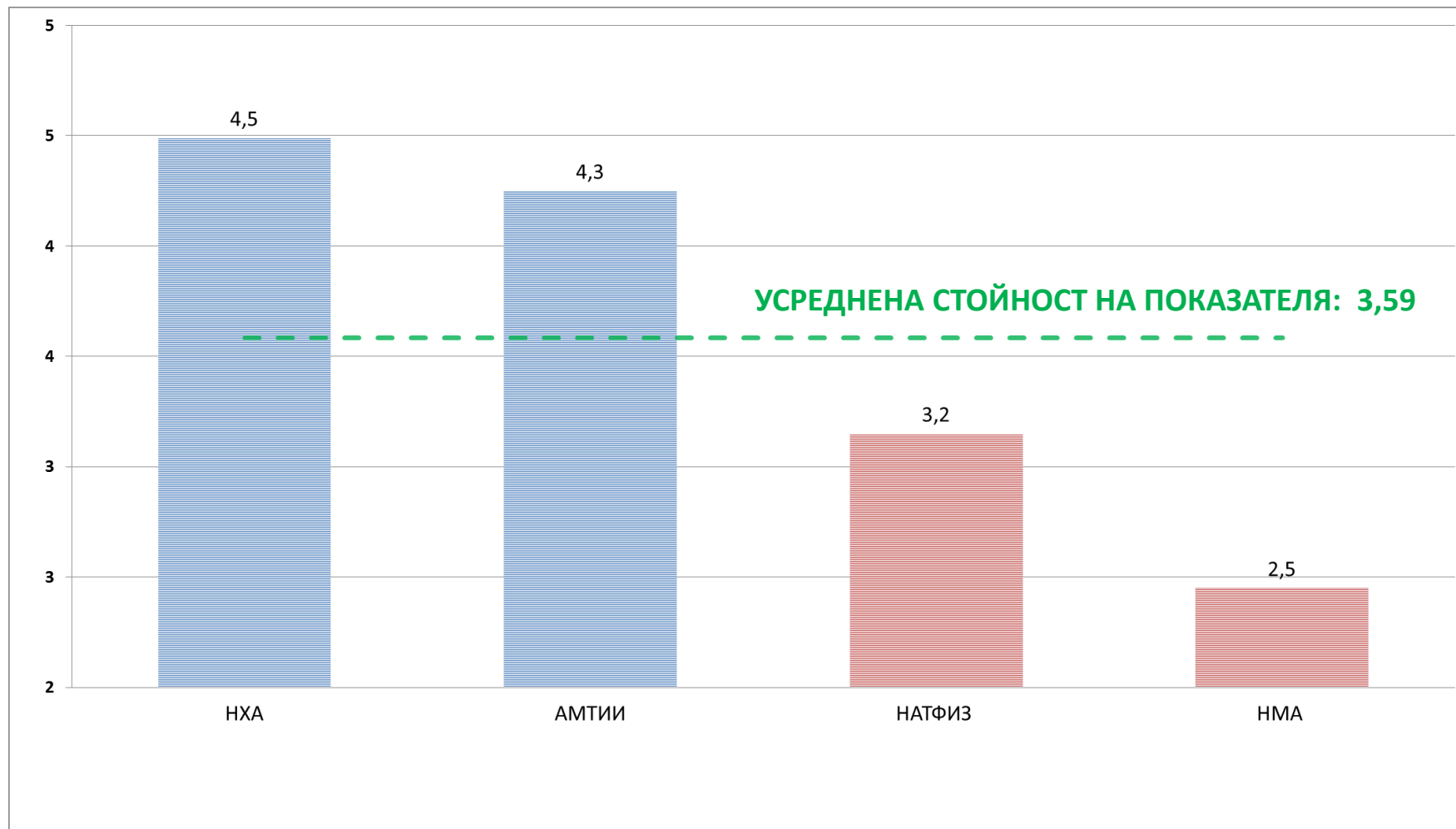
Големината на ВУ от Група 6, измерена с броя на студентите, варира в малки граници и на фона на останалите университети от другите групи е значително по-малка. Най-голямо ВУ е НХА с 952 студента, а най-малко - НАТФИЗ с 659 студента. Средният (медианният) размер на едно ВУ от групата е 722 студента и е много по-малък (4 пъти) от средния за страната (3 000).

2.6.1. Брой студенти във ВУ от ГРУПА 6 за учебната 2016/17г.

Средната стойност на отношението „брой студенти / брой наети“ е 3,59, като най-голямо е отношението в НХА (4,5), а най-малко е в НМА (2,5).

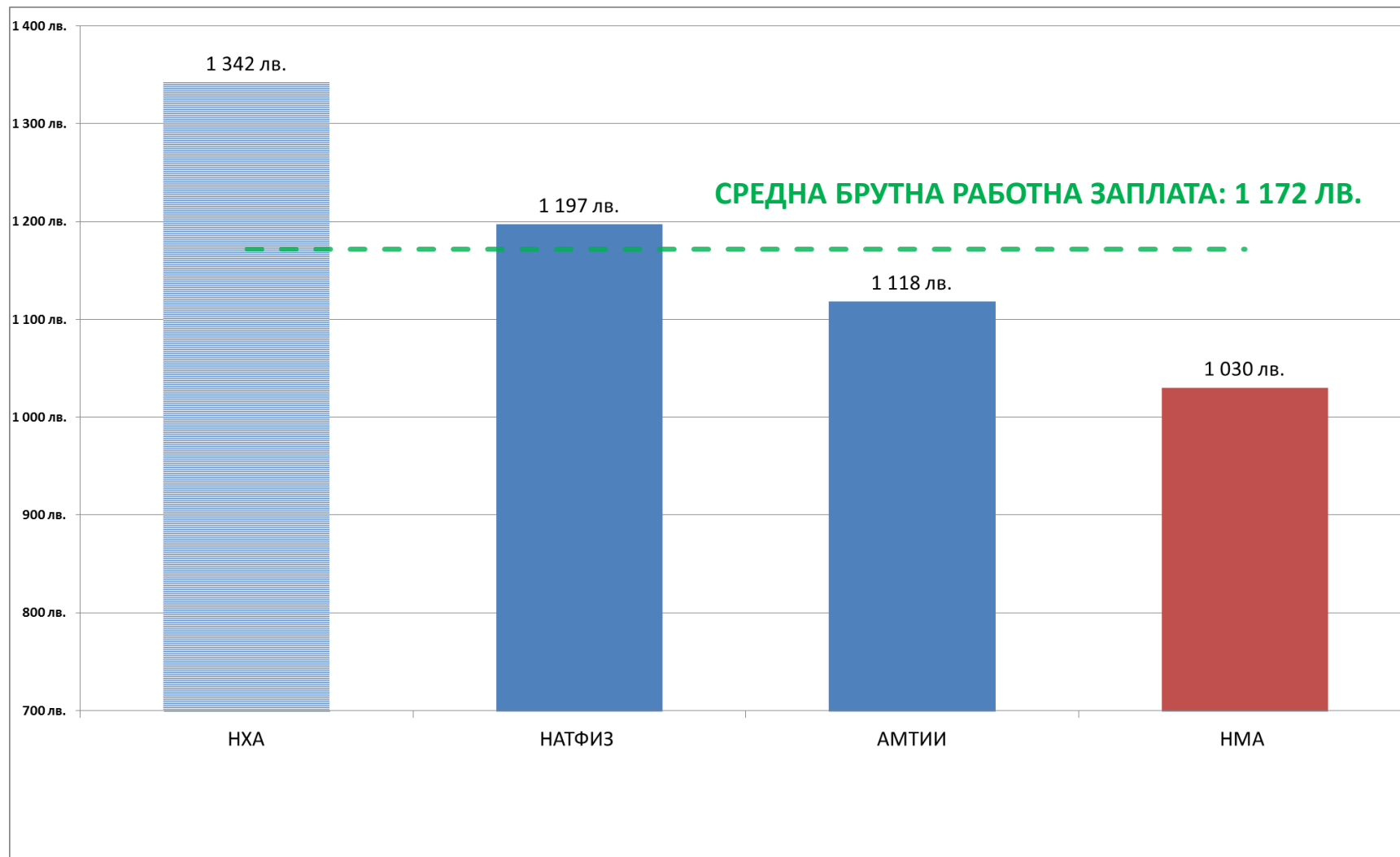
Средно-претеглената стойност е почти на половина по-малка от средната за страната (6,93).

2.6.2. Отношение на броя студенти към броя на всички наети по трудов договор в ДВУ от ГРУПА 6

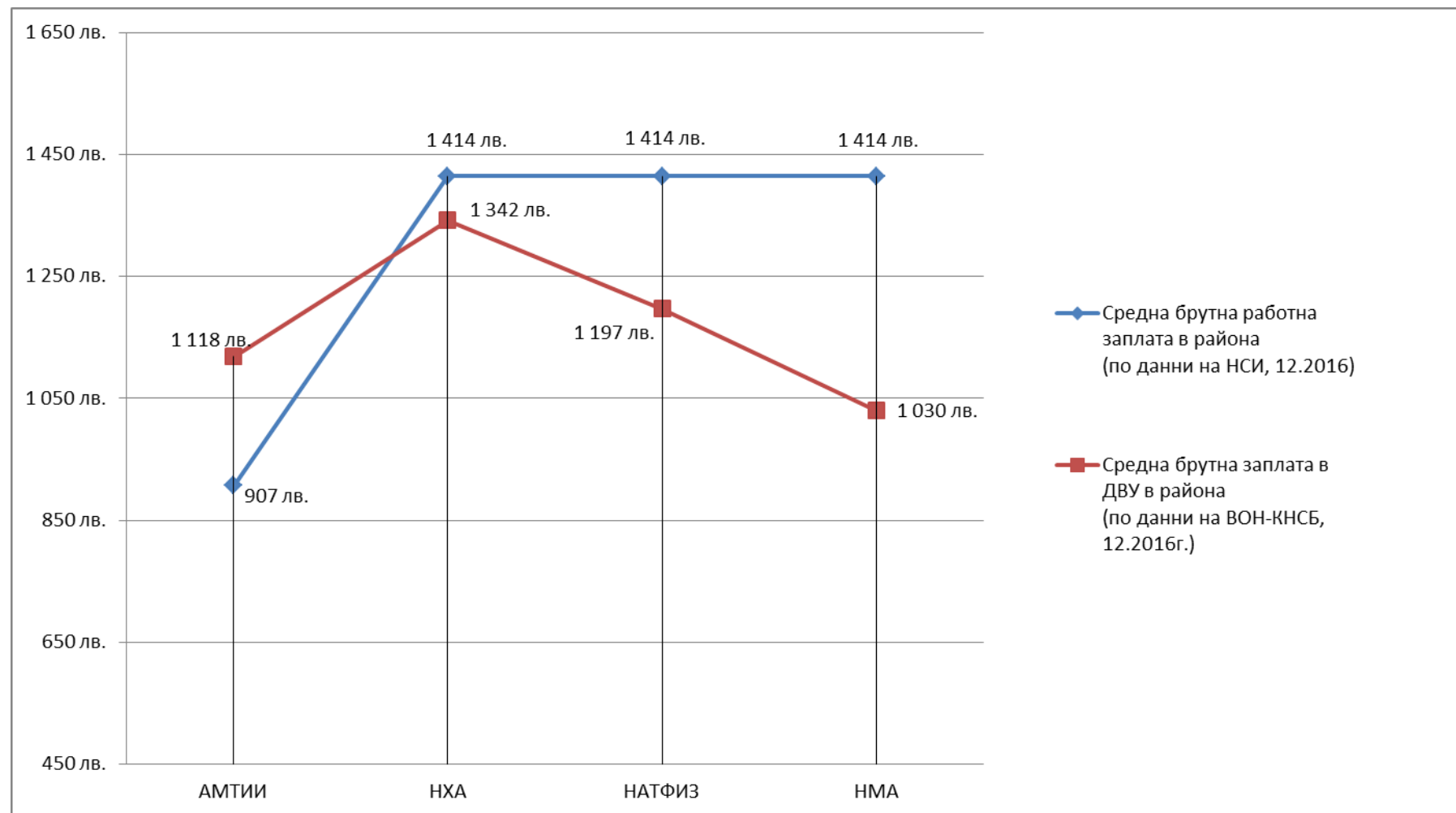
ЧАСТ 2. СПЕЦИФИЧНИ ДАННИ ПО ГРУПИ ВИСШИ УЧИЛИЩА

Варирането в заплащането е малко ($V_{\%}=11,3\%$). Средната стойност на показателя за групата е 1 172 лв. и медиана - 1 158 лв. СБРЗ е малко по-ниска от средната за страната (1 250 лв.). С отрицателна вариация се отличава НМА, където СБРЗ са с 14 % под средните стойности за групата.

2.6.3. Средни брутни работни заплати във ВУ от ГРУПА 6 (към 12.2016, без наднормативните възнаграждения)

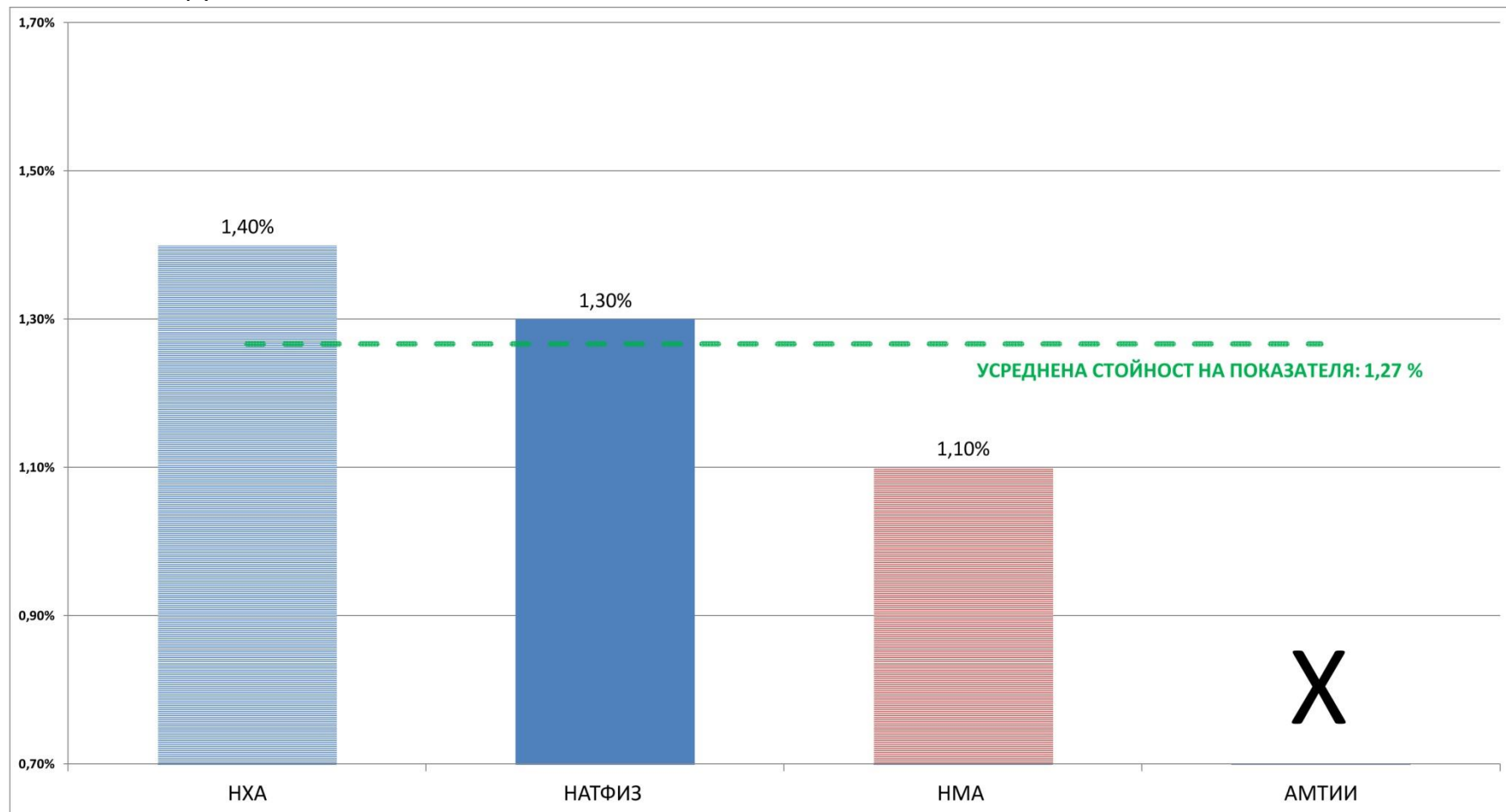
Регионалните сравнения показват, че при НМА, НАТФИЗ и НХА заплатите са по-ниски от регионалните, като най-голяма е разликата в НМА (37% по-ниски заплати). По-висока е СРБЗ единствено в АМТИИ, където разликата е възлиза на 23% в полза на средната университетска заплата.

2.6.4. Отношение на СБРЗ в района спрямо СБРЗ в ДВУ от ГРУПА 6

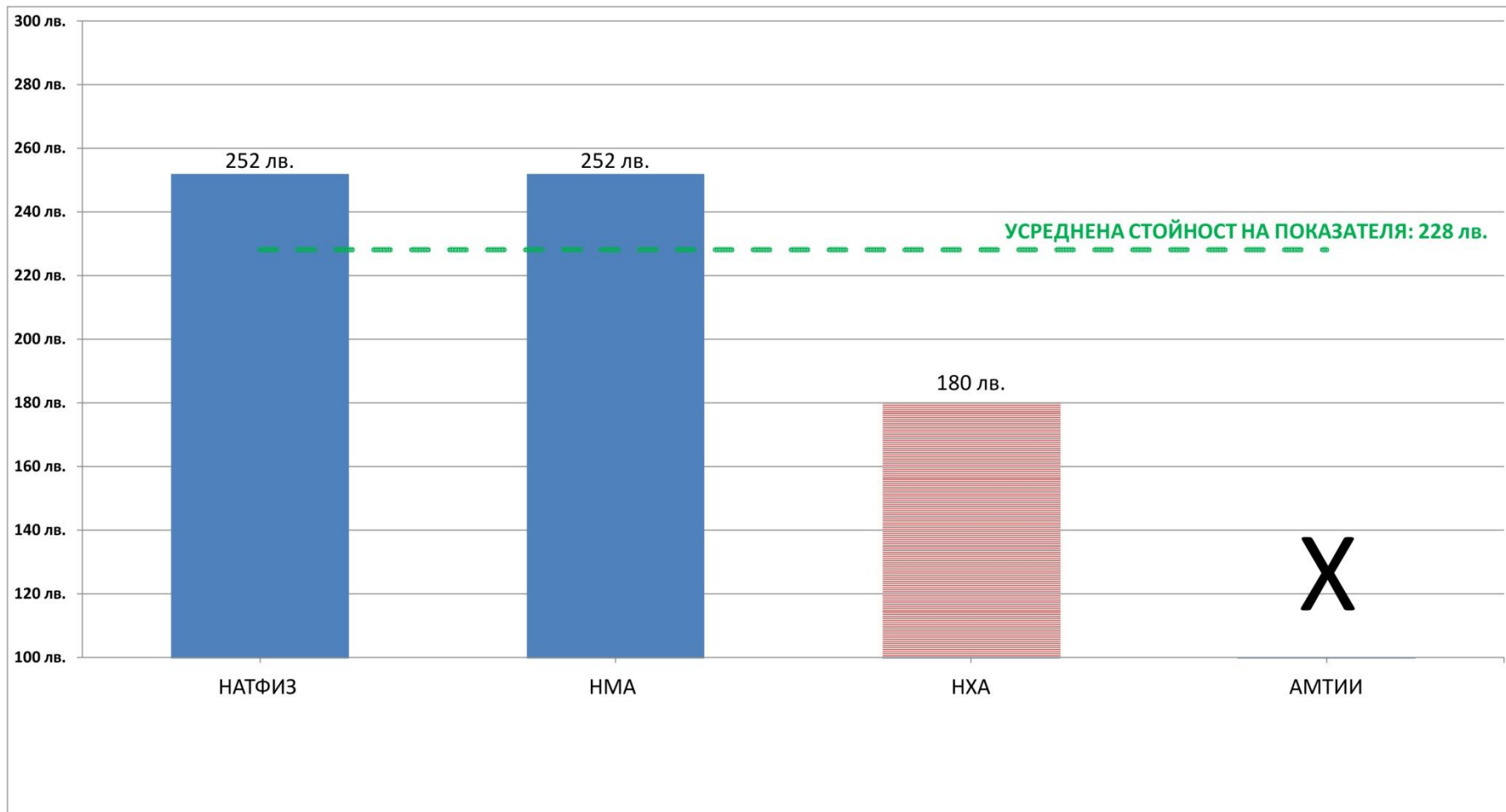
Варирането в допълнителните възнаграждения за «прослужено време» е значимо.

Усреднената стойност на показателя за групата е по-ниска от същата за страната (1,36%). В НМА е отчетен най-нисък процент за трудов стаж и професионален опит. Едно от ВУ няма предоставени данни, което затруднява анализа по този показател.

2.6.5. Стойности на допълнителните трудови възнаграждения във ВУ от ГРУПА 6 за „прослужено време“ към 12.2016г.

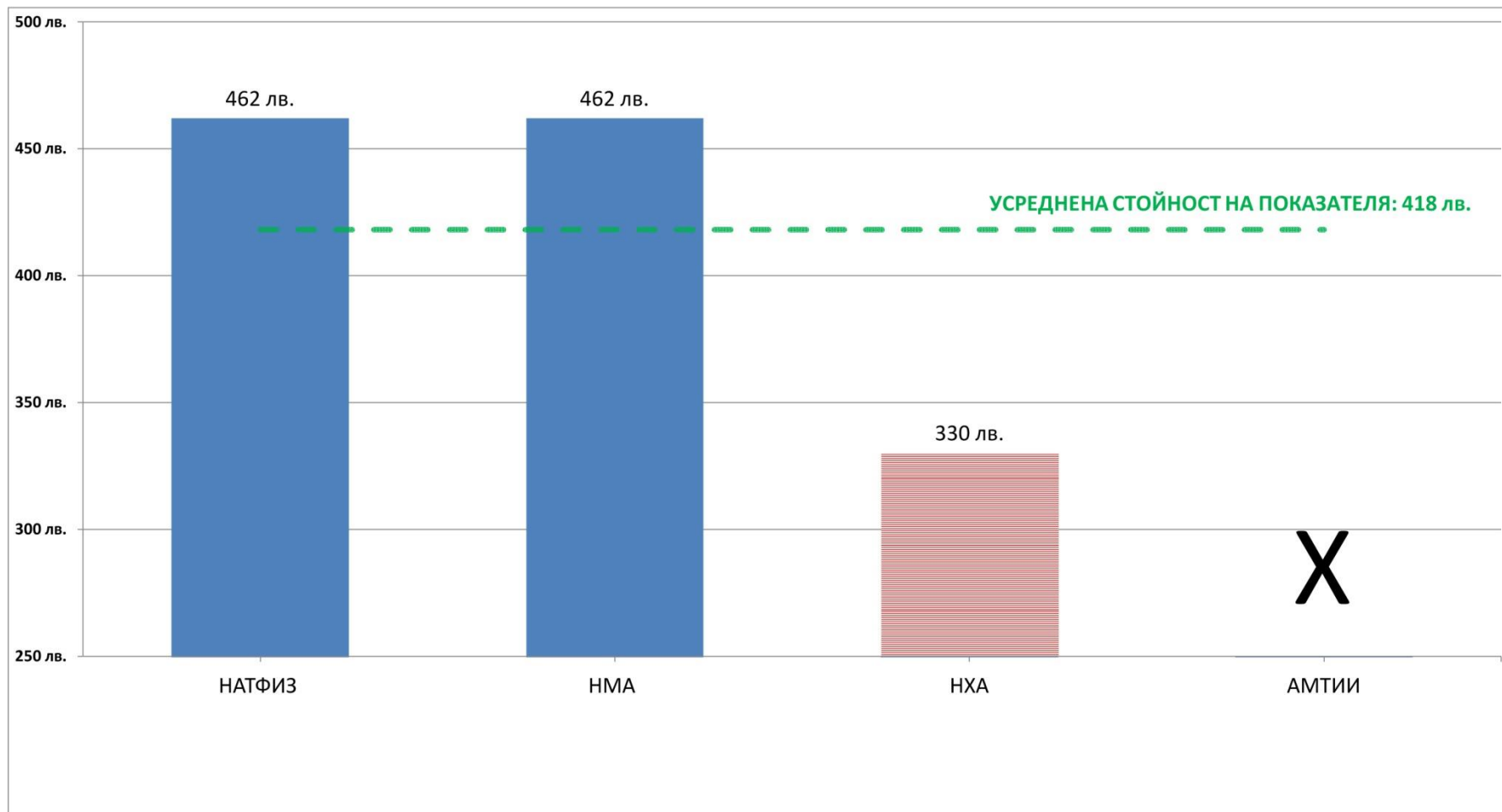
Общото средно равнище на допълнителните трудови възнаграждения за придобита ОНС „Доктор“ за групата е по-ниско от средното за страната (262,50 лв.) и възлиза на 228 лв. Възнаграждението варира в границите от 180 лв. до 252 лв., като **в отрицателна посока се отклонява НХА** със стойност около 45% по-ниска от средната за страната.

2.6.6. Стойности на допълнителните трудови възнаграждения във ВУ от ГРУПА 6 за придобита ОНС „доктор“ към 12.2016г.

Средната сума, отделяна от ВУ за допълнително трудово възнаграждение за придобита НС „Доктор на науките“, е също по-ниска от средната за страната (483,8 лв.) и възлиза на 418 лв/мес.

Вариациите за показателя са по-скоро съществени, като в негативно отношение се отличава отново НХА - със стойност около 47% по-ниска от средната за страната.

2.6.7. Стойности на допълнителните трудови възнаграждения във ВУ от ГРУПА 6 за придобита НС „доктор на науките“ към 12.2016г.

ОБОБЩЕНИ РЕЗУЛТАТИ:

по ГРУПИ и по ВИСШИ УЧИЛИЩА

Представеното изследване отчита автономията, различните дейности, подходи и финансиране и е насочено към броя на обучаващите и работещите в ДВУ, както и към техните СБРЗ.

Изведената систематизация дава възможност за придаване на профил за всяко ДВУ по вид, тип и група.

Държавните висши училища се категоризират в:

- **четири ВИДА** (според броя на обучаваните студенти);
- **четири ТИПА** (според корелацията между броя на студентите, броя на преподавателите и размера на възнагражденията);
- **шест ГРУПИ** (според професионалната област, в която се обучават значим за ДВУ брой студенти).

Сравнителните анализи са приложени с подхода „отгоре-надолу“, което дава възможност за съпоставяне на параметрите за всяко ДВУ спрямо медианните стойности на национално равнище, а от друга страна – спрямо медианните стойности на равнище „Група“.

ОБОБЩЕНИЕ ПО ГРУПИ ЗА

ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА С НАЙ-ВИСОКИ И НАЙ-НИСКИ ПАРАМЕТРИ

Група 1 - ПЕДАГОГИЧЕСКИ, ХУМАНИТАРНИ И ПРИРОДНИ НАУКИ, МАТЕМАТИКА И ИНФОРМАТИКА

показател		ПУ	ЮЗУ	У-т "проф. А. Златаров"	ШУ	РУ	ВТУ	СУ	Тру
класирани по:	СБРЗ	1	2	4	7	6	8	3	5
	СБРЗ - НСИ	2	1	3	4	5	6	8	7
	% просл. време	5	1	8	2	7	3	3	4
	ОНС	5	7	1	4	2	3	5	8
	НС	4	7	1	5	2	3	6	8
	баланс студенти/наети	1	2	7	3	4	5	6	8
Общо		18	20	24	25	26	28	31	40
ПОЗИЦИЯ		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII

Група 2 – СОЦИАЛНИ, ПРАВНИ И СТОПАНСКИ НАУКИ

показател		СА-Свищов	ПУ	УНС	ЮЗУ	АУ	ИУ-Варна	У-т "проф. А. Златаров"	РУ	ШУ	ВТУ	СУ	СВУБИТ	УХТ	Тру
класирани по:	СБРЗ	7	2	4	3	5	1	9	12	13	14	8	6	10	11
	СБРЗ - НСИ	4	3	12	1	5	2	6	8	7	9	14	13	10	11
	% просл. време	1	4	2	1	2	8	6	5	3	3	4	8	7	3
	ОНС	2	6	1	8	4	11	3	4	6	5	7	11	9	10
	НС	2	6	1	9	4	12	3	4	7	5	8	12	10	11
	баланс студенти/наети	7	2	3	4	12	1	11	8	6	9	10	5	11	13
Общо		23	23	23	26	32	35	38	41	42	45	51	55	57	59
ПОЗИЦИЯ		I	I	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII

ОБОБЩЕНИЕ ПО ГРУПИ ЗА

ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА С НАЙ-ВИСОКИ И НАЙ-НИСКИ ПАРАМЕТРИ

Група 3 – ТЕХНИЧЕСКИ НАУКИ

показател		ТУ-Габрово	У-Г "проф. А. Златаров"	ТУ-Варна	РУ	ТУ-София	УХТ	ВУ ТП	ВТУ Т.К.	ВСУ Л.К.	УАСГ	ХТМУ	МГУ
класирани по:	СБРЗ	2	3	1	6	4	5	8	7	9	10	11	12
	СБРЗ - НСИ	1	2	5	3	6	4	8	7	9	10	11	12
	% просл. време	4	4	3	3	1	5	6	6	3	3	2	5
	ОНС	3	1	2	3	5	6	7	7	4	6	6	6
	НС	2	1	3	2	4	4	7	7	5	6	6	4
	баланс студенти/наети	3	5	4	2	7	6	1	8	12	9	10	11
Общо		15	16	18	19	27	30	37	42	42	44	46	50
ПОЗИЦИЯ		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	VIII	IX	X	XI

ОБОБЩЕНИЕ ПО ГРУПИ ЗА

ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА С НАЙ-ВИСОКИ И НАЙ-НИСКИ ПАРАМЕТРИ

Група 4 – АГРАРНИ НАУКИ И ВЕТ-НА МЕДИЦИНА

показател		АУ	ЛТУ	Тру
класирани по:	СБРЗ	1	2	3
	СБРЗ - НСИ	1	2	3
	% просл. време	1	3	2
	ОНС	1	1	2
	НС	1	2	3
	баланс студенти/наети	1	3	2
Общо		6	13	15
позиция		I	II	III

Група 5 – ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СПОРТ

показател		МУ-Варна	МУ-София	НСА	МУ-Пловдив	МУ-Плевен	Тру
класирани по:	СБРЗ	2	1	4	3	5	6
	СБРЗ - НСИ	1	4	6	2	3	5
	баланс студенти/наети	4	3	1	6	5	2
Общо		7	8	11	11	13	13
позиция		I	II	III	III	IV	IV

Група 6 – ИЗКУСТВА

показател		НХА	НАТФИЗ	АМТИИ	НМА
класирани по:	СБРЗ	1	2	3	4
	СБРЗ - НСИ	2	3	1	4
	% просл. време	1	2	4	3
	ОНС	2	1	3	1
	НС	2	1	3	1
	баланс студенти/наети	1	3	2	4
Общо		9	12	16	17
позиция		I	II	III	IV

РЕЗУЛТАТИ ПО ГРУПИ

МЕДИАННИ СТОЙНОСТИ

	меданни стойности за ДВУ от						ВСИЧКИ ДВУ (медана)
	Група 1	Група 2	Група 3	Група 4	Група 5	Група 6	
студенти, бр.	6 924	6 061	2 809	2 387	3 931	722	2962
общо наети, бр.	796	643	445	672	757	211	515
коеф. Студенти/ наети	8,98	9,27	6,42	5,00	4,08	3,70	5,70
преподаватели, бр.	497	392	221	248	444	121	268
коеф. Студенти/ преподаватели	14,54	15,00	11,40	9,31	7,26	6,79	10,60
СБРЗ, лв./мес.	1 143 лв.	1 194 лв.	1 058 лв.	1 156 лв.	1 338 лв.	1 158 лв.	1 176 лв.
Клас прослужено време, %	1,38%	1,40%	1,20%	1,40%	1,70%	1,30%	1,33%
ОНС "доктор", лв./мес.	250 лв.	268 лв.	239 лв.	300 лв.	200 лв.	252 лв.	250 лв.
НС "доктор на науките", лв./мес.	525 лв.	570 лв.	400 лв.	450 лв.	400 лв.	462 лв.	460 лв.

РЕЗУЛТАТИ ПО АЗБУЧЕН РЕД НА ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА

МЕДИАННИ СТОЙНОСТИ

Като следствие от систематизацията и сравнителния анализ на двете равнища, вече е възможно да се направи **обобщен „социален“ профил за всяко ДВУ** (представено по азбучен ред по-долу) – с установени положителни и отрицателни страни за всяко училище.

АМТИИ-Пловдив е ДВУ от вид IV, тип Г, принадлежащо към група 6 – с положителни показатели за отношението на СБРЗ спрямо регионалната заплата и с потенциал за повишаване на размера на допълнителни трудови възнаграждения за „прослужено време, придобита ОНС „Доктор“ и НС „Доктор на науките“. ДВУ се класира на 3-та позиция (от 4) в групата.

АУ-Пловдив е ДВУ от вид III, тип Г, принадлежащо към група 2 и група 4 – с много добри параметри на основните трудови възнаграждения и на всички допълнителни трудови възнаграждения. Не се наблюдават негативни девиации по изследваните показатели. ДВУ се класира на 3-та позиция (от 12) в група 2 и на 1-ва позиция (от 3) в група 4.

ВСУ „Любен Каравелов“ е ДВУ от вид IV, тип Г, принадлежащо към група 3 – със задълбочени проблеми, свързани с ниски размери на основните и допълнителните трудови възнаграждения, както и дисбалансирано отношение между СБРЗ и регионалната заплата. ДВУ се класира на 8-ма позиция (от 11) в групата.

РЕЗУЛТАТИ ПО АЗБУЧЕН РЕД НА ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА

МЕДИАННИ СТОЙНОСТИ

ВТУ - В. Търново е ДВУ от вид II, тип Г, принадлежащо към група 1 и група 2 – с относително високи допълнителни трудови възнаграждения - спрямо тези в региона, но с ниски СБРЗ за съответната група. Класирането в група 1 е на 6-та позиция (от 8), а в група 2 – на 8-ма позиция (от 12).

ВТУ „Тодор Каблешков” е ДВУ от вид III, тип Г, принадлежащо към група 3 – с балансирано отношение „студенти/наети”, но с налични проблеми в договорените размери на СБРЗ и размерите на допълнителните трудови възнаграждения. Характерно е отрицателно съотношение между СБРЗ и регионалната заплата. Училището се класира на 8-ма позиция (от 12 ДВУ) заедно с позицията на ВСУ „Любен Каравелов” в група 3.

ВУ ТП - София е ДВУ от вид IV, тип Г, принадлежащо към група 3 – с аналогичен профил като профила на ВТУ „Тодор Каблешков” и позициониращо се на 7-мо място (от 12 ДВУ) в група 3.

ИУ-Варна е ДВУ от вид II, тип А, принадлежащо към група 2 – с най-високи размери на СБРЗ в групата и общо за системата (2 061 лв./мес.) и най-високо съотношение „студенти-наети” (19,4) в групата. Класирането обаче отрежда на Университета 4-та (от 12) позиция в групата, поради липсата на предоставени данни за размера на допълнителните трудови възнаграждения.

РЕЗУЛТАТИ ПО АЗБУЧЕН РЕД НА ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА

МЕДИАННИ СТОЙНОСТИ

ЛТУ е ДВУ от вид III, тип Г, принадлежащо към група 4 – с относително високи допълнителни трудови възнаграждения за придобита ОНС „Доктор“, но с ниски СБРЗ, съпоставени към средните заплати в региона. ЛТУ се позиционира на 2-ро място (от 3) в група 4. ЛТУ е с най-малък преподавателски състав (37%), респ. с голям брой административно-технически и помощен персонал (63%), от което следва и най-неприемливото съотношение не само за групата ВУ между броя на студентите към броя на наетите на основен трудов договор (3,4), но и общо за системата на висшето образование.

МГУ е ДВУ от вид III, тип Г, принадлежащо към група 3 – с крайно отрицателни параметри на размера на основните трудови възнаграждения (респ. негативно съотношение на СБРЗ към средните заплати за района), както и с ниски стойности на размера на допълнителните трудови възнаграждения, особено размера за „прослужено време“. МГУ се позиционира на последно място в групата.

МУ-Варна е ДВУ от вид III, тип В, принадлежащо към група 5 – с най-малък брой студенти от медицинските университети, с високи СБРЗ и най-добро отношение на заплатите спрямо регионалните. МУ-Варна е на второ място от 4-те медицински висши училища и сред шестте ВУ в група 5, но няма данни за размера на допълнителните трудови възнаграждения.

РЕЗУЛТАТИ ПО АЗБУЧЕН РЕД НА ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА

МЕДИАННИ СТОЙНОСТИ

МУ-Плевен е ДВУ от вид III, тип В, принадлежащо към група 5 – с най-малък брой студенти в групата. МУ-Плевен се отличава с ниски СБРЗ за изследваната съвкупност, но в национален контекст и на регионален фон заплащането на труда е над средното за страната. Университетът се позиционира на 4-то място (последно) в съответната група. Няма данни за размера на допълнителните трудови възнаграждения.

МУ-Пловдив е ДВУ от вид III, тип В, принадлежащо към група 5 – с най-малко съотношение между броя на студентите към броя на наетите на основен трудов договор (2,6). Университетът е с относително високи СБРЗ за страната и региона, но доближаващи се до средните за ДВУ от група 5. Класирането отрежда МУ-Пловдив на трета позиция (от 4) сред шестте висши училища в групата. Няма данни за размера на допълнителните трудови възнаграждения.

МУ-София е ДВУ от вид II, тип В, принадлежащо към група 5 – с най-голям брой обучавани студенти и най-висок размер на СБРЗ в групата (1 995 лв./мес). Класирането отрежда на МУ-София първа позиция от 4-те медицински висши училища, както и сред шестте ДВУ в групата.

НАТФИЗ е ДВУ от вид IV, тип Г, принадлежащо към група 6 – с най-малък брой студенти сред академиите и със СБРЗ близка до медианната за групата. Допълнителните трудови възнаграждения са на средно за страната равнище и на високо за групата. Заплащането на труда е под средното за района. НАТФИЗ се нарежда на 2-ра позиция (от 4) в група 6.

РЕЗУЛТАТИ ПО АЗБУЧЕН РЕД НА ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА

МЕДИАННИ СТОЙНОСТИ

НМА е ДВУ от вид IV, тип Г, принадлежащо към група 6 – с най-нисък размер на СБРЗ в групата и най-ниски стойности на отношението между наетите на основен трудов договор и броя на студентите (2,5) за същата група. Академията е с крайно негативни показатели за отношението между средните стойности на заплатите в предприятието и тези в района. Допълнителните трудови възнаграждения са аналогични с тези в НАТФИЗ, с изключение на възнагражденията за „прослужено време“, което е по-малко с 0,2 %. НМА се класира на последна 4-та позиция в група 6.

НСА е ДВУ от вид III, вид Г, принадлежащо към група 5 – с високи основни трудови възнаграждения за групата и с най-високи допълнителни трудови възнаграждения за „прослужено време“ в системата на висшето образование (2,0 %). НСА се нарежда на 3-та позиция (от 4) сред шестте ДВУ в група 5.

НХА е ДВУ от вид IV, тип Г, принадлежащо към група 6, отличаващо се с най-голям брой студенти в групата, с най-високи СБРЗ и с най-висок размер на допълнителни трудови възнаграждения за „прослужено време“ в групата. Негативните показатели са при крайно ниския размер на допълнителните трудови възнаграждения за придобита ОНС „Доктор“ и респ. НС „Доктор на науките“. Въпреки това по обобщената класация НХА се позиционира на първо място сред ДВУ в група 6.

РЕЗУЛТАТИ ПО АЗБУЧЕН РЕД НА ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА

МЕДИАННИ СТОЙНОСТИ

Пловдивският университет (ПУ) е ДВУ от вид I, тип А, принадлежащо към група 1 и група 2 – с най-високи СБРЗ в група 1 и в група 2 (след ИУ-Варна), с най-високо съотношение между броя на студентите спрямо наетите на основен трудов договор. Заплащането на труда е значително по-високо от средните заплати в района. Допълнителните трудови възнаграждения са балансирани и варират около средните за групите. Класирането отрежда ПУ-Пловдив на първо място (от 8) в група 1 и на второ място (от 12) в група 2.

Русенският университет (РУ) е ДВУ от вид II, тип Г, принадлежащо към група 1, група 2 и група 3, отличаващо се с балансирани, средни и малко над-средните за групите равнища на допълнителни трудови възнаграждения. СБРЗ е по-ниска от средната за страната. РУ се класира на 5-та позиция (от 8) в група 1, на 6-та позиция (от 12) в група 2 и на 4-та позиция (от 11) в група 3.

Стопанска академия (СА)-Свищов е ДВУ от вид II, тип Г, принадлежащо към група 2 – с най-висок размер на допълнителните трудови възнаграждения за „прослужено време“ (1,7%) и висок размер на възнагражденията за придобити ОНС „доктор“ и НС „доктор на науките“. Основните трудови възнаграждения в Академията се приближават до средните за групата и страната. СА-Свищов споделя заедно с ПУ-Пловдив първото място в класацията за група 2.

СВУБИТ е ДВУ от вид III, тип Г, принадлежащо към група 2, което е със средни за страната brutни заплати, но с негативно отношение към заплащането на труда в регионален контекст. Няма данни за размера на допълнителните трудови възнаграждения. Висшето училище се нарежда на 10-та позиция (от 12) в група 2.

РЕЗУЛТАТИ ПО АЗБУЧЕН РЕД НА ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА

МЕДИАННИ СТОЙНОСТИ

Софийският университет (СУ) е ДВУ с най-голям брой студенти от вид I, тип Б, като по степен на профил е в група 1 и в група 2. По СБРЗ е под средната за региона на София-град. Университетът е с по-ниски за групите основни възнаграждения и допълнителни възнаграждения за придобити ОНС и НС, но близки до усреднените размери. По-ниското позициониране в класацията на най-старото висше училище в България се дължи на голямата (негативна) разлика в заплащането на труда спрямо средните заплати в гр. София.

ТрУ-Стара Загора е ДВУ от вид II, тип Г, принадлежащо към група 1, група 2, група 4 и група 5. Този университет по степен на многопрофилност попада в четири групи, но същевременно няма голям брой студенти. Тази специфичност нарежда ТрУ на най-ниски позиции в класацията по всички групи. Критично ниски са показателите за основните и допълнителните трудови възнаграждения, с изключение на възнагражденията за „прослужено време“ (1,4 %).

ТУ-Варна е ДВУ от вид II, тип Г, принадлежащо към група 3, което е с балансиран показател – с по-високи основни и допълнителни трудови възнаграждения от средните за групата. В Университета не са индикирани негативни параметри, което отрежда трета позиция (от 12 ДВУ) в група 3.

ТУ-Габрово е ДВУ от вид III, тип Г, принадлежащо към група 3 – с високи развнища на СБРЗ (особено спрямо средните заплати за региона) и високи размери на допълнителни трудови възнаграждения, с изключение на тези за „прослужено време“. Обобщената класация по параметрите отрежда добро място на университета в групата техническите висши училища.

РЕЗУЛТАТИ ПО АЗБУЧЕН РЕД НА ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА

МЕДИАННИ СТОЙНОСТИ

ТУ-София е ДВУ от вид I, тип Б, принадлежащо към група 3 като се отличава с най-високи допълнителни трудови възнаграждения за „прослужено време” в групата на техническите ВУ, но с по-ниски от средните допълнителни възнаграждения за ОНС и НС спрямо останалите. СБРЗ на работещите в ТУ-София е по-ниска от средната заплата за региона. ТУ-София се класира на 5-та позиция (от 12 ДВУ) в група 3.

УАСГ е ДВУ от вид III, тип Г, принадлежащо към група 3 – с по-ниски за групата основни и допълнителни трудови възнаграждения, с изключение на възнагражденията за „прослужено време”, които са аналогични с медианния размер за страната. Профилът на УАСГ е близък до профила на МГУ и ХТМУ и работещите в университета са с много ниски заплати, които са много под нивото на СБРЗ за региона. Висшето училище е на 9-та позиция (от 12 ДВУ) в група 3.

УНСС е ДВУ, второ по брой студенти (държавна поръчка), от вид I, тип А, принадлежащо към група 2, което се отличава с най-високите допълнителни трудови възнаграждения в системата на висшето образование за ОНС „Доктор” и НС „Доктор на науките”. Основните работни заплати и възнагражденията за „прослужено време” са над средните за групата. Тези данни поставят УНСС на първа позиция (заедно с ПУ и СА-Свищов) от 14-те ДВУ в група 2. Университетът е единственото висше училище в София, което отчита СБРЗ, близка до тази за региона.

РЕЗУЛТАТИ ПО АЗБУЧЕН РЕД НА ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА

МЕДИАННИ СТОЙНОСТИ

Университет „Проф. Асен Златаров“ е ДВУ от вид III, тип Г, принадлежащо към група 1, група 2 и група 3, което е с малък брой студенти за медианните размери за група 1 и 2. Университетът се отличава с едни от най-високите размери на допълнителните трудови възнаграждения за придобита ОНС и НС и в трите групи, но се характеризира с относително нисък размер на допълнителните възнаграждения за „прослужено време“. Университет „Проф. Асен Златаров“ се класира на 3-та позиция (от 8) в група 1, на 5-та (от 12) в група 2 и на 2-ра (от 11) в група 3.

УХТ-Пловдив е ДВУ от вид III, тип Г, принадлежащо към група 2 и група 3, в което допълнителните трудови възнаграждения са драстично под средните за групите. Средната брутна работна заплата е по-ниска от медианната за група 2 и по-висока от същата за група три, което отрежда УХТ на предпоследна 11-та позиция (от 12) в група 2 и 6-та позиция (от 11) в група 3.

ХТМУ е ДВУ от вид III, тип Г, принадлежащо към група 3, което е с ниски за групата размери на основните и допълнителните трудови възнаграждения с изключение на високата стойност на договорените възнаграждения за „прослужено време“ (1,6%). ВУ се класира на предпоследна позиция 10-та (от 11) в група 3 и е със СБРЗ под средната за региона.

РЕЗУЛТАТИ ПО АЗБУЧЕН РЕД НА ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА

МЕДИАННИ СТОЙНОСТИ

Шуменският университет (ШУ) е ДВУ от вид II, тип Г, принадлежащо към група 1 и група 2, което се характеризира с балансирани показатели, близки до медианните размери за основните и допълнителните трудови възнаграждения, с малки отклонения в отрицателна посока за размера на СБРЗ и допълнителните трудови възнаграждения за придобита ОНС „Доктор” в групите. Университетът заема 4-та (от 8) позиция в група 1 и 7-ма (от 12) позиция в група 2.

ЮЗУ-Благоевград е ДВУ от вид II, тип А, принадлежащо към група 1 и група 2, отличаващо се с най-високи размери на допълнителните възнаграждения за „прослужено време” (1,7%) и най-високо заплащане на труда, отнесено към средните заплати за района. Ниските размери на допълнителните трудови възнаграждения за придобити ОНС „Доктор” и НС „Доктор на науките” поставят по-ниската – втора позиция на ЮЗУ в група 1 (от 8) и в група 2 (от 12) спрямо първенците ПУ и УНСС.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Анализите на представените резултати дават основание да обобщим, че **броят на обучаващите във висшите училища не оказва влияние върху доходите на работещите**, независимо от коментарите, че повече студенти носят повече средства. Има и по-обидни квалификации, като: „Университетските преподаватели правят компромиси с качеството на обучение, за да поддържат висок брой студенти"! Пример за това е следната информация: **СБРЗ на работещите в пет ВУ съответно са 2 061 лв., 1 995 лв., 1 849 лв., 1 585 лв. и 1533 лв., като броя на обучаващите в същия ред е 9 120, 5416, 2962, 3019 и 14 090.**

С най-голям брой обучаващи са Софийския университет (20 958) и УНСС (16 869), като в първия СБРЗ е 1 193 лв., а във втория – 1 377 лв. Анализирайки броя на научно-преподавателския състав и съотношението им спрямо обучаващите се, както и обединяването на студентите в общи потоци по дисциплини, които са основополагащи за специалностите в съответните професионални направления, може да се обобщи, че тази незначителна реформа в учебния процес, без да се прави компромис с качеството на обучение, ще доведе значително до увеличаване на доходите.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Още един пример – за НХА и НМА – освен общото им професионално направление, имат приблизителен брой обучаващи, както следва: 952 и 700, а работещите съответно са 210 и 286. СБРЗ в НХА е 1342 лв., а в НМА – 1 030. Поради спецификата на тези академии, реформата може да е с различен подход от горепосочената, но резултати в полза на увеличаване на доходите има и социалните партньори – ректор и синдикат, могат да намерят верните решения. Сравнение може да се направи и при ЮЗУ и ВТУ. Работещите в първия университет са 765, които обучават и обслужват 9 743 обучаващи при СБРЗ от 1 450 лв. Във ВТУ преподавателския и преподавателския състав са 826, обучаващите са 7 297, а СБРЗ е 1 021 лв.

Администрирането е важен и необходим процес в системата на висшето образование. То е определящ фактор за качество в работата на преподавателите и обучението на студентите. Затова преподавателския персонал следва да има своите квалификации, съобразно степените на висше образование – магистър, бакалавър, както и тези, отнасящи се до средно-професионално, средно или по-ниско образование. На административно-техническия персонал следва да бъдат определени конкретни задачи, отговорности и дейности за осем часов работен ден. Не броя, а качеството на административните дейности трябва да са определящи, за да имат и съответните финансови изражения. В много от ВУ работата на административния, макар и висш, персонал е по-високо оценена от професорските заплати, което е обидно и недопустимо!

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Според изследваните данни седем са водещите държавни висши училища, индексирани като предсказуеми институции, програмно ориентирани, с добро управление и добри практики, а именно:

- Пловдивски университет “Паисий Хилендарски”;
- Университет за национално и световно стопанство;
- Стопанска академия „Димитър Ценов” – Свищов;
- Икономически университет – Варна;
- Аграрен университет – Пловдив;
- Медицински университет – Варна;
- Национална художествена академия.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В другата крайност, като изправени пред финансово-управленски предизвикателства и/или институции с потенциал за повишаване на социалния статус на наетите, според изследването седем са изоставащите държавни висши училища, а именно:

- Тракийски университет – Стара Загора;
- Университет по библиотекознание и информационни технологии – София;
- Минно-геоложки университет „Св. Иван Рилски“;
- Химико-технологичен и металургичен университет;
- Университет по архитектура, строителство и геодезия;
- Висше строително училище „Любен Каравелов“ – София;
- Висше транспортно училище „Тодор Каблешков“ – София.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Анализът извежда няколко притеснителни репери за справедливостта при заплащане на труда в системата на висшето образование – в условията на неравнопоставени условия, отнесени към финансиране и качеството на автономното академическо управление.

ПЪРВО, Средните брутни работни заплати на наетите в горепосочените водещи ДВУ са усреднено с 42 % по-високи от заплатите на наетите в изоставащите висши училища.

Следователно, има голяма диференцирана заетост между тези ДВУ!

ВТОРО, допълнителните трудови възнаграждения за „прослужено време“ във водещите ДВУ са усреднено с 11 % по-високи от същите за наетите в изоставащите висши училища.

По какви критерии е доказано, че трудовия стаж и професионален опит имат диференцирани различия?

ТРЕТО, допълнителните трудови възнаграждения за придобита ОНС „Доктор“ във водещите ДВУ са усреднено с 60 % по-високи от същите за наетите в изоставащите висши училища.

Допустимо ли е образователно-научната степен „Доктор“ да има различно финансово изражение и защо държавата не поеме своите отговорности с ясни и точни размери в нормативен акт с единен подход, за да няма по този показател дискриминация на българските учени?

ПРЕПОРЪКИ

Проведеното изследване насочва към проблеми, поставя акценти, които трябва да бъдат изведени като приоритет, но може да послужи за обмен и на добрите практики в системата на висшето образование и науката.

Трудно може да се направят общи препоръки, които да отчитат както обективната необходимост от усвояването на въведения със ЗВО (изменен, допълнен, обнародван на 01.03.2016г.) качествено нов подход за финансиране на ДВУ, така и баланса между регламент (Наредба за структурата и организацията на работната заплата) и принципи от Кодекса на труда пренесени в Колективен трудов договор, без да се принизяват изискванията за качество. На дневен ред са креативните и подготвени ректори с висока степен на отговорност пред Академичната общност, Държавата и Обществото.

Ресурси има и те трябва да се намерят в съгласие между ръководствата на ВУ, синдикалните организации и студентските съвети и без да са за сметка на качеството на учебния процес. Само така, всички заедно – ректори, представители на работещите (синдикати) и на обучаващите (студентските съвети), можем да намерим надеждните механизми за запазване и развитие на научно-преподавателския състав и преподавателския персонал, особено когато са налице техните потенциални възможности за участие в дейности с високи качествени показатели, които да допринасят за повишаване на финансите. Това изисква работа, постигнато съгласие, оценка на въздействие и целеположени споразумения и колективни трудови договори така, че до 2020 г. въвеждането на модела на финансиране 40% за количество (брой студенти) и 60% за качество да носи полза и да съответства на поставените цели.

ПРЕПОРЪКИ

С оглед на това ВОН-КНСБ предлага финансовата автономия да се подпомогне от държавата в следните насоки:

1. Осигуряване на средства, необходими за повишаване на качеството и за измерване на ефективността на методите за преподаване и обучение;
2. Поставяне на изисквания с оглед целта и начина на разходване на средствата;
3. Контрол над целеполагането на разходите за качество на обучението;
4. Политики на балансирано финансово подпомагане на различните професионални направления (с приоритетни/защитени специалности) и на някои висши училища като цяло;
5. Отпадане на студентските такси и въвеждане на безплатно висше образование при силно държавно регулиране и контрол на финансовите дейности на ДВУ.

В системата на висшето образование и науката в България има негативни и позитивни констатации, но има и огромен потенциал от научно-преподавателски състав и младежи с възможности за придобиване на знания и умения, както и с желание за реализация на българския трудов пазар.

Българският бизнес трябва да формулира високи цели и изисквания пред висшето образование като възлага сериозни изследователски задачи.

Държавата, ако поне с една трета се доближи до ресурсите, при които функционират университетите в страните от Европейския съюз, то напредъка на висшите училища в България няма да е само мечта, а реалност!

ИЗТОЧНИЦИ

1. Бюлетин 2/02.2004г. – Национален браншов синдикат „Висше образование и наука – КНСБ, Национална конференция: „Бюджет, длъжности, работни заплати и осигурителни прагове за ВУ и БАН – нови решения“, организатори НБС ВОН-КНСБ, УНСС и Министерство на образованието и науката, проведена на 05.12.2003г.
2. Бюлетин 5/05.2005г. – Национален браншов синдикат „Висше образование и наука – КНСБ, Кръгла маса с организатори НБС ВОН-КНСБ, НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов, Комисия по образованието и науката, Висша атестационна комисия при Министерския съвет, Министерство на образованието и науката, Управителен съвет на ректорите, проведена на 17.12.2004г.
3. Бюлетин 8/04.2006г. – Национален браншов синдикат „Висше образование и наука – КНСБ, Национален форум: „Програмно финансиране за висше образование и наука“, организатори НБС ВОН-КНСБ, Министерство на финансите, Министерство на образованието и науката и Русенски университет „Ангел Кънчев“ с участието на Съвета на ректорите, проведен на 10.11.2005г.
4. Бюлетин 9/05.2006г. – Национален браншов синдикат „Висше образование и наука – КНСБ, Национална дискусия с организатори НБС ВОН-КНСБ, НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов, Висша атестационна комисия при Министерския съвет, Министерство на образованието и науката, Управителен съвет на ректорите, проведена на 12.12.2005г.
5. Вълчева Л., „Висше образование и наука“ – КНСБ (2001-2016г.) – „Петнадесет години гарант за избор на верен път“, Презентация на Национален форум, проведен в RIU Pravets Resort, гр. Правец, 25.11.2016 г.
6. Рейтингова система на висшите училища в България, <http://rsvu.mon.bg/rsvu3/>.
7. Справка от МОН по отчетите на ДВУ за 2016г., изх. №15-44/06-04-2017г.

Благодарности

Авторите изразяват благодарност към председателите на синдикалните организации, основни членове на НБС ВОН в ДВУ и на МОН, за предоставените данни, както и към социалните партньори за направените препоръки в процеса на изследването.

д-р инж. Лиляна Вълчева, председател на НБС ВОН-КНСБ, von_knsb@yahoo.com
доцент, ЛТУ-София, valili777@yahoo.com

д-р арх. Стефан Аспарухов, председател на УС ВОН-КНСБ в УАСГ,
гл.асистент, УАСГ-София, asparuhov_stefan@abv.bg

д-р Агата Манолова, председател на УС ВОН-КНСБ в ТУ-София,
доцент, ТУ-София, agatamanolova@gmail.com

д-р Александър Найденов, зам-председател на УС ВОН-КНСБ в УНСС,
доцент, УНСС, anaidenov@gmail.com

София, 20/06/2017г.